

Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski

Podręcznik dla edukatorów

SPIIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Misja i cele projektu “Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski”	6
Edukacja ekologiczna i obywatelska	8
Jak korzystać z podręcznika?	11
Rozdział I: Wprowadzenie do ekologii i dziennikarstwa obywatelskiego	13
Podstawy ekologii – dlaczego to ważne?	13
Zmiany klimatyczne i ich wpływ na środowisko lokalne	16
Zielone zawody przyszłości – szansa dla młodych ludzi	19
Dziennikarstwo obywatelskie – narzędzie zmiany społecznej	22
Dziennikarstwo obywatelskie - definicja, funkcje, historia, przykłady	22
Rola młodzieży w promowaniu postaw obywatelskich	28
Rozdział II: Scenariusze warsztatowe	31
Warsztat 1: Współczesne zielone kompetencje oraz zielone zawody	32
Warsztat 2: Rozwijanie zielonych kompetencji	34
Warsztat 3: Eko-dziennikarstwo w social mediach jako narzędzie działania obywatelskiego	36
Warsztat 4: Media społecznościowe w promowaniu eko-postaw	38
Warsztat 5: Ekologiczne kompetencje komunikacyjne	40
Warsztat 6: Praca ze smartfonem w dziennikarstwie ekologicznym	42
Rozdział III. Narzędzia dydaktyczne	44
Pytania refleksyjne	45
Ćwiczenie i karta pracy: “Mapa zielonych zawodów”	49
Quiz ekologiczny: Kim jestem? Zielone zawody”	50

Zadanie kreatywne: “Zaprojektuj swoją akcję proekologiczną”	51
Ćwiczenie i karta pracy: “Moje zielone kompetencje”	55
Zadanie kreatywne: “Stwórz profil idealnego specjalisty ds. ochrony środowiska”	57
Ćwiczenie i karta pracy: “Stwórz post eko-dziennikarski”	59
Quiz ekologiczny: “Eko-dziennikarskie dobre praktyki”	60
Zadanie kreatywne: “Tworzymy eko-reportaż”	63
Porady dotyczące przeprowadzania wywiadów	67
Analiza tematu reportażu	68

Rozdział IV. Zadania projektowe 69

“Nasza szkoła bez plastiku”	70
“Mapa terenów zielonych naszej miejscowości”	71
„Recykling w naszej szkole – jak to robimy?”	72
“Dlaczego pszczoły są ważne?”	73
Uczniowie wybierają własny temat projektu	74
Wybierz cel zgodnie z metodą SMART	74
Etapy przygotowania projektu	76
Realizacja projektu	77

Rozdział V. Instrukcje obsługi wybranych narzędzi cyfrowych 78

Instrukcja obsługi: Canva	80
Instrukcja obsługi: Veed.io	82
Instrukcja obsługi: Chat GPT	84
Instrukcja obsługi: Kahoot	86
Instrukcja obsługi: Mentimeter	88

Rozdział VI. Dodatki i załączniki 90

Inspirujące cytaty	90
Załączniki do podręcznika	92

Wprowadzenie

Szanowni Nauczyciele, Wychowawcy, Edukatorzy

w dobie rosnących wyzwań ekologicznych i dynamicznego rozwoju mediów społecznościowych edukacja młodzieży staje się kluczowym elementem budowania świadomości społecznej i obywatelskiej. Projekt Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski został stworzony, aby wspierać młode pokolenie w odkrywaniu ich potencjału jako aktywnych twórców treści oraz liderów zmian w swoich społecznościach.

Celem tego podręcznika jest dostarczenie Państwu narzędzi, wiedzy i inspiracji niezbędnych do prowadzenia zajęć, które rozwijają kompetencje medialne, komunikacyjne i ekologiczne młodzieży. Projekt łączy tematykę ochrony środowiska z nowoczesnymi technologiami i dziennikarstwem obywatelskim, otwierając przed młodymi ludźmi możliwości aktywnego uczestnictwa w rozwiązywaniu problemów ich lokalnych społeczności.

Dzisiejsza młodzież spędza znaczną część swojego czasu w internecie i mediach społecznościowych. Wykorzystując te narzędzia w edukacji, możemy dotrzeć do uczniów na ich własnym polu i skutecznie zachęcić ich do działania na rzecz ochrony środowiska. Warsztaty, które są częścią projektu, kładą nacisk na praktyczne umiejętności, takie jak:

- tworzenie angażujących treści wideo,
- prowadzenie kampanii w social mediach,
- rozwijanie zielonych kompetencji,
- praca z nowoczesnymi technologiami, w tym smartfonami.

Państwa rola jako edukatorów i mentorów jest nieoceniona. To dzięki Państwa wsparciu młodzież zyska narzędzia, które pozwolą im zrozumieć wyzwania związane z ochroną środowiska i odnaleźć się w nowej rzeczywistości ekologicznej.

Podręcznik podzielony jest na moduły, które odpowiadają tematyką warsztatom realizowanym w ramach projektu. Znajdą w nim Państwo:

- gotowe scenariusze lekcji,
- instrukcje obsługi narzędzi technologicznych,
- propozycje ćwiczeń i zadań projektowych,
- zestawy pytań do dyskusji,
- materiały wizualne i inspirujące cytaty.

Karolina Milke – koordynator projektu Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski

Każdy moduł został opracowany z myślą o łatwej adaptacji w warunkach szkolnych. Dzięki temu mogą Państwo wykorzystać go zarówno podczas regularnych lekcji, jak i zajęć dodatkowych czy projektów klasowych.

Mamy nadzieję, że niniejszy podręcznik stanie się dla Państwa inspiracją i wsparciem w pracy z młodzieżą. Razem możemy przyczynić się do budowania bardziej świadomego społeczeństwa, które aktywnie działa na rzecz ochrony środowiska.

Dziękujemy za Państwa zaangażowanie i życzymy wielu sukcesów w realizacji warsztatów pod nazwą “Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski”.

Misja i cele projektu „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski”

Projekt „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” koncentruje się na rozwijaniu kluczowych kompetencji miękkich, takich jak komunikacja, współpraca, kreatywność i krytyczne myślenie, które są niezbędne we współczesnym świecie. Jego misją jest kształtowanie młodych ludzi jako liderów zmian, zdolnych do inspirowania innych oraz podejmowania świadomych działań na rzecz ochrony środowiska i promowania zrównoważonego rozwoju. Projekt łączy rozwój osobisty z edukacją ekologiczną, zachęcając uczestników do aktywnego włączenia się w budowanie proekologicznego społeczeństwa.

Cele projektu:

- 1. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych:** uczestnicy uczą się wyrażania swoich myśli i idei w sposób przekonujący i zrozumiały, zarówno w komunikacji werbalnej, jak i niewerbalnej. Zdobывают umiejętności wystąpień publicznych i tworzenia angażujących treści medialnych, co zwiększa ich zdolność wpływania na otoczenie.
- 2. Wzmacnianie umiejętności współpracy:** projekt promuje działania zespołowe, ucząc młodzież, jak skutecznie pracować w grupie, rozwiązywać konflikty i wspólnie osiągać cele. Dzięki temu uczestnicy rozwijają zdolności interpersonalne oraz zrozumienie dla różnorodnych perspektyw.
- 3. Budowanie świadomości ekologicznej i zielonych kompetencji:** młodzież zdobywa wiedzę o ekologii, zrównoważonym rozwoju i zielonych zawodach przyszłości. Projekt podkreśla znaczenie ochrony środowiska oraz rozwijania kompetencji związanych z nowoczesnymi technologiami i praktykami ekologicznymi, takimi jak efektywne gospodarowanie zasobami czy wykorzystanie energii odnawialnej.
- 4. Kształtowanie kreatywności i krytycznego myślenia:** uczniowie są zachęceni do tworzenia nieszablonowych rozwiązań problemów oraz projektowania kampanii proekologicznych. Rozwijanie tych umiejętności pomaga im lepiej odnaleźć się w szybko zmieniającym się świecie.
- 5. Zwiększanie kompetencji medialnych:** uczestnicy uczą się korzystania z mediów społecznościowych, tworzenia treści wideo oraz prowadzenia skutecznych kampanii online. Zdobывают również wiedzę o etyce dziennikarskiej, odpowiedzialności za przekaz oraz krytycznym ocenianiu informacji.
- 6. Promowanie aktywności obywatelskiej:** projekt zachęca młodzież do zaangażowania w sprawy lokalne i globalne, wspierając rozwój inicjatyw proekologicznych. Uczestnicy uczą się, jak identyfikować potrzeby społeczności, współpracować z różnymi interesariuszami oraz motywować innych do działania.

Dlaczego kompetencje miękkie i zielone kompetencje są kluczowe?

Kompetencje miękkie, takie jak komunikacja, współpraca i kreatywność, są fundamentem skutecznego działania zarówno w sferze społecznej, jak i zawodowej. W połączeniu z zielonymi kompetencjami, które obejmują wiedzę o ekologii, zrównoważonym rozwoju oraz nowoczesnych technologiach, tworzą solidną podstawę do budowania społeczeństwa odpowiedzialnego ekologicznie. W projekcie „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” rozwijanie tych umiejętności pozwala młodzieży na aktywne uczestnictwo w kształtowaniu przyszłości, która jest przyjazna środowisku i zrównoważona.

Mapa myśli “Kluczowe cele projektu”

Edukacja ekologiczna i obywatelska

Edukacja ekologiczna i obywatelska odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu świadomego, zaangażowanego i odpowiedzialnego społeczeństwa. To dwa przenikające się obszary, które wspólnie budują postawy prospołeczne i proekologiczne, ułatwiając młodym ludziom zrozumienie współczesnych wyzwań oraz przygotowując ich do aktywnego działania na rzecz lokalnych społeczności i środowiska naturalnego.

Edukacja ekologiczna skupia się na budowaniu świadomości środowiskowej i promowaniu działań mających na celu ochronę planety. Jej wartości wykraczają daleko poza przekazywanie wiedzy o środowisku – to proces, który pomaga kształtować odpowiedzialne postawy i uczy współistnienia z naturą w harmonii.

Oto, dlaczego edukacja ekologiczna jest istotnym elementem procesu edukacji:

1. **Świadomość ekologiczna jako fundament zmian** - edukacja ekologiczna daje uczniom wiedzę na temat kluczowych problemów środowiskowych, takich jak zmiany klimatyczne, utrata bioróżnorodności, zanieczyszczenie powietrza i wody. Dzięki temu młodzież lepiej rozumie, jakie działania są konieczne, aby przeciwdziałać tym zagrożeniom.
2. **Odpowiedzialność za przyszłość planety:** uczniowie uczą się, że każda decyzja ma znaczenie – od sposobu gospodarowania odpadami po wybór źródeł energii. Edukacja ekologiczna buduje poczucie odpowiedzialności zarówno za własne działania, jak i za wspólne dobro.
3. **Praktyczne działania na rzecz środowiska.** Młodzież jest zachęcana do podejmowania konkretnych inicjatyw, takich jak sadzenie drzew, organizowanie akcji sprzątnięcia czy oszczędzanie energii. W ten sposób uczniowie uczą się, jak realnie wpływać na stan środowiska.
4. **Wprowadzenie do zielonych kompetencji** - edukacja ekologiczna przygotowuje uczniów do pracy w zielonych zawodach przyszłości, takich jak projektowanie ekologicznych rozwiązań, zarządzanie zasobami naturalnymi czy rozwój technologii odnawialnych.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Mysłowice

Edukacja obywatelska natomiast rozwija kompetencje społeczne i uczy młodych ludzi świadomego uczestnictwa w życiu publicznym. Jest ona fundamentem dla budowania społeczeństwa obywatelskiego, w którym jednostki są zaangażowane, odpowiedzialne i zdolne do podejmowania współpracy na rzecz wspólnych celów.

1. Rozwój postaw obywatelskich. Edukacja obywatelska uczy, jak być świadomym obywatelem, rozumieć swoje prawa i obowiązki oraz aktywnie uczestniczyć w demokratycznym życiu społecznym.

2. Umiejętność dialogu i współpracy - w ramach edukacji obywatelskiej młodzież uczy się, jak prowadzić konstruktywne dyskusje, szanować różnorodność poglądów i pracować w grupach nad wspólnymi projektami.

3. Zaangażowanie społeczne i aktywizm. Uczniowie są zachęceni do podejmowania działań na rzecz swojej społeczności, takich jak organizowanie debat, kampanii informacyjnych czy wydarzeń promujących wartości obywatelskie.

4. Kształtowanie odpowiedzialności społecznej: edukacja obywatelska pokazuje młodzieży, że ich głos ma znaczenie i że mogą wpływać na decyzje podejmowane na poziomie lokalnym i globalnym.

Edukacja ekologiczna i obywatelska wzajemnie się uzupełniają, tworząc spójne podejście do kształtowania nowoczesnego obywatela, który działa w interesie zarówno społeczeństwa, jak i środowiska naturalnego. Dzięki połączeniu tych dwóch obszarów uczniowie uczą się identyfikować problemy i potrzeby lokalnych społeczności poprzez rozpoznawanie wyzwań środowiskowych i społecznych w swoim otoczeniu, co stanowi pierwszy krok do podejmowania skutecznych działań. Jednocześnie zdobywają umiejętności planowania i realizowania działań na rzecz wspólnego dobra, co pozwala im organizować projekty proekologiczne i obywatelskie, takie jak warsztaty, kampanie edukacyjne czy akcje charytatywne. Ponadto uczą się angażować innych w działania prospołeczne i proekologiczne, wykorzystując media społecznościowe, organizując wydarzenia oraz prowadząc dialog, co pozwala im inspirować swoich rówieśników do większego zaangażowania.

Edukacja ekologiczna i obywatelska przynosi wartości, które mają kluczowe znaczenie dla przyszłości:

1. **Empatia:** uczenie się zrozumienia i troski o innych ludzi oraz o środowisko naturalne.
2. **Proaktywność:** gotowość do podejmowania działań i inicjowania zmian.
3. **Kreatywność:** szukanie innowacyjnych rozwiązań dla złożonych problemów.
4. **Współodpowiedzialność:** świadomość, że każdy ma wpływ na świat, w którym żyjemy.

Dzięki edukacji ekologicznej i obywatelskiej młodzież zyskuje wiedzę, umiejętności i postawy niezbędne do budowania lepszej przyszłości. W obliczu wyzwań XXI wieku, takich jak zmiany klimatyczne czy rosnąca polaryzacja społeczna, inwestowanie w te obszary edukacji jest kluczem do tworzenia bardziej zrównoważonego, sprawiedliwego i odpowiedzialnego społeczeństwa.

Jak korzystać z podręcznika?

Podręcznik „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” został stworzony jako kompleksowe narzędzie edukacyjne, które ma wspierać nauczycieli, wychowawców i organizatorów warsztatów w przekazywaniu wiedzy i rozwijaniu kluczowych zdolności związanych z zielonymi kompetencjami. Zawiera szczegółowe instrukcje, scenariusze, materiały dydaktyczne oraz inspiracje, które można elastycznie dostosować do różnych potrzeb i grup wiekowych. Poniżej znajdują się wskazówki, które pomogą Ci w pełni wykorzystać jego potencjał.

Podręcznik podzielony jest na logiczne sekcje, które odpowiadają różnym etapom i aspektom procesu edukacyjnego:

- 1. Część wprowadzająca:** misja, cele projektu oraz podstawowe informacje na temat ekologii i dziennikarstwa obywatelskiego. To dobry punkt wyjścia do zrozumienia głównych założeń i wartości projektu.
- 2. Scenariusze warsztatowe:** szczegółowe opisy zajęć krok po kroku, które można łatwo zaadaptować do potrzeb grupy. Zawierają one cele, przebieg zajęć oraz materiały pomocnicze.
- 3. Narzędzia dydaktyczne:** ćwiczenia i zadania dla uczniów, które można wykorzystać zarówno podczas warsztatów, jako zadania domowe, lub jako projekty długoterminowe.
- 4. Opisy programów i aplikacji cyfrowych,** które wspierają edukację ekologiczną.
- 5. Inspiracje i refleksje:** cytaty, pytania refleksyjne oraz przykłady projektów, które motywują uczniów do działania.

Podręcznik został zaprojektowany z myślą o elastyczności. Możesz wybrać tylko te warsztaty i materiały, które najlepiej pasują do Twojej grupy uczniów lub uczestników. Każdy scenariusz warsztatu można dostosować do poziomu wiedzy i zainteresowań uczniów, dodając własne przykłady, zadania lub ćwiczenia. Zachęcamy do mieszania różnych form edukacyjnych – od pracy w grupach, przez dyskusję, po kreatywne projekty i działania indywidualne.

Aby jak najlepiej wykorzystać podręcznik, warto odpowiednio przygotować się do zajęć. Przeczytaj wybrany scenariusz warsztatu i zgromadź potrzebne materiały, takie jak karty pracy, plakaty czy prezentacje. Sprawdź, czy narzędzia cyfrowe opisane w podręczniku (np. Canva, Kahoot) są dostępne i działają poprawnie na Twoim sprzęcie. Przygotuj dodatkowe pytania lub przykłady, które mogą wzbogacić dyskusję w grupie.

Podręcznik jest narzędziem, które wspiera aktywne uczestnictwo uczniów. Zachęcaj do zadawania pytań i dzielenia się własnymi opiniami. Wspieraj samodzielność uczniów, umożliwiając im wybór tematów projektów i własnych form zaangażowania. Korzystaj z sekcji pytań refleksyjnych, aby pogłębić zrozumienie omawianych tematów i rozwijać krytyczne myślenie.

Po zakończeniu warsztatu lub realizacji projektu warto poświęcić czas na ocenę i refleksję. Zachęć uczniów do dzielenia się swoimi przemyśleniami – co ich zainspirowało, czego się nauczyli, jakie mają plany na przyszłość.

Podręcznik i zaproponowane w nim metody i ćwiczenia promują działania zespołowe i współpracę z lokalną społecznością. Zaproponuj uczniom organizację akcji ekologicznej lub projektu z udziałem sąsiadów, lokalnych organizacji czy władz. Korzystaj z podręcznika jako bazy pomysłów, które można wspólnie rozwijać i dostosowywać do lokalnych realiów.

Podręcznik „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” jest wszechstronnym narzędziem, które ma inspirować, uczyć i mobilizować młodzież do działania na rzecz środowiska i społeczności. Wykorzystaj jego treści w sposób kreatywny i dostosuj je do potrzeb swoich uczniów, by stworzyć inspirujące i wartościowe doświadczenie edukacyjne.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Mysłowice

Rozdział I: Wprowadzenie do ekologii i dziennikarstwa obywatelskiego

Rozdział ten ma na celu dostarczenie prowadzącym zajęcia podstawowej wiedzy w zakresie ekologii, ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju, edukacji obywatelskiej, dziennikarstwa obywatelskiego. Warto przeczytać go przed rozpoczęciem realizacji warsztatów, aby odświeżyć swoją wiedzę w tych dziedzinach.

Ekologia jest nauką o interakcjach między organizmami żywymi a ich środowiskiem. Zajmuje się badaniem, jak różne organizmy, w tym ludzie, wpływają na otaczającą nas przyrodę oraz jak zmiany w tym środowisku wpływają na życie na Ziemi. Zrozumienie podstaw ekologii jest kluczowe, ponieważ pozwala na świadome zarządzanie zasobami naturalnymi, ochronę bioróżnorodności oraz zrównoważony rozwój. W dzisiejszych czasach, kiedy zmiany klimatyczne, zanieczyszczenie środowiska czy deficyt zasobów stają się coraz bardziej widoczne, edukacja ekologiczna ma ogromne znaczenie. Poznanie procesów ekologicznych, takich jak obieg wody w przyrodzie, cykl życia roślin i zwierząt czy zachowanie równowagi w ekosystemach, pozwala na podejmowanie świadomych decyzji o tym, jak żyć w zgodzie z naturą, minimalizując negatywny wpływ na środowisko.

Podstawy ekologii – dlaczego to ważne?

Ekologia, jako nauka badająca relacje między organizmami a środowiskiem, dostarcza kluczowych informacji o funkcjonowaniu naszej planety. To dzięki niej wiemy, jak działa świat przyrody, jakie mechanizmy podtrzymują życie na Ziemi oraz jakie czynniki zagrażają jej równowadze. Zrozumienie podstaw ekologii jest niezwykle istotne, ponieważ pozwala nam podejmować świadome decyzje dotyczące sposobu życia, gospodarowania zasobami oraz ochrony naturalnych ekosystemów. W dobie zmian klimatycznych, degradacji środowiska i rosnącej potrzeby zrównoważonego rozwoju, edukacja ekologiczna staje się kluczowym elementem kształcenia młodego pokolenia.

Czym zajmuje się ekologia?

Ekologia obejmuje badanie procesów, które regulują interakcje między organizmami a ich środowiskiem. Skupia się na:

- ekosystemach, czyli wzajemnych powiązaniach między organizmami a ich środowiskiem, w tym obiegu energii i materii,
- bioróżnorodności, czyli różnorodności gatunkowej, która jest fundamentem stabilności ekosystemów,
- zależnościach ekologicznych, takich jak łańcuchy pokarmowe, w których każdy gatunek pełni określoną rolę,
- wpływie działalności człowieka na środowisko naturalne i sposobach ograniczania tego wpływu.

Wiedza ta pomaga zrozumieć, jak nasze działania mogą zarówno wspierać, jak i zaburzać równowagę ekologiczną, co ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia obecnych i przyszłych pokoleń.

Ekosystemy, czyli kompleksowe sieci powiązań między organizmami i ich środowiskiem, odgrywają kluczową rolę w podtrzymywaniu życia na Ziemi. Zapewniają one usługi ekosystemowe, które są niezbędne do przetrwania wszystkich gatunków, w tym człowieka. Należą do nich:

- produkcja tlenu przez rośliny, szczególnie lasy tropikalne i fitoplankton w oceanach,
- regulacja klimatu dzięki pochłanianiu dwutlenku węgla przez lasy i oceany,
- oczyszczanie wody przez mokradła i inne naturalne filtry środowiskowe,
- zapylenie roślin, które zapewniają owady i inne organizmy.

Zachowanie zdrowia ekosystemów jest kluczowe dla stabilności klimatu, produkcji żywności i jakości życia.

Obecnie mierzymy się z wieloma globalnymi wyzwaniami środowiskowymi, które wymagają od nas kompleksowego podejścia i zrozumienia procesów ekologicznych. Do najważniejszych problemów należą:

- zmiany klimatyczne, które wpływają na wzorce pogodowe, poziom mórz i ekosystemy lądowe oraz wodne,
- utrata bioróżnorodności, wynikająca z wycinki lasów, zanieczyszczenia środowiska i urbanizacji,
- zanieczyszczenie środowiska, obejmujące odpady plastikowe, chemikalia, smog i inne czynniki wpływające na zdrowie ludzi i zwierząt,
- eksploatacja zasobów naturalnych, która prowadzi do ich wyczerpywania, a także degradacji gleby, wód i powietrza.

Ekologia dostarcza narzędzi do analizy tych problemów oraz proponuje rozwiązania, które pomagają minimalizować nasz negatywny wpływ na planetę.

Równowaga ekologiczna odnosi się do stanu, w którym procesy zachodzące w ekosystemach pozostają w harmonii, zapewniając trwałość środowiska naturalnego. Działalność człowieka, taka jak urbanizacja, przemysł, rolnictwo intensywne czy nadmierne wykorzystanie zasobów, często prowadzi do zakłóceń tej równowagi. Przykłady negatywnego wpływu człowieka obejmują:

- nadmierną emisję gazów cieplarnianych, która przyspiesza zmiany klimatyczne.
- wycinanie lasów, które redukuje zdolność Ziemi do pochłaniania dwutlenku węgla,
- wprowadzenie gatunków inwazyjnych, które wypierają rodzime organizmy i zakłócają lokalne ekosystemy.

Zrozumienie tych procesów pomaga przeciwdziałać dalszej degradacji środowiska poprzez wdrażanie rozwiązań takich jak ochrona bioróżnorodności, promowanie odnawialnych źródeł energii i zrównoważone zarządzanie zasobami.

Ekologia nie jest tylko domeną naukowców – każdy z nas może przyczynić się do ochrony środowiska, podejmując proste działania na co dzień. Obejmują one na przykład:

- ograniczanie zużycia plastiku, np. przez korzystanie z wielorazowych opakowań i butelek,
- oszczędzanie energii i wody, co zmniejsza nasze oddziaływanie na środowisko.
- segregację odpadów i recykling, które pozwalają zmniejszyć ilość odpadów trafiających na wysypiska.
- wybór transportu publicznego, roweru czy pojazdów elektrycznych zamiast samochodów spalinowych.

Działania te, choć z pozoru drobne, mają ogromny wpływ na kondycję naszej planety, gdy są podejmowane przez miliony ludzi.

Podstawy ekologii są kluczowe dla zrozumienia wyzwań, przed którymi stoi ludzkość, oraz dla podejmowania odpowiednich działań na rzecz ochrony środowiska. Współczesna edukacja ekologiczna powinna nie tylko dostarczać wiedzy, ale także inspirować do działania, pokazując, że każdy z nas ma wpływ na przyszłość planety. Zrozumienie procesów ekologicznych i wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w codziennym życiu pozwoli nam zachować zasoby naturalne dla przyszłych pokoleń, zapewniając równowagę między rozwojem społeczeństw a ochroną środowiska.

Zmiany klimatyczne i ich wpływ na środowisko lokalne

Zmiany klimatyczne to długoterminowe zmiany we wzorcach klimatycznych Ziemi, które zachodzą w wyniku zarówno naturalnych procesów, jak i działalności człowieka. Obecnie kluczowym czynnikiem odpowiedzialnym za przyspieszenie tych zmian jest nadmierna emisja gazów cieplarnianych, takich jak dwutlenek węgla (CO_2), metan (CH_4) czy podtlenek azotu (N_2O). Gazy te zatrzymują ciepło w atmosferze, prowadząc do wzrostu średnich temperatur na Ziemi, zjawiska znanego jako globalne ocieplenie.

Zmiany klimatyczne wykraczają poza wzrost temperatury. Obejmują zmiany w opadach, topnienie lodowców, podnoszenie się poziomu mórz, zmniejszanie się pokrywy śnieżnej oraz częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak huragany, susze czy ulewę.

Zmiany klimatyczne, choć są zjawiskiem globalnym, wywierają różnorodne i bezpośrednie skutki w lokalnych społecznościach. Ich wpływ na środowisko lokalne można dostrzec w wielu aspektach życia codziennego, od zmienionych wzorców pogodowych po zniszczenia w ekosystemach i gospodarkach regionalnych. Te zmiany wpływają nie tylko na przyrodę, ale także na funkcjonowanie społeczności ludzkich, ich zdrowie i dobrobyt.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Mysłowice

Wiele regionów doświadcza radykalnych zmian w lokalnym klimacie, co przejawia się w niestabilnych i często ekstremalnych warunkach pogodowych. W rejonach, które wcześniej charakteryzowały się umiarkowanymi warunkami, obserwuje się częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych. Te zmiany obejmują:

- **intensywne opady deszczu i powodzie.** Deszcze o dużym natężeniu mogą prowadzić do gwałtownych powodzi, które niszczą infrastrukturę, budynki i drogi, a także przyczyniają się do erozji gleby i niszczenia terenów rolniczych;

- **susze i deficyt wody** - w wielu regionach dochodzi do coraz częstszych susz, które ograniczają dostępność wody pitnej, zmniejszają wydajność rolnictwa i powodują pustoszenie terenów wcześniej uprawnych;

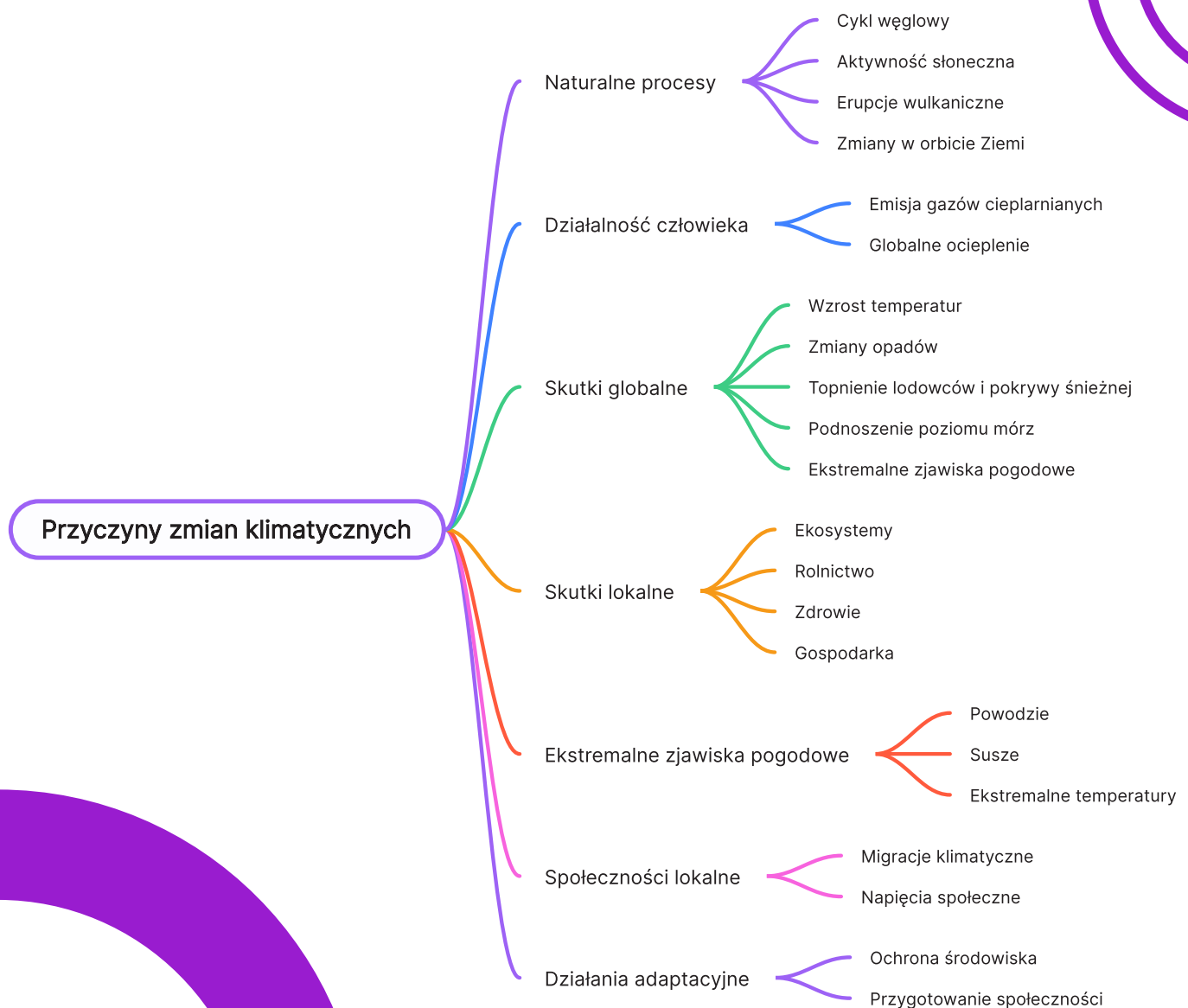
- **ekstremalne temperatury** - wzrost liczby dni upalnych wpływa na rolnictwo, zdrowie ludzi oraz stabilność ekosystemów. Wysokie temperatury są szczególnie groźne dla osób starszych, dzieci oraz osób z przewlekłymi chorobami.

Ekosystemy lokalne, takie jak lasy, łąki, rzeki, jeziora i mokradła, odgrywają kluczową rolę w podtrzymywaniu życia na Ziemi. Zmiany klimatyczne zakłócają równowagę tych ekosystemów, co prowadzi do ich degradacji. Przykładowe lokalne skutki zmian klimatycznych:

- **wymieranie gatunków.** Wiele gatunków roślin i zwierząt nie jest w stanie dostosować się do szybko zmieniających się warunków środowiskowych. W regionach górskich, na przykład, topniejące lodowce zmniejszają dostępność wody, co wpływa na życie organizmów wodnych i lądowych;

- **zmiany w rozmieszczeniu gatunków** - gatunki roślin i zwierząt przesuwają swoje zasięgi w poszukiwaniu bardziej sprzyjających warunków klimatycznych, co często prowadzi do konfliktów między rodzimymi a napływowymi organizmami;

- **zmniejszenie powierzchni terenów podmokłych:** Mokradła, które pełnią kluczową rolę w oczyszczaniu wody i ochronie przed powodziami, są szczególnie narażone na skutki zmian klimatycznych, takie jak susze i podnoszenie się poziomu morza.

Zmiany klimatyczne wpływają na cykle wodne, prowadząc do nieregularności w dostępności wody. W regionach, gdzie opady stają się rzadsze, ludzie doświadczają problemów związanych z suszą, podczas gdy w innych miejscach zbyt intensywne opady powodują powodzie. Te zmiany mają bezpośredni wpływ na rolnictwo:

- powodują spadek plonów. Brak odpowiedniej ilości wody prowadzi do zmniejszenia wydajności upraw, co wpływa na bezpieczeństwo żywnościowe lokalnych społeczności;
- to z kolei wymusza zmiany w rodzajach upraw. Rolnicy zmuszeni są do dostosowania się do nowych warunków klimatycznych poprzez zmianę rodzajów upraw na takie, które lepiej znoszą suszę lub zmienne temperatury.
- Niszczenie gleb. Powodzie i erozja gleb wynikająca z ekstremalnych opadów niszczą ziemie uprawne i utrudniają produkcję rolną.

Zmiany klimatyczne zwiększają ryzyko problemów zdrowotnych w lokalnych społecznościach. Wpływają one na ludzi zarówno pośrednio, poprzez zmiany w środowisku, jak i bezpośrednio, narażając ich na ekstremalne warunki pogodowe. Główne zagrożenia to:

- rozprzestrzenianie się chorób: wyższe temperatury sprzyjają rozwojowi chorób przenoszonych przez komary i inne wektory, takich jak malaria czy denga, w regionach wcześniej wolnych od tych zagrożeń;
- choroby układu oddechowego - zanieczyszczenie powietrza spowodowane większą liczbą pożarów lasów i emisją pyłów przyczynia się do wzrostu chorób płuc i astmy;
- stres cieplny: wzrost liczby dni upalnych stanowi zagrożenie dla zdrowia osób starszych, dzieci oraz pracowników fizycznych, którzy są szczególnie narażeni na przegrzanie i odwodnienie.

Gospodarka lokalna, szczególnie ta zależna od zasobów naturalnych, jest bardzo wrażliwa na skutki zmian klimatycznych. Sektory takie jak rolnictwo, rybołówstwo, leśnictwo czy turystyka odczuwają zmiany w klimacie poprzez straty finansowe. Powodzie, susze i huragany prowadzą do niszczenia infrastruktury, strat w uprawach i obniżenia przychodów z działalności gospodarczej. W regionach zależnych od turystyki przyrodniczej zmiany w eko-

systemach mogą zmniejszać zainteresowanie turystów i wpływać na lokalne dochody.

W wielu regionach lokalne społeczności zmuszone są do opuszczania swoich domów z powodu zmian klimatycznych. Susze, powodzie czy pustynnienie terenów sprawiają, że miejsca wcześniej nadające się do zamieszkania stają się niezdatne do życia. Migracje te prowadzą do wyzwań społecznych, takich jak wzrost napięć w społecznościach przyjmujących uchodźców klimatycznych.

Wpływ zmian klimatycznych na środowisko lokalne jest wieloaspektowy i obejmuje zarówno ekosystemy, jak i społeczeństwa. Lokalne konsekwencje, takie jak zmiana wzorców pogodowych, degradacja ekosystemów, problemy zdrowotne oraz straty ekonomiczne, wymagają pilnych działań adaptacyjnych. Świadomość tych skutków pozwala lepiej zrozumieć potrzebę podejmowania lokalnych inicjatyw na rzecz ochrony środowiska i przygotowania społeczności na przyszłe wyzwania

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Siemianowice Śląskie

Zielone zawody przyszłości – szansa dla młodych ludzi

Zielone zawody to profesje, które koncentrują się na ochronie środowiska, zrównoważonym zarządzaniu zasobami naturalnymi oraz wspieraniu transformacji w kierunku bardziej ekologicznej gospodarki. Są one odpowiedzią na globalne wyzwania środowiskowe, takie jak zmiany klimatyczne, utrata bioróżnorodności czy nadmierna eksploatacja zasobów Ziemi. W obliczu tych wyzwań powstaje potrzeba rozwoju nowych gałęzi gospodarki, które będą sprzyjać ochronie środowiska i jednocześnie dostarczać innowacyjnych rozwiązań technologicznych.

Zielone zawody obejmują szeroki zakres branż i specjalizacji, od technologii odnawialnych źródeł energii, przez projektowanie zrównoważonych miast, po edukację ekologiczną. Są to zawody przyszłości, które wymagają zarówno specjalistycznej wiedzy, jak i zaangażowania w ochronę środowiska. Przykłady takich profesji to inżynierowie zajmujący się instalacją i konserwacją paneli fotowoltaicznych, specjaliści ds. recyklingu i gospodarki odpadami, projektanci systemów efektywności energetycznej, ekohydrodzy czy doradcy do spraw zrównoważonego rozwoju.

Znaczenie zielonych zawodów wzrasta wraz z potrzebą przekształcenia tradycyjnych sektorów gospodarki, takich jak budownictwo, rolnictwo czy transport, na bardziej ekologiczne. Transformacja ta jest nie tylko koniecznością ekologiczną, ale również szansą ekonomiczną. Rozwój zielonych zawodów tworzy nowe miejsca pracy, podnosi jakość życia oraz wspiera rozwój gospodarczy, który jest zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zielone zawody wymagają nowego zestawu umiejętności i wiedzy, znanych jako zielone kompetencje. Są to zdolności, które pozwalają nie tylko wykonywać specjalistyczne zadania związane z ochroną środowiska, ale także wprowadzać innowacyjne rozwiązania w różnych dziedzinach życia. Zielone kompetencje obejmują zarówno umiejętności techniczne, jak i miękkie, umożliwiające współpracę, kreatywne myślenie oraz odpowiedzialne podejmowanie decyzji.

Pierwszym filarem zielonych kompetencji jest wiedza o podstawach ekologii i zrównoważonego rozwoju. Specjaliści pracujący w zielonych zawodach muszą rozumieć, jakie procesy ekologiczne zachodzą w przyrodzie i jak działalność człowieka wpływa na środowisko. Wiedza ta pozwala podejmować decyzje, które minimalizują negatywne skutki dla przyrody i wspierają działania proekologiczne.

Drugim kluczowym elementem zielonych kompetencji są umiejętności technologiczne. Zielone zawody często wymagają pracy z nowoczesnymi technologiami, takimi jak systemy fotowoltaiczne, turbiny wiatrowe, systemy zarządzania energią czy technologie oczyszczania wody. Specjaliści muszą znać zasady działania tych technologii, umieć je obsługiwać i wdrażać w praktyce.

Kolejnym istotnym aspektem są umiejętności związane z analizą i rozwiązywaniem problemów. Praca w zielonych zawodach wymaga często dostosowywania się do zmieniających się warunków i poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, które zaspokoją potrzeby społeczeństwa przy minimalnym wpływie na środowisko. Specjaliści muszą być przygotowani na wyzwania, takie jak projektowanie efektywnych systemów recyklingu, optymalizacja zużycia energii czy ochrona lokalnych ekosystemów.

Zielone kompetencje obejmują również zdolności komunikacyjne i edukacyjne. Osoby pracujące w zielonych zawodach często pełnią rolę edukatorów i liderów zmian w swoich społecznościach. Muszą umieć przekazywać wiedzę na temat ekologii, zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnej konsumpcji, a także inspirować innych do podejmowania działań proekologicznych.

Nie można zapominać o umiejętnościach współpracy i zarządzania projektami. Zielone zawody często wiążą się z pracą w zespołach interdyscyplinarnych, w których konieczne jest efektywne dzielenie się wiedzą i odpowiedzialnością. Kompetencje w zakresie zarządzania projektami są szczególnie ważne w dużych przedsięwzięciach, takich jak budowa farm wiatrowych, rewitalizacja obszarów zdegradowanych czy organizacja kampanii na rzecz ochrony środowiska.

Dla młodych ludzi zielone zawody oferują nie tylko perspektywę atrakcyjnej kariery, ale także możliwość realnego wpływu na przyszłość planety. Współczesna młodzież coraz częściej poszukuje pracy, która łączy rozwój zawodowy z misją społeczną i ekologiczną. Zielone zawody doskonale odpowiadają na te potrzeby, oferując różnorodne ścieżki kariery w sektorach o kluczowym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju.

Wzrost zapotrzebowania na specjalistów w zielonych zawodach jest szansą na wykorzystanie potencjału młodych ludzi, ich kreatywności oraz zdolności adaptacji do nowych technologii. Praca w zielonych zawodach daje możliwość rozwijania umiejętności, które będą cenione na rynku pracy przez wiele kolejnych dekad, jednocześnie wspierając dążenia do ochrony środowiska i budowy bardziej zrównoważonej gospodarki.

Podsumowując, zielone zawody przyszłości to nie tylko odpowiedź na wyzwania współczesnego świata, ale również inspirująca ścieżka kariery dla młodych ludzi, którzy chcą łączyć swoją pasję do ochrony środowiska z możliwościami rozwoju zawodowego. Zielone kompetencje, które umożliwiają pracę w tych zawodach, są kluczem do budowania lepszej przyszłości – zarówno dla naszej planety, jak i kolejnych pokoleń.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Mysłowice

- **Doradca ds. zrównoważonego rozwoju.** Doradcy ds. zrównoważonego rozwoju wspierają firmy, organizacje i instytucje w działaniach na rzecz zmniejszenia ich wpływu na środowisko. Pomagają wdrażać strategie, które uwzględniają oszczędzanie zasobów, ograniczanie emisji gazów cieplarnianych czy stosowanie ekologicznych technologii. Wspierają również działania na rzecz społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), edukując pracowników i angażując społeczności lokalne. Doradcy muszą łączyć wiedzę o ekologii z umiejętnościami zarządzania i komunikacji.

- **Projektant zrównoważonej architektury.** Projektanci zrównoważonej architektury tworzą budynki i przestrzenie miejskie, które minimalizują negatywny wpływ na środowisko. Stosują ekologiczne materiały budowlane, projektują budynki energooszczędne oraz uwzględniają odnawialne źródła energii. Przykładem ich pracy mogą być budynki pasywne, które zużywają minimalne ilości energii na ogrzewanie i chłodzenie, czy zielone dachy, które poprawiają izolację termiczną i pochłaniają dwutlenek węgla. Ich praca ma kluczowe znaczenie w tworzeniu zrównoważonych miast przyszłości.

Przykłady zielonych zawodów:

- **Inżynier energii odnawialnej.** Inżynierowie energii odnawialnej projektują, instalują i utrzymują systemy wykorzystujące odnawialne źródła energii, takie jak energia słoneczna, wiatrowa czy geotermalna. Ich praca obejmuje tworzenie farm wiatrowych, instalację paneli fotowoltaicznych na budynkach czy projektowanie systemów magazynowania energii. Kluczowym celem ich działań jest zmniejszenie zależności od paliw kopalnych oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Wymaga to znajomości nowoczesnych technologii, zasad efektywności energetycznej oraz lokalnych regulacji prawnych.

- **Specjalista ds. gospodarki odpadami.** Specjaliści ds. gospodarki odpadami zajmują się zarządzaniem odpadami w sposób przyjazny dla środowiska. Ich zadaniem jest projektowanie i wdrażanie systemów recyklingu, kompostowania oraz bezpiecznego składowania odpadów. Często współpracują z przedsiębiorstwami, samorządami i organizacjami społecznymi, aby zwiększyć efektywność recyklingu oraz zmniejszyć ilość odpadów trafiających na wysypiska. Ich praca jest kluczowa w walce z zanieczyszczeniem środowiska i w promowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym.

Dziennikarstwo obywatelskie – narzędzie zmiany społecznej

W erze dynamicznego rozwoju technologii i wszechobecnych mediów społecznościowych każdy z nas może stać się dziennikarzem. Dziennikarstwo obywatelskie, które polega na tworzeniu i udostępnianiu informacji przez osoby niezwiązane zawodowo z mediami, stało się potężnym narzędziem zmiany społecznej. To forma dziennikarstwa, w której głos zwykłych obywateli ma ogromne znaczenie i przyczynia się do budowania bardziej świadomego, aktywnego i zaangażowanego społeczeństwa.

W dobie dezinformacji i rosnącego wpływu wielkich mediów tradycyjnych, dziennikarstwo obywatelskie pozwala oddać głos tym, którzy często są pomijani w głównym nurcie narracji. Dzięki niemu możliwe jest dokumentowanie lokalnych problemów, monitorowanie działań władz, inicjowanie dyskusji społecznych oraz inspirowanie do działań na rzecz wspólnego dobra. Za pomocą smartfonu, kamery czy zwykłego notatnika obywatele mogą rejestrować wydarzenia, publikować swoje materiały w internecie i dzielić się nimi z szerokim gronem odbiorców.

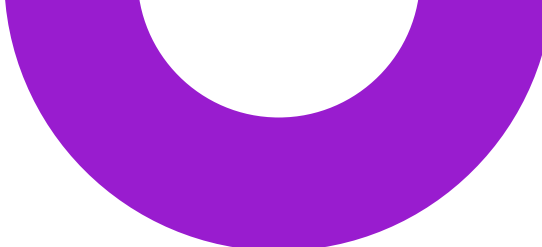
Dziennikarstwo obywatelskie jest szczególnie istotne w kontekście promowania proekologicznych i prospołecznych postaw. Pozwala na szybkie i skuteczne nagłaśnianie problemów środowiskowych, takich jak zanieczyszczenie powietrza, nielegalne wycinanie lasów czy zmiany klimatyczne, a także inicjowanie lokalnych działań na rzecz ochrony przyrody. Jest to narzędzie, które daje możliwość tworzenia oddolnych kampanii społecznych, mobilizowania ludzi do działania i wpływania na decyzje podejmowane przez władze.

W tym rozdziale przyjrzymy się, czym jest dziennikarstwo obywatelskie, jakie pełni funkcje i dlaczego ma tak duże znaczenie we współczesnym świecie. Omówimy jego kluczowe cechy, przykłady działań dziennikarzy obywatelskich oraz rolę młodzieży w tworzeniu oddolnych inicjatyw dziennikarskich. Pokażemy, że dzięki temu narzędziu każdy z nas może być częścią pozytywnej zmiany społecznej.

Dziennikarstwo obywatelskie - definicja, funkcje, historia, przykłady

Dziennikarstwo obywatelskie to forma aktywności medialnej prowadzonej przez osoby niezwiązane zawodowo z mediami, które tworzą, publikują i rozpowszechniają informacje w interesie społecznym. Jest to dziennikarstwo oddolne, w którym obywatele stają się twórcami treści, dzieląc się swoimi obserwacjami, relacjami i opiniami z szerokim gronem odbiorców. W odróżnieniu od tradycyjnego dziennikarstwa, które bazuje na pracy profesjonalnych redakcji, dziennikarstwo obywatelskie opiera się na zaangażowaniu społecznym i wykorzystaniu nowoczesnych technologii, takich jak smartfony, platformy społecznościowe czy blogi.

Kluczowym elementem dziennikarstwa obywatelskiego jest niezależność. Obywatele, nie będąc związani z interesami politycznymi czy komercyjnymi, mogą swobodnie relacjonować wydarzenia z lokalnej perspektywy, nagłaśniać pomijane problemy oraz promować wartości i inicjatywy ważne dla społeczności, w której żyją.

Dziennikarstwo obywatelskie pełni wiele ważnych funkcji w społeczeństwie, które mają na celu wspieranie demokracji, podnoszenie świadomości społecznej oraz inicjowanie działań na rzecz zmian. Do głównych funkcji dziennikarstwa obywatelskiego należy:

1. Informowanie i edukowanie społeczeństwa.

Dziennikarze obywatelscy dostarczają informacji o wydarzeniach, które często są pomijane przez tradycyjne media. Dzięki temu społeczeństwo ma dostęp do pełniejszego obrazu rzeczywistości, co pozwala na lepsze zrozumienie problemów lokalnych, społecznych czy ekologicznych.

2. Monitoring i kontrola władzy. Dziennikarstwo obywatelskie pełni rolę strażnika demokracji, monitorując działalność władz, organizacji publicznych i prywatnych firm. Dzięki temu obywatele mają możliwość identyfikowania nieprawidłowości, korupcji czy nadużyć, które mogą wpływać na ich życie.

3. Mobilizacja i aktywizacja społeczna. Dziennikarstwo obywatelskie angażuje społeczności lokalne do podejmowania działań na rzecz zmian. Poprzez publikowanie historii, które inspirują do działania, dziennikarze obywatelscy mobilizują innych do podejmowania inicjatyw prospołecznych, proekologicznych i politycznych.

4. Tworzenie przestrzeni do debaty publicznej. Umożliwia uczestnikom wyrażanie swoich opinii na ważne tematy społeczne, polityczne czy ekologiczne. Dzięki temu dziennikarstwo obywatelskie sprzyja pluralizmowi opinii i ułatwia prowadzenie otwartych debat, które są fundamentem demokratycznego społeczeństwa.

Dziennikarstwo obywatelskie nie jest zjawiskiem nowym. W rzeczywistości, korzenie tej formy dziennikarstwa sięgają już XIX wieku, kiedy to różne grupy społeczne zaczęły publikować własne gazety, pisma czy broszury, aby przedstawiać swoje problemy, walczyć o prawa obywatelskie i wyrażać opinie na tematy polityczne. Jednak to w XX wieku, w czasach rozwoju internetu i mediów społecznościowych, dziennikarstwo obywatelskie zaczęło nabierać na sile.

Początki współczesnego dziennikarstwa obywatelskiego związane są z latami 90-tymi XX wieku, kiedy to dostęp do internetu stał się powszechny. Pierwsze blogi, fora internetowe oraz platformy umożliwiające publikowanie treści (takie jak YouTube, Twitter czy Facebook) stworzyły przestrzeń, w której obywatele mogli dzielić się swoimi spostrzeżeniami i relacjami z wydarzeń. Początkowo, media obywatelskie służyły jako alternatywa dla głównych mediów, które były postrzegane jako nieobiektywne lub zdominowane przez interesy korporacyjne.

Rewolucja w dziennikarstwie obywatelskim miała miejsce na początku XXI wieku, kiedy to globalna sieć umożliwiła szybkie przekazywanie informacji na masową skalę. W 2004 roku, po tragedii tsunami w Azji Południowo-Wschodniej, media obywatelskie odegrały kluczową rolę w przekazywaniu informacji z terenów dotkniętych katastrofą, kiedy to tradycyjne media nie były w stanie dotrzeć do wielu odległych miejsc. Wydarzenie to udowodniło siłę dziennikarstwa obywatelskiego, które stało się pierwszorzędnym narzędziem w przekazywaniu wiadomości w czasie kryzysów.

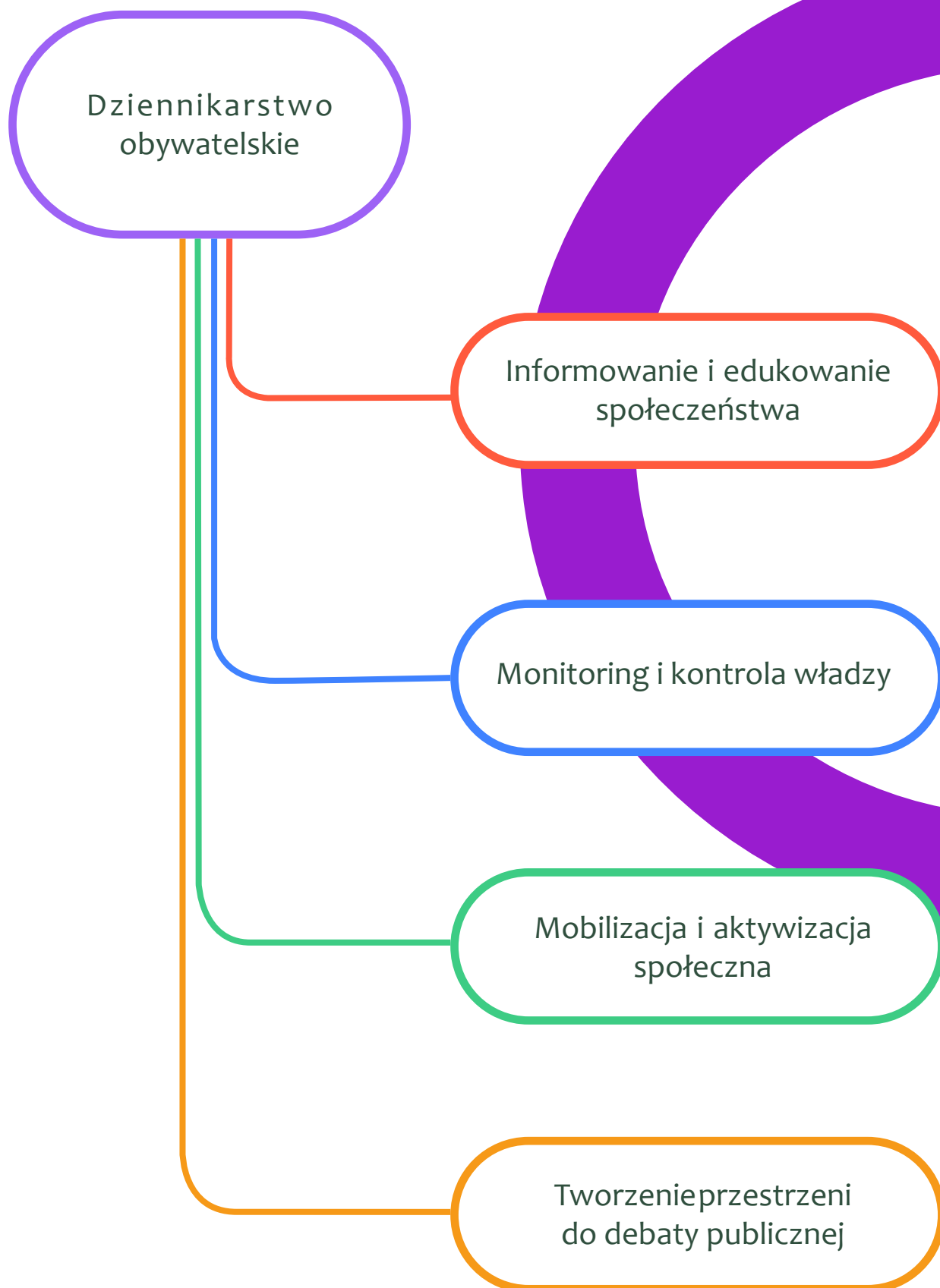
Od tego czasu dziennikarstwo obywatelskie rosło w siłę, stając się ważnym narzędziem wpływania na opinię publiczną i politykę. Przykładem może być Tahrir Square w Egipcie, gdzie media obywatelskie odegrały kluczową rolę w organizowaniu protestów i mobilizowaniu społeczeństwa do działania w 2011 roku.

Dziennikarstwo obywatelskie funkcjonuje w ramach prawa prasowego, które w wielu krajach chroni wolność słowa i prawo obywateli do wyrażania opinii. W zależności od kraju, dziennikarze obywatelscy mogą działać w różnych warunkach prawnych, które w niektórych przypadkach

zapewniają im ochronę przed represjami, a w innych – mogą stanowić zagrożenie dla ich wolności.

W Polsce, jak i w wielu innych krajach demokratycznych, wolność prasy jest chroniona konstytucyjnie, a obywatelskie inicjatywy dziennikarskie są postrzegane jako ważny element społeczeństwa obywatelskiego. Istnieją jednak regulacje dotyczące odpowiedzialności za publikowane treści, które obejmują kwestie związane z oszczerstwem, mową nienawiści czy naruszeniem prywatności. Oznacza to, że dziennikarze obywatelscy muszą być świadomi prawa i jego granic, aby ich działalność była zgodna z obowiązującymi normami prawnymi.

Z kolei w krajach, w których wolność słowa i prasy jest ograniczona, dziennikarze obywatelscy często spotykają się z cenzurą, represjami czy nawet prześladowaniami. Przykłady z krajów autorytarnych pokazują, że media obywatelskie pełnią funkcję opozycji wobec rządów, co może prowadzić do ścigania obywateli za publikowanie treści uznanych za niewłaściwe przez władze.

Dziennikarstwo obywatelskie może przyjmować różne formy i działać na wielu poziomach. Przykłady z życia pokazują, jak obywatele wykorzystują nowe technologie, by reagować na wydarzenia społeczne, polityczne czy ekologiczne:

1. Arabska wiosna – w 2011 roku dziennikarze obywatelscy odegrali kluczową rolę w organizowaniu protestów i mobilizowaniu społeczeństw do walki o wolność i demokrację. Dzięki mediom społecznościowym, takim jak Twitter i Facebook, organizowano manifestacje, a materiały filmowe i zdjęciowe z protestów były na żywo udostępniane całemu światu.

2. Akcja MeToo – rozpoczęta przez dziennikarstwo obywatelskie w Stanach Zjednoczonych, akcja ta wkrótce stała się globalnym ruchem przeciwko molestowaniu seksualnemu. Dzięki platformom takim jak Twitter i Instagram, osoby, które doświadczyły molestowania, mogły podzielić się swoimi historiami, co wywołało ogromną reakcję społeczną i wpłynęło na zmianę postaw w wielu krajach.

3. Zielona rewolucja w mediach społecznościowych – młodzi ludzie na całym świecie zaczęli wykorzystywać media społecznościowe do promowania proekologicznych inicjatyw. Organizowali akcje sprzątania plaż, zbierania odpadów czy protesty przeciwko wycinaniu lasów. Dziennikarstwo obywatelskie stało się siłą napędową dla walki o ochronę środowiska, a materiały publikowane przez młodych aktywistów dotarły do milionów ludzi na całym świecie.

Dziennikarstwo obywatelskie jest więc ważnym narzędziem, które nie tylko umożliwia wyrażenie opinii i relacjonowanie wydarzeń, ale także staje się motorem zmiany społecznej, angażując obywateli do aktywności na rzecz wspólnego dobra. W dzisiejszych czasach każdy ma możliwość stać się częścią tego ruchu, mając do dyspozycji technologię i przestrzeń do dzielenia się swoją perspektywą z innymi.

Choć dziennikarstwo obywatelskie niesie ze sobą wiele korzyści i możliwości, nie jest pozbawione wad. Brak profesjonalnego przygotowania, odpowiedzialności redakcyjnej oraz regulacji w zakresie publikowanych treści może prowadzić do szeregu problemów, które warto podkreślić, aby zrozumieć wyzwania związane z tą formą mediów.

1. Jednym z najpoważniejszych problemów dziennikarstwa obywatelskiego jest brak systematycznej weryfikacji faktów. W przeciwieństwie do tradycyjnych mediów, które często posiadają specjalne działy odpowiedzialne za potwierdzanie informacji, dziennikarze obywatelscy mogą publikować treści bez sprawdzenia ich wiarygodności. To z kolei prowadzi do rozprzestrzeniania dezinformacji, teorii spiskowych czy fałszywych wiadomości (fake news), które mogą wywoływać panikę, szkodzić reputacji osób i instytucji lub wpływać na decyzje polityczne i społeczne.

2. Dziennikarstwo obywatelskie często charakteryzuje się subiektywnością, ponieważ twórcy treści publikują informacje zgodne z ich osobistymi przekonaniami, doświadczeniami czy interesami. Brak obiektywności może prowadzić do jednostronnego przedstawiania tematów, co utrudnia odbiorcom zrozumienie pełnego kontekstu wydarzeń. W skrajnych przypadkach dziennikarstwo obywatelskie może stać się narzędziem propagandy lub manipulacji.

3. Dzięki anonimowości w internecie dziennikarze obywatelscy mogą unikać odpowiedzialności za publikowane treści. To zjawisko, choć czasami chroni twórców przed represjami, bywa nadużywane, prowadząc do publikacji treści obraźliwych, szkodliwych czy nieprawdziwych. Brak regulacji w tym zakresie może wpływać na wzrost mowy nienawiści, cyberprzemocy czy innych nieetycznych praktyk.

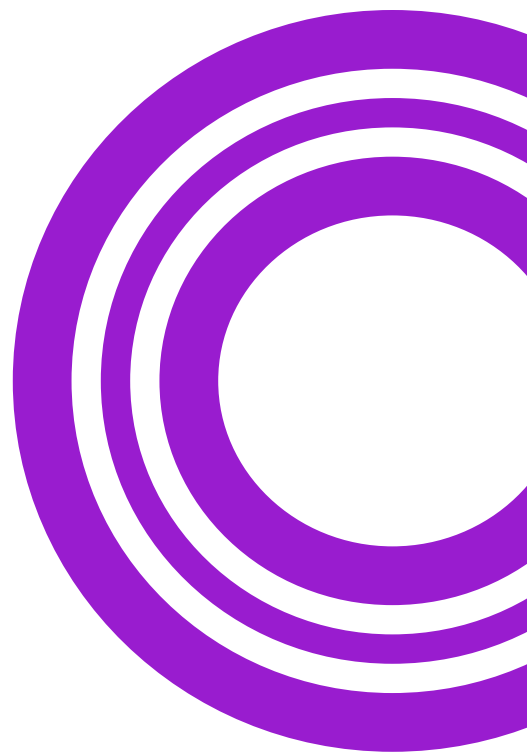
4. Wielu dziennikarzy obywatelskich nie posiada profesjonalnego przygotowania w zakresie pisanie, montażu wideo czy narracji, co może wpływać na jakość tworzonych treści. Nieodpowiedni dobór źródeł, brak umiejętności technicznych czy nieznanie zasad etyki dziennikarskiej może sprawić, że publikowane materiały będą mało wartościowe, chaotyczne lub trudne do zrozumienia dla odbiorców.

5. Dziennikarze obywatelscy często nie mają dostępu do tych samych zasobów co profesjonalne redakcje, takich jak bazy danych, wywiady z ekspertami czy środki finansowe na realizację

projektów. To ogranicza ich możliwości tworzenia głębokich i wszechstronnych materiałów, co może prowadzić do uproszczeń i powierzchowności w relacjonowaniu ważnych tematów.

6. Publikacja materiałów przez dziennikarzy obywatelskich może wiązać się z ryzykiem naruszenia praw autorskich, prywatności osób trzecich czy zasad etyki dziennikarskiej. Nieświadomość tych kwestii może prowadzić do konfliktów prawnych lub szkód wizerunkowych, zarówno dla twórców, jak i osób, które są przedmiotem ich relacji.

7. W epoce mediów społecznościowych, gdzie każdy może publikować własne treści, dziennikarstwo obywatelskie przyczynia się do fragmentacji informacji. Odbiorcy mają dostęp do ogromnej liczby różnych narracji, często sprzecznych ze sobą, co może prowadzić do zamieszania, polaryzacji społecznej i utraty zaufania do mediów jako całości.

Mimo że dziennikarstwo obywatelskie jest potężnym narzędziem zmiany społecznej, jego potencjał wiąże się także z wyzwaniami, które mogą ograniczać jego pozytywny wpływ. Aby zmniejszyć ryzyko negatywnych skutków, kluczowe jest edukowanie dziennikarzy obywatelskich w zakresie etyki dziennikarskiej, krytycznego myślenia oraz odpowiedzialnego korzystania z mediów. W ten sposób można wzmocnić wartość tej formy dziennikarstwa jako elementu wspierającego demokrację i społeczeństwo obywatelskie.

Rola młodzieży w promowaniu postaw obywatelskich

Młodzież odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego. To właśnie młodzi ludzie, dzięki swojej energii, kreatywności i otwartości na zmiany, są często inicjatorami działań na rzecz sprawiedliwości społecznej, demokracji i ochrony środowiska. W dynamicznie zmieniającym się świecie, gdzie potrzeba zaangażowania społecznego jest szczególnie odczuwalna, młodzież może stać się liderem zmian, promując postawy obywatelskie i aktywność społeczną w swoich społecznościach lokalnych i globalnych.

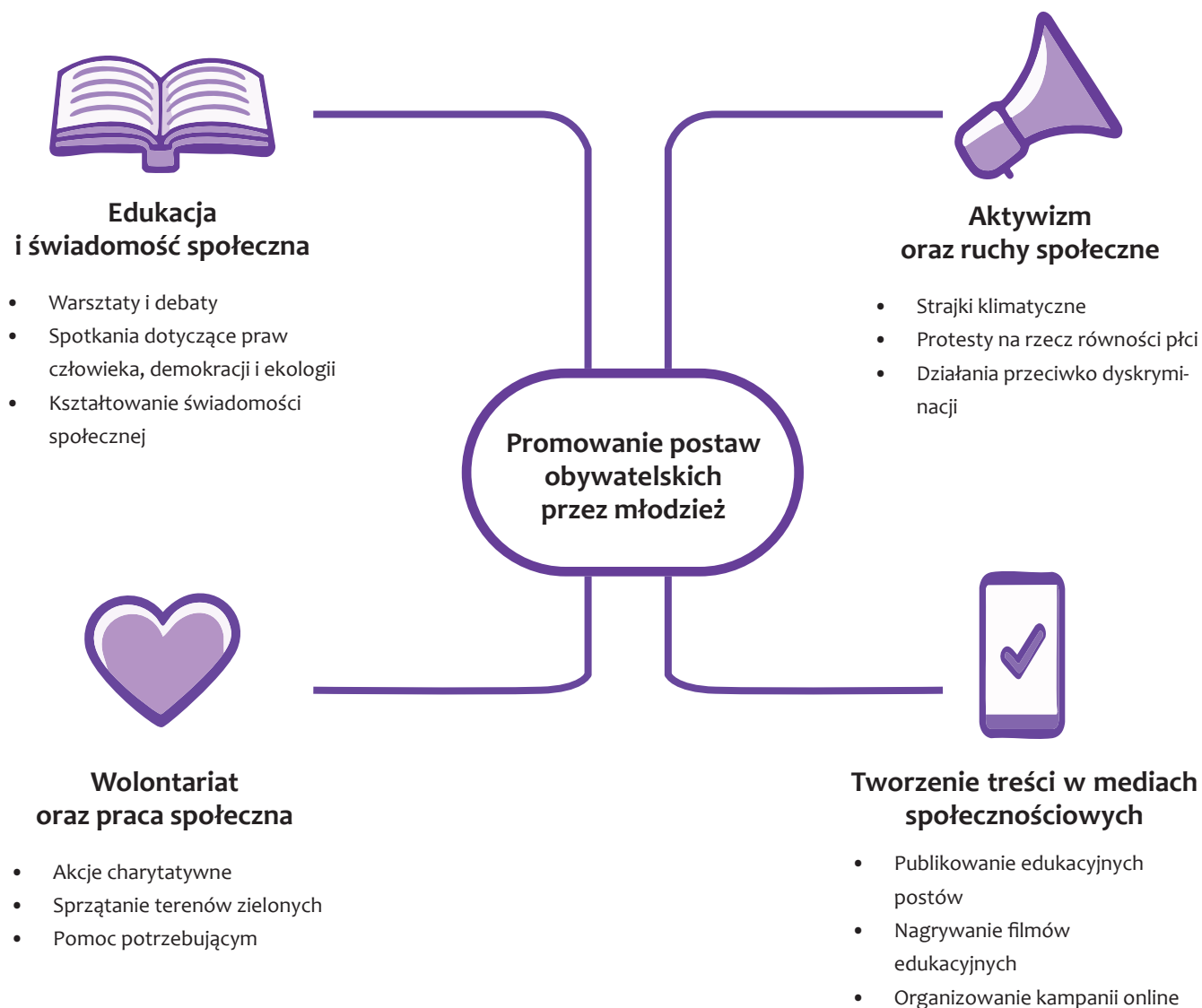
Postawy obywatelskie, takie jak odpowiedzialność za wspólne dobro, zaangażowanie w sprawy lokalne i globalne oraz szacunek dla praw innych ludzi, są fundamentem każdego demokratycznego społeczeństwa. Młodzi ludzie, którzy rozwijają te postawy, mogą nie tylko zmieniać swoje otoczenie, ale także inspirować innych do działania. Ich udział w życiu społecznym, politycznym i ekologicznym ma kluczowe znaczenie dla budowy bardziej sprawiedliwego i zrównoważonego świata.

Młodzież ma unikalne cechy, które czynią ją idealnym promotorem postaw obywatelskich. Po pierwsze, młodzi ludzie są z natury ciekawi świata i otwarci na nowe idee. Ich gotowość do eksperymentowania i podejmowania ryzyka pozwala im inicjować działania, które starsze pokolenia mogłyby uznać za zbyt odważne lub nierealistyczne. Po drugie, młodzież jest w pełni zanurzona w nowoczesnych technologiach, takich jak media społecznościowe, które dają możliwość dotarcia do szerokiej publiczności i mobilizowania innych do działania.

Dzięki swojemu entuzjazmowi i kreatywności młodzi ludzie mogą skutecznie identyfikować problemy społeczne i proponować innowacyjne rozwiązania. Ich zdolność do działania w dynamicznych i zmieniających się warunkach sprawia, że są doskonałymi liderami oddolnych inicjatyw społecznych. W czasach, gdy wiele osób dorosłych jest zniechęconych lub sceptycznych wobec możliwości zmiany, młodzież często staje na czele ruchów społecznych, pokazując, że działania obywatelskie mogą być zarówno efektywne, jak i inspirujące.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Siemanowice Śląskie

Młodzi ludzie mogą promować postawy obywatelskie na wiele różnych sposobów, od codziennych działań w swoich społecznościach po angażowanie się w globalne inicjatywy społeczne i polityczne. Poniżej przedstawiamy kilka kluczowych obszarów, w których młodzież może odgrywać aktywną rolę:

1. **Edukacja i świadomość społeczna.** Młodzież może pełnić rolę edukatorów, organizując warsztaty, debaty czy spotkania poświęcone ważnym tematom społecznym, takim jak prawa człowieka, demokracja czy ochrona środowiska. Dzięki temu nie tylko podnoszą świadomość wśród swoich rówieśników, ale także kształtują postawy obywatelskie w swoich społecznościach.

2. **Wolontariat i praca społeczna.** Zaangażowanie w wolontariat jest jednym z najskuteczniejszych sposobów na rozwijanie postaw obywatelskich.

Poprzez udział w akcjach charytatywnych, sprzątanie terenów zielonych czy pomoc potrzebującym, młodzi ludzie uczą się odpowiedzialności za swoje otoczenie i innych ludzi.

3. **Aktywizm i ruchy społeczne.** Młodzież coraz częściej angażuje się w ruchy społeczne, które mają na celu walkę o prawa człowieka, równość czy ochronę środowiska. Przykłady takich inicjatyw to strajki klimatyczne organizowane przez młodych aktywistów, protesty na rzecz równości płci czy działania przeciwko dyskryminacji.

4. **Tworzenie treści w mediach społecznościowych.** Dzięki mediom społecznościowym młodzież może docierać do szerokiej publiczności, promując ważne wartości obywatelskie. Poprzez publikowanie edukacyjnych postów, nagrywanie filmów czy organizowanie kampanii online młodzi ludzie mogą mobilizować innych do działania i podnoszenia świadomości na temat kluczowych problemów społecznych.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Ruda Śląska

Młodzież na całym świecie pokazuje, jak wielki potencjał drzemie w ich działaniach. Jednym z najbardziej znanych przykładów jest Greta Thunberg, szwedzka aktywistka klimatyczna, która zainspirowała miliony młodych ludzi do udziału w strajkach klimatycznych w ramach ruchu Fridays for Future. Jej działania przyczyniły się do wzrostu świadomości na temat zmian klimatycznych i wywarły presję na decydentów politycznych.

Innym przykładem jest akcja MarchForOurLives, zainicjowana przez młodych ludzi w Stanach Zjednoczonych w odpowiedzi na masowe strzelaniny w szkołach. Młodzież, która przeżyła te tragedie, zorganizowała marsze i kampanie, które wpłynęły na debatę publiczną na temat kontroli broni i bezpieczeństwa w szkołach.

W Polsce młodzi ludzie angażują się w działania na rzecz lokalnych społeczności, organizując m.in. akcje sprzątania terenów zielonych, zbiórki na rzecz osób potrzebujących czy kampanie edukacyjne na temat praw człowieka i demokracji. W wielu miastach młodzież współpracuje z organizacjami pozarządowymi, aby wspierać działania prospołeczne i proekologiczne.

Edukacja odgrywa kluczową rolę w przygotowaniu młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Szkoły i organizacje młodzieżowe mogą wspierać rozwój postaw obywatelskich, ucząc młodych ludzi krytycznego myślenia, umiejętności współpracy oraz świadomości społecznej i ekologicznej. Projekty edukacyjne, takie jak warsztaty, debaty czy programy wymiany młodzieżowej, dają młodym ludziom narzędzia do działania na rzecz swoich społeczności.

Młodzież odgrywa niezwykle istotną rolę w promowaniu postaw obywatelskich, inspirując innych do działania i pokazując, że każdy ma moc zmiany świata na lepsze. Dzięki swojej energii, kreatywności i zdolności do wykorzystywania nowoczesnych technologii młodzi ludzie mogą wpływać na życie lokalnych społeczności i przyczyniać się do budowy bardziej sprawiedliwego i zrównoważonego świata. Wspieranie ich zaangażowania poprzez edukację i współpracę z organizacjami społecznymi jest kluczowe dla przyszłości społeczeństwa obywatelskiego.

Rozdział II: Scenariusze warsztatowe

Warsztaty są jednym z najskuteczniejszych narzędzi edukacyjnych, które pozwalają łączyć teorię z praktyką, angażować uczestników oraz rozwijać kluczowe kompetencje w interaktywny sposób. W projekcie „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” warsztaty odgrywają centralną rolę w przygotowaniu młodzieży do działania na rzecz ochrony środowiska i kształtowania postaw obywatelskich. Ich celem jest nie tylko dostarczenie uczestnikom wiedzy, ale także rozwijanie umiejętności praktycznych, takich jak komunikacja, współpraca w grupie, krytyczne myślenie czy wykorzystanie nowoczesnych technologii.

Scenariusze warsztatów przedstawione w tym rozdziale zostały zaprojektowane z myślą o różnych grupach wiekowych i poziomach zaawansowania. Każdy scenariusz opiera się na podejściu aktywizującym, które pozwala uczestnikom samodzielnie odkrywać rozwiązania, angażować się w kreatywne działania oraz współpracować w zespołach. Warsztaty mają na celu rozwijanie kompetencji ekologicznych, medialnych i komunikacyjnych, a jednocześnie promowanie odpowiedzialnych postaw obywatelskich.

W ramach tego rozdziału znajdują się szczegółowe scenariusze warsztatów, które można dostosować do specyfiki grupy oraz dostępnych zasobów. Każdy scenariusz obejmuje jasno określone cele, opis przebiegu zajęć oraz propozycje narzędzi i materiałów dydaktycznych. Przykłady ćwiczeń, które zostały w nich zawarte, są zaprojektowane tak, aby angażować uczestników i umożliwić im praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy.

Celem tego rozdziału jest wsparcie nauczycieli, edukatorów, wychowawców oraz trenerów w organizacji i prowadzeniu zajęć, które będą nie tylko edukacyjne, ale również inspirujące. Dzięki warsztatom młodzież ma szansę zrozumieć, jak wiele może zdziałać jako aktywni obywatele i twórcy treści proekologicznych. Warsztaty te są także przestrzenią do wymiany pomysłów, nawiązywania współpracy i budowania społeczności zaangażowanej w ochronę środowiska.

Przedstawione scenariusze można realizować w całości lub w wybranych modułach, w zależności od potrzeb grupy. Ich struktura pozwala na elastyczność, co umożliwia dopasowanie treści do czasu zajęć, poziomu wiedzy uczestników oraz specyfiki lokalnych wyzwań ekologicznych i społecznych.

Rozdział ten jest zaproszeniem do odkrywania, nauki i działania. Wierzmy, że przedstawione tu warsztaty pomogą rozbudzić w młodzieży pasję do ochrony środowiska oraz inspirować ich do podejmowania odpowiedzialnych decyzji, które wpłyną na przyszłość naszego świata.

Warsztat 1: Współczesne zielone kompetencje oraz zielone zawody

Cel warsztatu

Celem warsztatu jest wprowadzenie młodzieży do zagadnień ekologicznych, rozwinięcie świadomości na temat zielonych kompetencji i zawodów przyszłości związanych z ochroną środowiska. Uczestnicy poznają znaczenie zrównoważonego rozwoju w kontekście rynku pracy, dowiedzą się, jakie zielone zawody mogą być perspektywiczne, oraz zastanowią się, jak ich społeczność może skorzystać z rozwoju ekologicznych inicjatyw. Warsztat ma również na celu zachęcenie młodzieży do refleksji nad własnym wpływem na środowisko i rozwijanie postaw proekologicznych.

Materiały dydaktyczne

1. Prezentacja multimedialna: “Zielone zawody przyszłości – klucz do zrównoważonego rozwoju”.
2. Ćwiczenie pisemne: “Mapa zawodów ekologicznych w mojej społeczności”.
3. Plakat informacyjny: “Top 10 zielonych kompetencji przyszłości”.
4. Kartki, markery i tablica flipchart do zapisywania pomysłów podczas dyskusji.
5. Krótkie filmy lub ilustracje przedstawiające przykłady zielonych zawodów (opcjonalnie).

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Chorzów

Przebieg warsztatu

1. Przywitanie i ćwiczenie integracyjne (5 minut)

- Przywitanie uczestników. Prowadzący wita grupę i przedstawia cele warsztatu. Krótkie omówienie, dlaczego tematyka zielonych zawodów i kompetencji jest ważna w dzisiejszym świecie.
- Ćwiczenie integracyjne: “Mój ekologiczny nawyk”. Każdy uczestnik w kole przedstawia swoje imię oraz jeden nawyk ekologiczny, który praktykuje (np. segregacja śmieci, ograniczanie plastiku, jazda na rowerze). Celem ćwiczenia jest wzajemne poznanie się oraz wprowadzenie uczestników w tematykę warsztatu. Jeżeli uczestnicy znają się dobrze, prowadzący może zdecydować o pominięciu tego kroku.

2. Wprowadzenie teoretyczne: “Zielone zawody przyszłości” (10 minut)

- Prezentacja multimedialna: Prowadzący przedstawia kluczowe informacje na temat zielonych zawodów: czym są, dlaczego są ważne i jak odpowiadają na globalne wyzwania środowiskowe.
- Omówienie przykładów zawodów, takich jak inżynier energetyki odnawialnej, specjalista ds. recyklingu, projektant zrównoważonej architektury czy doradca ds. zrównoważonego rozwoju.
- Prezentacja wybranych zielonych kompetencji, takich jak znajomość ekologii, umiejętność analizy danych środowiskowych, zdolności komunikacyjne i zarządzanie projektami.
- Plakat informacyjny: w trakcie prezentacji prowadzący odwołuje się do plakatu informacyjnego “Top 10 zielonych kompetencji przyszłości”, który pozostaje widoczny podczas warsztatu jako materiał inspiracyjny.

3. Ćwiczenia praktyczne: “Jakie zawody ekologiczne pasują do mojej społeczności?” (15 minut).

- Wprowadzenie do ćwiczenia: prowadzący wyjaśnia, że uczestnicy stworzą mapę potencjalnych zielonych zawodów, które mogą być szczególnie ważne dla ich społeczności lokalnej. Uczestnicy otrzymują kartki i markery, aby zapisać swoje pomysły.
- Tworzenie mapy zawodów: uczestnicy, pracując w małych grupach (3-4 osoby), zastanawiają się, jakie ekologiczne zawody

byłyby przydatne w ich miejscowości, uwzględniając lokalne potrzeby, takie jak ochrona lasów, rozwój odnawialnych źródeł energii czy edukacja ekologiczna. Grupy zapisują swoje pomysły na dużych kartkach papieru i przyklejają je na tablicy lub ścianie.

- Omówienie wyników: każda grupa przedstawia swoje pomysły, a prowadzący moderuje krótką dyskusję, podkreślając najbardziej innowacyjne lub praktyczne rozwiązania.

4. Dyskusja grupowa: “Co mogę zrobić już dziś, by wspierać ekologię?” (10 minut)

- Wprowadzenie do dyskusji: prowadzący zadaje pytanie: “Jakie konkretne działania może podjąć każdy z nas, aby wspierać rozwój ekologicznych inicjatyw i zielonych zawodów w naszej społeczności?”.

- Moderowana dyskusja: uczestnicy dzielą się swoimi pomysłami, które mogą obejmować zarówno codzienne nawyki (np. oszczędzanie energii), jak i bardziej zaawansowane inicjatywy (np. organizacja lokalnych warsztatów ekologicznych). Prowadzący zapisuje kluczowe pomysły na tablicy flipchart.

- Podsumowanie dyskusji: prowadzący wskazuje, że każdy drobny krok ma znaczenie, a wspólne działania mogą prowadzić do realnych zmian w społeczności.

5. Podsumowanie i zadanie domowe (5 minut).

- Podsumowanie warsztatu: prowadzący podkreśla, że zielone zawody to nie tylko szansa na ciekawą karierę, ale również sposób na budowanie zrównoważonej przyszłości. Zachęca uczestników do refleksji nad tym, jakie zielone kompetencje chcieliby rozwijać w przyszłości.

- Zadanie domowe (opcjonalnie): Uczestnicy mają za zadanie przeprowadzić krótką rozmowę z członkiem swojej rodziny lub sąsiadem na temat znaczenia ochrony środowiska i zapisać jeden pomysł na zieloną inicjatywę, którą można by zrealizować w ich społeczności. Pomysły mogą być omawiane na kolejnym warsztacie. Na ich podstawie można przygotować również angażujące posty do mediów społecznościowych.

Warsztat łączy elementy teoretyczne i praktyczne, aby zapewnić uczestnikom nie tylko wiedzę, ale także inspirację i narzędzia do działania. Taka struktura zajęć pozwala na pełne zaangażowanie młodzieży i kształtowanie postaw proekologicznych w sposób przystępny i interaktywny.

Warsztat 2: Rozwijanie zielonych kompetencji

Cel warsztatu

Celem warsztatu jest rozwijanie zielonych kompetencji, które są kluczowe dla współczesnych wyzwań ekologicznych i rynku pracy. Uczestnicy poznają, czym są zielone kompetencje, dlaczego są istotne w kontekście ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, oraz jak mogą rozwijać je w swoim codziennym życiu. Warsztat ma również na celu zachęcenie młodzieży do samodzielnej analizy swoich mocnych stron i zastanowienia się, jak mogą je wykorzystać w działaniach proekologicznych.

Materiały dydaktyczne

1. Prezentacja multimedialna: “Zielone kompetencje”.
2. Ćwiczenie pisemne: “Moje zielone kompetencje – analiza własnych możliwości”.
3. Plakat informacyjny: “Jak rozwijać swoje kompetencje?”.
4. Kartki, markery, tablica flipchart do pracy grupowej i zapisywania pomysłów.

Przebieg warsztatu

1. Przywitanie i ćwiczenie integracyjne (5 minut).

- Przywitanie uczestników: prowadzący wita grupę i krótko przedstawia temat oraz cele warsztatu. Podkreśla znaczenie zielonych kompetencji dla ochrony środowiska oraz ich zastosowanie w codziennym życiu i zielonych zawodach.
- Ćwiczenie integracyjne: “Moje ekologiczne wyzwanie”: każdy uczestnik w kole przedstawia swoje imię oraz jedno wyzwanie ekologiczne, z którym chciałby się zmierzyć (np. ograniczenie marnowania jedzenia, zmniejszenie zużycia plastiku). Ćwiczenie ma na celu integrację grupy i wprowadzenie w tematykę zielonych kompetencji.

2. Wprowadzenie teoretyczne: “Zielone kompetencje – klucz do przyszłości” (10 minut).

- Prezentacja multimedialna: prowadzący przedstawia definicję zielonych kompetencji i wyjaśnia, dlaczego są one kluczowe w kontekście współczesnych wyzwań środowiskowych i rynku pracy.
- Omówienie głównych zielonych kompetencji, takich jak: znajomość zasad ekologii, umiejętność analizy danych środowiskowych, komunikacja proekologiczna, zdolności adaptacyjne oraz kreatywne rozwiązywanie problemów.
- Przykłady sytuacji, w których zielone kompetencje są wykorzystywane, np. w projektach zrównoważonej architektury, edukacji ekologicznej czy działaniach na rzecz lokalnych społeczności.
- Plakat informacyjny: prowadzący odwołuje się do plakatu “Jak rozwijać swoje kompetencje?”, który przedstawia kluczowe wartości i wskazówki z zakresu samorozwoju i samokształcenia.

3. Ćwiczenia praktyczne: “Moje zielone kompetencje – analiza własnych możliwości” (15 minut)

- Wprowadzenie do ćwiczenia: prowadzący wyjaśnia, że uczestnicy będą analizować swoje mocne strony i zastanawiać się, jak mogą rozwijać zielone kompetencje w swoim codziennym życiu i przyszłej pracy.

- Ćwiczenie pisemne: uczestnicy otrzymują kartki z pytaniami, które pomagają w analizie ich mocnych stron oraz możliwości rozwoju. Skorzystaj z narzędzia “Moje zielone kompetencje” w rozdziale “Narzędzia dydaktyczne”.

- Praca w parach: Po wypełnieniu kart uczestnicy łączą się w pary i dzielą swoimi refleksjami, co sprzyja wzajemnej inspiracji i wymianie pomysłów.

4. Dyskusja grupowa: “Jak zielone kompetencje mogą zmienić naszą społeczność?” (10 minut)

- Wprowadzenie do dyskusji: prowadzący zadaje pytanie: “Jak możemy wykorzystać zielone kompetencje, aby wprowadzić pozytywne zmiany w naszej społeczności?”.
- Moderowana dyskusja: uczestnicy dzielą się pomysłami, jak zielone kompetencje mogą być zastosowane w praktyce, np. organizacja warsztatów ekologicznych, projektowanie zielonych przestrzeni w szkole czy prowadzenie lokalnych kampanii proekologicznych. Prowadzący zapisuje kluczowe pomysły na tablicy flipchart, podkreślając najbardziej inspirujące idee.

5. Podsumowanie i zadanie domowe (opcjonalnie) (5 minut).

- Podsumowanie warsztatu: prowadzący podkreśla, że zielone kompetencje są nie tylko kluczowe dla rynku pracy, ale również dla samorozwoju i budowaniu swojej pozycji jako osoby kompetentnej. Zachęca uczestników do dalszego rozwijania umiejętności i refleksji nad tym, jak mogą wykorzystać swoje mocne strony w działaniach ekologicznych.
- Zadanie domowe (opcjonalne): uczestnicy mają za zadanie stworzyć krótką listę działań, które mogą podjąć w najbliższym tygodniu, aby rozwijać zielone kompetencje (np. przeczytanie artykułu na temat ekologii, zaangażowanie się w lokalną inicjatywę proekologiczną). Listy mogą być omawiane na kolejnym warsztacie.

Warsztat łączy elementy teoretyczne i praktyczne, angażując uczestników w aktywną naukę i refleksję nad własnymi możliwościami. Dzięki takiej strukturze młodzież nie tylko zdobywa wiedzę, ale także inspirację do działania na rzecz środowiska i swojej społeczności.

Warsztat 3: Eko-dziennikarstwo w social mediach jako narzędzie działania obywatelskiego

Cel warsztatu

Celem warsztatu jest wprowadzenie młodzieży w świat eko-dziennikarstwa obywatelskiego i jego roli w mediach społecznościowych. Uczestnicy dowiedzą się, jak wykorzystywać platformy takie jak Facebook, Instagram, TikTok czy YouTube do promowania proekologicznych treści, podnoszenia świadomości na temat lokalnych problemów środowiskowych i angażowania społeczności w działania na rzecz ochrony środowiska. Warsztat ma również na celu rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia, tworzenia angażujących treści oraz odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych.

Materiały dydaktyczne

1. Prezentacja multimedialna: “Eko-dziennikarstwo w social mediach – jak być głosem zmiany”.
2. Przykłady udanych kampanii proekologicznych w mediach społecznościowych.
3. Ćwiczenie praktyczne: “Tworzenie angażujących postów eko-dziennikarskich”.
4. Plakat informacyjny: “Zasady tworzenia skutecznych treści w social mediach”.
5. Kartki, markery, smartfony lub tablety (jeśli dostępne).

Przebieg warsztatu

1. Przywitanie i ćwiczenie integracyjne (5 minut)
 - Przywitanie uczestników: prowadzący wita grupę i przedstawia cele warsztatu, podkreślając, jak ważną rolę odgrywają media społecznościowe w promowaniu ekologii i kształtowaniu postaw obywatelskich.
 - Ćwiczenie integracyjne: “Moje ulubione treści w social mediach”: każdy uczestnik krótko opowiada, jakie treści w mediach społecznościowych najbardziej go inspirują lub przykuwają jego uwagę (np. kampanie proekologiczne, posty edukacyjne, zabawne filmiki). Celem ćwiczenia jest zrozumienie, co przyciąga uwagę młodych ludzi, i stworzenie podstaw do dalszej pracy nad treściami eko-dziennikarskimi.
2. Wprowadzenie teoretyczne: “Eko-dziennikarstwo w social mediach – jak być głosem zmiany” (10 minut)
 - Prezentacja multimedialna: prowadzący przedstawia podstawowe zasady eko-dziennikarstwa obywatelskiego w kontekście mediów społecznościowych:
 - a. Co to jest eko-dziennikarstwo obywatelskie?
 - b. Jakie są jego cele i jak może wpływać na społeczeństwo?
 - c. Jakie platformy społecznościowe są najbardziej efektywne w promowaniu treści ekologicznych?
 - Inspirujące przykłady: omówienie kilku przykładów udanych kampanii proekologicznych w social mediach, np. ruch Fridays for Future, lokalne akcje sprzątania świata czy kampanie edukacyjne o redukcji plastiku.
 - Dyskusja o tym, co sprawia, że te kampanie były skuteczne (np. emocjonalne historie, autentyczność przekazu, estetyka wizualna, wyraźne wezwanie do działania).

- Plakat informacyjny: prowadzący pokazuje plakat “Zasady tworzenia skutecznych treści w social mediach”, który ilustruje kluczowe elementy angażującego postu: atrakcyjny obraz, jasny przekaz, wezwanie do działania i wiarygodność.
3. Ćwiczenia praktyczne: “Tworzenie angażujących postów eko-dziennikarskich” (15 minut)
- Wprowadzenie do ćwiczenia: prowadzący tłumaczy, że zadaniem uczestników będzie stworzenie prostego posta na wybrany temat związany z ochroną środowiska, np. ograniczanie plastiku, oszczędzanie wody czy promocja lokalnych działań proekologicznych.
 - Praca w grupach lub parach: uczestnicy dobierają się w grupy lub pary i wybierają temat swojego posta. Każda grupa tworzy:
 - a. Krótką treść posta (maksymalnie 100 słów).
 - b. Prosty element wizualny (np. rysunek, zdjęcie, slogan). Jeśli uczestnicy mają dostęp do smartfonów, mogą przygotować rzeczywiste treści za pomocą aplikacji mobilnych i sztucznej inteligencji.
 - Prezentacja postów: grupy prezentują swoje posty, a prowadzący wraz z uczestnikami omawia mocne strony i potencjalne ulepszenia w każdej pracy.
4. Dyskusja grupowa: “Jak media społecznościowe mogą zmieniać świat na lepsze?” (10 minut)
- Wprowadzenie do dyskusji: prowadzący zadaje pytanie: “Jakie działania w mediach społecznościowych mogą wpłynąć na poprawę środowiska w naszej społeczności?”.
 - Moderowana dyskusja: uczestnicy dzielą się swoimi pomysłami na wykorzystanie mediów społecznościowych do promowania ekologii, np. organizacja lokalnych akcji sprzątania, edukacja o recyklingu, tworzenie treści o zielonych zawodach. Prowadzący zapisuje najciekawsze pomysły na tablicy flipchart i zachęca do refleksji nad ich realizacją.
5. Podsumowanie i zadanie domowe (5 minut)
- Podsumowanie warsztatu: prowadzący podkreśla, że media społecznościowe są potężnym narzędziem, które może inspirować, edukować i mobilizować ludzi do działania na rzecz ochrony środowiska. Zachęca uczestników do dalszego rozwijania swoich umiejętności eko-dziennikarskich.
 - Zadanie domowe (opcjonalne): uczestnicy mają za zadanie opublikować w mediach społecznościowych post na temat ekologii, oparty na treściach tworzonych podczas warsztatu. Ich celem jest uzyskanie jak największego zaangażowania (np. komentarzy, udostępnień) oraz przemyślenie, jakie elementy treści przyciągnęły uwagę odbiorców. Wyniki zadania mogą być omówione na kolejnym warsztacie.

Warsztat łączy elementy teoretyczne i praktyczne, aby zapewnić uczestnikom zarówno wiedzę, jak i umiejętności, które mogą natychmiast wykorzystać w swoich działaniach. Młodzież zyskuje inspirację do wykorzystania mediów społecznościowych jako platformy do promowania ekologii i wpływania na społeczności lokalne oraz globalne.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Mysłów

Warsztat 4: Media społecznościowe w promowaniu eko-postaw

Cel warsztatu

Celem warsztatu jest pokazanie uczestnikom, jak media społecznościowe mogą być skutecznym narzędziem w promowaniu postaw proekologicznych. Uczestnicy dowiedzą się, jak budować atrakcyjne i angażujące treści, aby inspirować innych do podejmowania działań na rzecz środowiska. Warsztat ma również na celu rozwijanie kompetencji medialnych, kreatywności i umiejętności krytycznego myślenia, co pozwoli młodzieży lepiej wykorzystać media społecznościowe do realizacji celów ekologicznych.

Materiały dydaktyczne

1. Prezentacja multimedialna: “Media społecznościowe jako narzędzie zmiany ekologicznej”.
2. Ćwiczenie praktyczne: “Tworzymy kampanię eko”.
3. Przykłady skutecznych postów i kampanii proekologicznych.
4. Plakat informacyjny: “5 kroków do skutecznego postu proekologicznego”.
5. Smartfony, tablety lub kartki papieru (jeśli brak dostępu do urządzeń).
6. Markery, tablica flipchart do zapisywania pomysłów.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Ruda Śląska

Przebieg warsztatu

1. Przywitanie i ćwiczenie integracyjne (5 minut).

- Przywitanie uczestników: Prowadzący wita grupę, przedstawia cele warsztatu i wprowadza w tematykę mediów społecznościowych jako platformy do promowania ekologii.
- Ćwiczenie integracyjne: “Eko-hashtag”: każdy uczestnik w kole wymyśla jeden hashtag

związany z ekologią (np. #CzystaZiemia, #EkoLogicznieCodziennie). Prowadzący zapisuje hashtagi na tablicy flipchart, co stanowi wstęp do tematu angażujących treści w mediach społecznościowych.

2. Wprowadzenie teoretyczne: “Media społecznościowe jako narzędzie zmiany ekologicznej” (10 minut).

- Prezentacja multimedialna: prowadzący przedstawia główne zasady korzystania z

mediów społecznościowych w celu promowania eko-postaw:

- a. Jakie są najpopularniejsze platformy i ich funkcje (np. Instagram do treści wizualnych, TikTok do filmów, Twitter do szybkich informacji)?
- b. Jak angażować odbiorców za pomocą historii, grafik, filmów i relacji?
- c. Jak unikać błędów, takich jak dezinformacja lub spamowanie?

- Inspirujące przykłady: prowadzący pokazuje przykłady skutecznych postów i kampanii proekologicznych, takich jak lokalne akcje sprzątania, wyzwania ekologiczne czy relacje z warsztatów. Omawia elementy, które sprawiają, że te treści przyciągają uwagę (np. wizualny design, jasny przekaz, autentyczność).

- Plakat informacyjny: prowadzący omawia plakat “5 kroków do skutecznego postu proekologicznego”, który przedstawia zasady:

- a. przyciągająca grafika lub wideo,
- b. jasny i zwięzły przekaz,
- c. wezwanie do działania (np. “Dołącz do nas”, “Udostępnij”),
- d. hashtag, który zwiększa widoczność,
- e. wiarygodność, oparta na faktach.

3. Ćwiczenie praktyczne: “Tworzymy kampanię eko” (15 minut)

- Wprowadzenie do ćwiczenia: prowadzący tłumaczy, że zadaniem uczestników będzie zaprojektowanie mini kampanii proekologicznej na wybraną platformę społecznościową.

- Praca w grupach: uczestnicy dzielą się na małe grupy (3-4 osoby), każda grupa wybiera temat kampanii (np. redukcja plastiku, sprzątanie terenów zielonych, oszczędzanie wody). Grupa przygotowuje:

- a. krótką treść kampanii (np. hasło, opis akcji),
- b. element wizualny (np. szkic grafiki, opis filmu),
- c. prezentacja kampanii: każda grupa prezentuje swój pomysł, a prowadzący wraz z innymi uczestnikami omawia mocne strony i potencjalne ulepszenia. Opcjonalnie, jeśli dostępne są smartfony lub tablety, uczestnicy mogą opublikować treści w mediach społecznościowych.

4. Dyskusja grupowa: “Jak możemy zwiększyć zaangażowanie odbiorców treści ekologicznych?” (10 minut)

- Wprowadzenie do dyskusji: prowadzący zadaje pytanie: “Jakie działania w mediach społecznościowych mogą skutecznie promować eko-postawy i angażować większą liczbę odbiorców?”.

- Moderowana dyskusja: uczestnicy dzielą się swoimi pomysłami, takimi jak organizacja wyzwań, używanie popularnych hashtagów czy współpraca z influencerami. Prowadzący zapisuje najciekawsze pomysły na tablicy flip-chart i zachęca do refleksji nad ich realizacją.

5. Podsumowanie i zadanie domowe (5 minut)

- Podsumowanie warsztatu: Prowadzący podkreśla, że media społecznościowe to nie tylko miejsce rozrywki, ale również potężne narzędzie do edukowania i inspirowania innych. Zachęca uczestników do dalszego rozwijania umiejętności w zakresie tworzenia treści proekologicznych.

6. Zadanie domowe (opcjonalne): uczestnicy mają za zadanie stworzyć i opublikować w mediach społecznościowych post promujący eko-postawy, wykorzystując zasady omówione podczas warsztatu. Mogą także zorganizować minikampanię wśród swoich znajomych (np. wyzwanie na rzecz ograniczenia plastiku) i zebrać opinie na temat jej odbioru.

Warsztat łączy teorię i praktykę, angażując uczestników w tworzenie treści, które mogą inspirować do ekologicznych działań. Dzięki takiej strukturze młodzież zyskuje wiedzę i narzędzia do efektywnego wykorzystania mediów społecznościowych jako platformy zmiany społecznej.

Warsztat 5: Ekologiczne kompetencje komunikacyjne

Cel warsztatu

Celem warsztatu jest rozwijanie ekologicznych kompetencji komunikacyjnych, które są kluczowe w promowaniu idei ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Uczestnicy dowiedzą się, jak efektywnie komunikować się na tematy ekologiczne, jak argumentować na rzecz działań proekologicznych oraz jak angażować różne grupy społeczne w działania na rzecz środowiska. Warsztat kładzie nacisk na rozwój umiejętności prowadzenia dialogu, przekonywania i budowania współpracy w kontekście ekologii.

Materiały dydaktyczne

1. Prezentacja multimedialna: “Jak skutecznie mówić o ekologii?”.
2. Ćwiczenie praktyczne: “Rozmowa przekonująca – jak zachęcić do działań ekologicznych”.
3. Przykłady inspirujących wystąpień i kampanii ekologicznych.
4. Plakat informacyjny: “Zasady skutecznej komunikacji proekologicznej”.
5. Kartki, długopisy, markery, tablica flipchart.

Przebieg warsztatu

1. Przywitanie i ćwiczenie integracyjne (5 minut).
 - Przywitanie uczestników: prowadzący wita grupę, przedstawia temat i cele warsztatu, podkreślając znaczenie umiejętności komunikacyjnych w promowaniu działań ekologicznych.
 - Ćwiczenie integracyjne: “Eko-przesłanie”: Każdy uczestnik wymyśla krótkie przesłanie ekologiczne (maksymalnie jedno zdanie), które chciałby przekazać światu (np. “Dbajmy o planetę, zaczynając od siebie”). Uczestnicy odczytują swoje przesłania, a prowadzący zapisuje wybrane na tablicy flipchart jako przykład różnorodnych form komunikacji.
2. Wprowadzenie teoretyczne: “Jak skutecznie mówić o ekologii?” (10 minut)
 - Prezentacja multimedialna: prowadzący omawia zasady skutecznej komunikacji proekologicznej.
 - a. Jak dostosować przekaz do odbiorców?
 - b. Jak używać jasnego i zrozumiałego języka?
 - c. Jak wzbudzać emocje, aby przekaz był bardziej angażujący?
 - d. Jak budować argumentację opartą na faktach i przykładach?
 - Inspirujące przykłady: prowadzący pokazuje przykłady skutecznych kampanii ekologicznych (np. wystąpienia Greta Thunberg, lokalne akcje edukacyjne, TedEx). Uczestnicy omawiają, co sprawia, że te przykłady są przekonujące i jakie techniki komunikacyjne zostały zastosowane.
 - Plakat informacyjny: prowadzący prezentuje plakat “Zasady skutecznej komunikacji

proekologicznej”, który przedstawia kluczowe elementy, takie jak jasność przekazu, empatia, autentyczność i konkretne przykłady działań.

3. Ćwiczenie praktyczne: “Rozmowa przekonująca – jak zachęcić do działań ekologicznych” (15 minut)

- Wprowadzenie do ćwiczenia: prowadzący wyjaśnia, że uczestnicy będą pracować w parach i ćwiczyć rozmowy, których celem jest przekonanie drugiej osoby do podjęcia działań proekologicznych (np. segregacja odpadów, ograniczenie plastiku, oszczędzanie wody).
- Praca w parach: jedna osoba w parze wciela się w osobę promującą działania ekologiczne, druga – w sceptyka. Zadaniem promotora jest przekonanie sceptyka do zmiany postawy, stosując techniki komunikacyjne omawiane wcześniej (np. argumenty oparte na faktach, odwołania do emocji, konkretne przykłady działań). Po 5 minutach role się zmieniają.
- Omówienie rozmów: uczestnicy dzielą się swoimi doświadczeniami, co było trudne, a co skuteczne. Prowadzący podsumowuje, podkreślając znaczenie cierpliwości i empatii w rozmowach na tematy ekologiczne.

4. Dyskusja grupowa: “Jak budować dialog o ekologii w różnych środowiskach?” (10 minut)

- Wprowadzenie do dyskusji: prowadzący zadaje pytanie: “Jak możemy skutecznie komunikować się na temat ekologii z różnymi grupami – młodzieżą, dorosłymi, lokalnymi społecznościami?”.
- Moderowana dyskusja: uczestnicy wymieniają pomysły, jak dostosowywać przekaz do różnych odbiorców (np. używanie prostego języka w rozmowie z dziećmi, konkretne dane w rozmowie z dorosłymi). Prowadzący zapisuje najciekawsze pomysły na tablicy flipchart jako bazę do przyszłych działań.

5. Podsumowanie i zadanie domowe (5 minut)

- Podsumowanie warsztatu: prowadzący podkreśla, że skuteczna komunikacja jest kluczem do angażowania innych w działania proekologiczne. Zachęca uczestników do praktykowania poznanych technik w codziennych rozmowach.
- Zadanie domowe (opcjonalne): uczestnicy mają za zadanie przeprowadzić rozmowę z osobą w swoim otoczeniu (np. członkiem rodziny, znajomym), której celem będzie przekonanie jej do podjęcia konkretnego działania ekologicznego. Następnie mają zapisać, co zadziało, a co można by poprawić, i podzielić się wnioskami na kolejnym spotkaniu.

Warsztat umożliwia uczestnikom rozwijanie praktycznych umiejętności komunikacyjnych, które są niezbędne w promowaniu postaw ekologicznych. Dzięki ćwiczeniom praktycznym i moderowanym dyskusjom młodzież zyskuje pewność siebie w prowadzeniu rozmów o ekologii i inspiruje się do dalszych działań na rzecz środowiska.

Warsztat 6: Praca ze smartfonem w dziennikarstwie ekologicznym

Cel warsztatu

Celem warsztatu jest nauczenie uczestników, jak wykorzystać smartfon jako narzędzie dziennikarskie w działaniach proekologicznych. Uczestnicy dowiedzą się, jak tworzyć atrakcyjne i wiarygodne treści za pomocą telefonu, w tym zdjęcia, filmy i krótkie reportaże. Warsztat ma na celu rozwinięcie umiejętności technicznych, kreatywności i efektywnego wykorzystania dostępnych aplikacji, aby wspierać ekologiczne inicjatywy i promować ochronę środowiska.

Materiały dydaktyczne

1. Prezentacja multimedialna: “Smartfon jako narzędzie dziennikarskie”.
2. Ćwiczenie praktyczne: “Tworzymy krótki reportaż ekologiczny”.
3. Plakat informacyjny: “5 kroków do idealnego ujęcia”.
4. Smartfony uczestników (jeśli dostępne), aplikacje mobilne (np. Canva, CapCut, InShot, Veed-io).
5. Kartki, markery i flipchart do zapisania pomysłów.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Mysłowice

Przebieg warsztatu

1. Przywitanie uczestników (5 minut)

- Przywitanie uczestników prowadzący wita grupę i przedstawia temat oraz cele warsztatu, podkreślając znaczenie smartfonów jako dostępnego narzędzia do tworzenia treści dziennikarskich.

2. Wprowadzenie teoretyczne: "Smartfon jako narzędzie dziennikarskie" (10 minut)

- Prezentacja multimedialna: prowadzący omawia podstawy pracy ze smartfonem w kontekście dziennikarstwa ekologicznego:

- a. Jak tworzyć profesjonalne zdjęcia i filmy za pomocą telefonu?
- b. Jakie aplikacje warto używać do edycji i obróbki materiałów?
- c. Jak dbać o jakość dźwięku i obrazu?

- Plakat informacyjny: Prowadzący pokazuje plakat "5 kroków do idealnego ujęcia", który zawiera wskazówki dotyczące kadrowania, oświetlenia, stabilizacji obrazu, dźwięku i edycji.

- Inspirujące przykłady: Prezentacja krótkich materiałów wideo lub zdjęć ekologicznych zrealizowanych przez amatorów i profesjonalistów za pomocą smartfonów.

3. Ćwiczenie praktyczne: "Tworzymy krótki reportaż ekologiczny" (30 minut)

- Wprowadzenie do ćwiczenia: prowadzący wyjaśnia, że zadaniem uczestników będzie stworzenie krótkiego reportażu ekologicznego, dokumentującego wybrany temat, np. problem z odpadami w okolicy, piękno lokalnej przyrody lub działania ekologiczne.

- Praca w grupach lub parach: uczestnicy dobierają się w pary lub małe grupy. Każda grupa wybiera temat swojego reportażu i planuje, co chce uchwycić w materiale (zdjęcia, krótkie nagrania wideo, opis). Używając smartfonów, uczestnicy realizują swój reportaż.

- Obróbka materiału: uczestnicy mogą skorzystać z aplikacji do edycji (np. Canva, CapCut), aby stworzyć końcowy materiał. Alternatywnie, jeśli brak dostępu do aplikacji, mogą zaplanować, jakich elementów użyją w edycji.

4. Podsumowanie i zadanie domowe

- Podsumowanie warsztatu: prowadzący podkreśla, że smartfon to potężne narzędzie, które w rękach młodych ludzi może zmieniać świat na lepsze, dokumentując problemy i piękno przyrody. Zachęca do dalszego eksperymentowania z technikami fotografii i wideo.

- Zadanie domowe (opcjonalne): Uczestnicy mają za zadanie stworzyć krótki materiał (zdjęcie lub wideo) dokumentujący problem ekologiczny w ich otoczeniu lub akcję proekologiczną. Gotowe prace mogą zaprezentować na kolejnym warsztacie lub opublikować w mediach społecznościowych.

Warsztat łączy praktyczną naukę z kreatywnym działaniem, pokazując uczestnikom, jak mogą wykorzystać technologię do wspierania działań ekologicznych i promowania postaw proekologicznych w swojej społeczności.

Rozdział III. Narzędzia dydaktyczne

Efektywna edukacja wymaga odpowiednio dobranych narzędzi dydaktycznych, które wspierają proces nauczania i angażują uczestników w sposób interaktywny. W projekcie „Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” narzędzia te odgrywają kluczową rolę, umożliwiając realizację celów warsztatów poprzez łączenie teorii z praktyką. Każde z zaprojektowanych narzędzi ma na celu rozwijanie kompetencji uczestników, wzmacnianie ich zaangażowania oraz inspirowanie do podejmowania działań proekologicznych i obywatelskich.

Narzędzia dydaktyczne w tym rozdziale zostały opracowane z myślą o wsparciu pracy nauczycieli, edukatorów i prowadzących warsztaty. Ich różnorodność – od kart pracy i ćwiczeń, przez quizy ekologiczne, po zadania kreatywne i materiały do pracy w grupach – pozwala na elastyczne dostosowanie zajęć do potrzeb różnych grup wiekowych i poziomów zaawansowania. Każde z narzędzi zostało szczegółowo opisane, aby ułatwić ich wdrożenie w proces dydaktyczny.

Ćwiczenia i karty pracy to podstawowe narzędzie wprowadzające uczniów w tematykę warsztatów. Poprzez angażowanie w analizę, refleksję i zapisywanie pomysłów, karty pracy pomagają uczestnikom przyswoić wiedzę oraz rozwijać umiejętności praktyczne. Quizy ekologiczne stanowią interaktywną formę sprawdzenia zdobytej wiedzy oraz zachęcają do zdrowej rywalizacji i współpracy w grupie. Dzięki nim uczestnicy lepiej zapamiętują kluczowe informacje i rozwijają swoje zainteresowanie zagadnieniami ekologicznymi.

Z kolei zadania kreatywne, takie jak projektowanie własnych akcji proekologicznych czy tworzenie kampanii w mediach społecznościowych, pozwalają na rozwijanie wyobraźni i kreatywności uczniów.

Tego rodzaju zadania dają uczestnikom możliwość zastosowania wiedzy w praktyce, ucząc ich jednocześnie planowania i realizacji działań. Karty do pracy w grupach, służące do burz mózgów i planowania projektów, wspierają współpracę oraz rozwijają umiejętność pracy zespołowej, która jest niezbędna w skutecznych działaniach proekologicznych.

Każde z narzędzi jest ściśle powiązane z tematyką warsztatów i zaprojektowane w taki sposób, aby ułatwić realizację ich celów. Są one skonstruowane tak, aby można je było łatwo wykorzystać zarówno podczas zajęć w klasie, jak i w mniej formalnych środowiskach edukacyjnych. Co więcej, wszystkie materiały są przygotowane z myślą o ich samodzielnym wydruku, co pozwala na łatwe wdrożenie w szkołach i innych placówkach edukacyjnych.

Narzędzia dydaktyczne przedstawione w tym rozdziale nie tylko wspierają proces nauczania, ale również motywują uczestników do samodzielnego myślenia i działania. Dzięki nim warsztaty stają się bardziej angażujące, interaktywne i efektywne. Wierzymy, że zaproponowane rozwiązania pomogą prowadzącym warsztaty w tworzeniu inspirujących i skutecznych zajęć, które będą rozwijać świadomość ekologiczną i obywatelską młodzieży, przyczyniając się tym samym do budowy bardziej zrównoważonego świata.

Pytania refleksyjne

Refleksja jest kluczowym elementem procesu uczenia się. Dzięki niej uczniowie mogą nie tylko przyswoić nowe informacje, ale także zrozumieć ich znaczenie w swoim życiu oraz w kontekście otaczającego świata. W edukacji ekologicznej i obywatelskiej pytania refleksyjne pomagają uczniom zastanowić się nad ich własną rolą w ochronie środowiska, odpowiedzialnością wobec innych oraz możliwościami wprowadzania pozytywnych zmian w swoim otoczeniu.

Sekcja ta została stworzona z myślą o nauczycielach i wychowawcach, którzy pragną pobudzić swoich uczniów do głębszych przemyśleń. Pytania zawarte w tej części mogą być wykorzystywane na różnych etapach lekcji – jako wprowadzenie, podsumowanie lub element dyskusji. Są one zaprojektowane tak, aby inspirować uczniów do działania, rozwijać ich krytyczne myślenie oraz wzmacniać zaangażowanie w tematy ekologiczne i społeczne.

Niech pytania te staną się początkiem rozmowy, która pomoże młodym ludziom zrozumieć, że ich wybory i działania mają znaczenie – zarówno dla nich samych, jak i dla przyszłości naszej planety.

Warsztat 1: Współczesne zielone kompetencje oraz zielone zawody

1. Jakie kompetencje już posiadasz, które mogą być przydatne w zielonych zawodach?

Pytanie to pomaga uczniom uświadomić sobie swoje mocne strony i talenty, które mogą zostać rozwinięte w kontekście zielonych zawodów. Dzięki temu uczniowie poczują, że mają realny wkład w ochronę środowiska i przyszłość zrównoważonego rozwoju.

2. W jaki sposób zielone kompetencje mogą przyczynić się do lepszej przyszłości Twojej społeczności?

Pytanie zachęca uczniów do refleksji nad wpływem, jaki ich działania mogą mieć na lokalne otoczenie. Pomaga dostrzec związki między indywidualnymi umiejętnościami a dobrem wspólnoty, co buduje poczucie odpowiedzialności społecznej.

3. Jakie zielone zawody są najbardziej potrzebne w Twojej okolicy? Dlaczego?

Pytanie skłania do analizy specyficznych wyzwań ekologicznych w miejscu zamieszkania ucznia. Uczy dostrzegania lokalnych potrzeb i możliwości rozwoju zrównoważonej gospodarki.

4. Czy zielone zawody to tylko przyszłość, czy już teraźniejszość?

Cel: refleksja nad obecnym stanem rynku pracy i rolą zielonych zawodów w bieżącej gospodarce pomaga zrozumieć, że zmiany w kierunku ekologii już zachodzą i są dostępne dla młodych ludzi.

5. Co możesz zrobić, aby rozwijać swoje zielone kompetencje już teraz?

Pytanie ma na celu motywowanie uczniów do działania. Pozwala im dostrzec, że rozwój kompetencji nie musi być odległą perspektywą, ale może zaczynać się od codziennych aktywności.

Warsztat 2: Rozwijanie zielonych kompetencji

1. Które z zielonych kompetencji uważasz za najważniejsze? Dlaczego?

Cel: pomaga uczniom zrozumieć hierarchię wartości w rozwoju umiejętności ekologicznych i refleksję nad ich priorytetami.

2. Czy posiadanie zielonych kompetencji jest równie ważne w każdym zawodzie?

Cel: pytanie wprowadza do rozmowy temat interdyscyplinarności zielonych kompetencji, pokazując ich znaczenie nie tylko w ekologicznych zawodach, ale w każdym aspekcie życia zawodowego.

3. W jaki sposób możesz wykorzystywać zielone kompetencje w codziennym życiu?

Pytanie pomaga uczniom dostrzec praktyczne zastosowania swoich umiejętności, takie jak oszczędzanie energii, recykling czy organizowanie wydarzeń społecznych.

4. Jakie wyzwania mogą się pojawić podczas rozwijania zielonych kompetencji?

Cel: przygotowuje uczniów na potencjalne trudności, takie jak brak zasobów czy czasu, jednocześnie motywując ich do poszukiwania rozwiązań.

5. Czy rozwijanie zielonych kompetencji powinno być obowiązkiem każdego? Dlaczego?

Cel: pytanie pobudza do refleksji nad odpowiedzialnością indywidualną i globalną w kontekście zmian klimatycznych i ochrony środowiska.

Warsztat 3: Eko-dziennikarstwo w social mediach jako narzędzie działania obywatelskiego

1. Jakie cechy powinien posiadać dobry eko-dziennikarz?

Pytanie zwraca uwagę na odpowiedzialność dziennikarzy za rzetelne przekazywanie informacji i budowanie zaufania wśród odbiorców.

2. W jaki sposób media społecznościowe mogą wspierać działania ekologiczne?

Cel: pokazuje potencjał mediów społecznościowych jako platformy do edukacji, inspiracji i mobilizacji społeczeństwa do działań proekologicznych.

3. Jak odróżnić rzetelną informację od fake newsów w mediach społecznościowych?

Cel: Rozwija umiejętności krytycznego myślenia i analizy informacji, co jest kluczowe w erze dezinformacji.

4. Dlaczego niektóre kampanie ekologiczne stają się viralowe?

Cel: pytanie skłania do refleksji na temat skutecznych strategii komunikacyjnych i wskazuje, jak tworzyć angażujące treści.

5. Jakie tematy ekologiczne chciałbyś poruszyć w swoim eko-reporcie? Dlaczego?

Cel: zachęca do indywidualnego zaangażowania i wyboru tematów, które są bliskie uczniom, zwiększając ich motywację do pracy.

Warsztat 4: Media społecznościowe w promowaniu eko-postaw

1. Jakie działania ekologiczne w mediach społecznościowych są najbardziej skuteczne?

Cel: uczy analizy skutecznych strategii promocji ekologii i identyfikacji działań, które angażują społeczeństwo.

2. Czy każdy użytkownik mediów społecznościowych ma wpływ na ochronę środowiska? Dlaczego?

Cel: Skłania do refleksji nad indywidualną odpowiedzialnością w kreowaniu treści ekologicznych.

3. Jakie wartości powinien promować ekologiczny post?

Cel: Pytanie zachęca do przemyślenia, co jest najważniejsze w komunikacji proekologicznej, aby inspirować odbiorców.

4. Czy forma (np. grafika, wideo) jest ważniejsza od treści posta? Dlaczego?

Pytanie wspiera rozważania nad znaczeniem wizualnego i merytorycznego aspektu treści w mediach.

5. Jakie hashtagi wybrałbyś, aby zwiększyć widoczność posta?

Cel: uczy praktycznych aspektów pracy z mediami społecznościowymi i poprawnego korzystania z narzędzi online.

Warsztat 5: Ekologiczne kompetencje komunikacyjne

1. Jakie cechy powinna mieć skuteczna komunikacja w działaniach ekologicznych?

Pytanie uświadamia uczniom znaczenie jasności i perswazji w ekologicznych przekazach.

2. Czy łatwiej jest przekonywać ludzi do ochrony środowiska poprzez emocje czy dane? Dlaczego?

Cel: pytanie zachęca do analizy roli emocji i faktów w argumentacji.

3. Jak radzić sobie z osobami, które nie wierzą w potrzebę ochrony środowiska?

Dyskusja pomaga rozwijać umiejętności argumentacji i prowadzenia dialogu z różnymi grupami.

4. Czy komunikacja może zmienić postawy społeczne? Jak?

Pytanie skłania do refleksji nad siłą wpływu komunikacji na zachowania społeczne.

5. Jakie środki komunikacji uważasz za najskuteczniejsze w Twojej grupie znajomych?

Cel pytania: zachęca do analizy lokalnych możliwości w promowaniu postaw proekologicznych.

Warsztat 6: Praca ze smartfonem w dziennikarstwie ekologicznym

1. Jakie tematy ekologiczne najlepiej nadają się do formatu wideo?

Refleksja nad dopasowaniem treści do medium wizualnego i zwiększanie kreatywności w wyborze tematów.

2. Jakie trudności możesz napotkać podczas nagrywania materiału wideo?

Dyskusja przygotowuje uczniów na wyzwania techniczne i rozwija ich zdolność do planowania.

3. Dlaczego autentyczność w nagraniach wideo jest ważna?

Pytanie pokazuje znaczenie wiarygodności w budowaniu zaufania odbiorców.

4. Jakie cechy ma dobry materiał wideo?

Cel: skłania do analizy jakości treści i rozwija umiejętność tworzenia angażujących nagrań.

5. Jak mógłbyś wykorzystać smartfon do inspirowania innych do działań proekologicznych?

Pytanie ma zachęcić do praktycznego zastosowania technologii w działaniach na rzecz środowiska.

1. Jakie elementy są najważniejsze w planowaniu skutecznej akcji ekologicznej?

Dyskusja wskazuje, jak właściwie organizować działania, uwzględniając cele i zasoby.

2. Jakie bariery możesz napotkać przy realizacji akcji ekologicznej i jak je przezwyciężyć?

Cel: Pomaga uczniom przygotować się na trudności i rozwijać umiejętność radzenia sobie z problemami.

3. Jak zainspirować innych do zaangażowania się w Twoją akcję?

Cel: Pytanie zachęca do kreatywności i budowania relacji z odbiorcami.

4. Co chciałbyś/chciałabyś, aby Twoja społeczność osiągnęła dzięki tej akcji?

Cel: omówienie korzyści społeczności pomaga uczniom określić konkretne rezultaty ich działań.

Dzięki tym pytaniom nauczyciele mogą prowadzić angażujące dyskusje, które zachęcają uczniów do aktywnego uczestnictwa w zajęciach, a także pomagają im odkryć swój potencjał i rolę w działaniach na rzecz ekologii i zrównoważonego rozwoju.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Ruda Śląska

Ćwiczenie i karta pracy: “Mapa zielonych zawodów”

Uczniowie otrzymują kartę pracy z tabelą, w której muszą dopasować nazwy zielonych zawodów, wymagane kompetencje i potencjalne korzyści dla społeczności lokalnej.

1. Lista elementów: karty pracy, kartoniki z treściami do przyporządkowania na karcie pracy.
2. Opis narzędzia: Karta pracy zawiera trzy kolumny: nazwa zawodu, wymagane kompetencje, korzyści dla społeczności. Uczniowie otrzymują od prowadzących wycięte kartoniki z treściami pasującymi tylko do jednego miejsca w tabeli. Uczniowie przyporządkowują treści w grupach, konsultując swoje pomysły, a następnie prezentują wyniki na forum klasy

Przykład mapy zawodów ekologicznych:

MAPA ZAWODÓW EKOLOGICZNYCH		
NAZWA	WYMAGANE KOMPETENCJE	KORZYŚCI DLA SPOŁECZNOŚCI
Edukator ekologiczny	Umiejętność prowadzenia warsztatów, wiedza o ochronie środowiska.	Większa świadomość ekologiczna, mniej śmieci w lasach, lepsze nawyki wśród mieszkańców.
Ogrodnik miejski	Znajomość pielęgnacji roślin, umiejętność obsługi narzędzi ogrodniczych.	Więcej zieleni w mieście, lepsza jakość powietrza, miejsca relaksu dla mieszkańców.
Zbieracz surowców wtórnych	Umiejętność segregowania odpadów, znajomość zasad recyklingu.	Mniej śmieci w środowisku, ochrona przyrody, oszczędzanie surowców.

Karta pracy do wydruku dla ucznia
(.pdf 261 kB)

Quiz ekologiczny: Kim jestem? Zielone zawody”

Przebieg ćwiczenia: Quiz ekologiczny: „Kim jestem? Zielone zawody”. Quiz, w którym uczniowie dopasowują opisy kompetencji i obowiązków do nazw zielonych zawodów. Pytania w formie zagadek lub krótkich opisów (np. „Zajmuję się projektowaniem budynków energooszczędnych. Kim jestem?”). Quiz może być przeprowadzony w formie tradycyjnej (papierowej) lub interaktywnej (np. Kahoot).

Proponowane pytania i odpowiedzi do quizu:

Pytanie	Odpowiedź
“Projektuję budynki, które zużywają minimalną ilość energii i wykorzystują odnawialne źródła energii. Kim jestem?”	Architekt zrównoważonej architektury.
“Moim zadaniem jest monitorowanie jakości powietrza, gleby i wody, aby chronić środowisko przed zanieczyszczeniami. Kim jestem?”	Specjalista ds. ochrony środowiska.
“Instaluję i konserwuję panele fotowoltaiczne oraz systemy energii słonecznej. Kim jestem?”	Technik energii odnawialnej.
“Dbam o recykling odpadów i edukuję ludzi na temat ich prawidłowej segregacji. Kim jestem?”	Specjalista ds. gospodarki odpadami.
“Projektuję ogrody, które są przyjazne dla środowiska i wspierają lokalną bioróżnorodność. Kim jestem?”	Projektant zieleni miejskiej.
“Moim zadaniem jest doradzanie firmom i instytucjom, jak wprowadzać zrównoważone praktyki w biznesie. Kim jestem?”	Doradca ds. zrównoważonego rozwoju.
“Projektuję systemy oczyszczania wody, które pomagają usuwać zanieczyszczenia i chronią ekosystemy wodne. Kim jestem?”	Inżynier ds. ochrony wód.
“Moim zadaniem jest prowadzenie kampanii edukacyjnych na temat ekologii i zrównoważonego rozwoju. Kim jestem?”	Edukator ekologiczny.
“Planuję i nadzoruję budowę farm wiatrowych, które produkują energię odnawialną. Kim jestem?”	Inżynier energii wiatrowej.
“Pomagam gospodarstwom rolnym wdrażać ekologiczne metody uprawy i ochrony roślin. Kim jestem?”	Doradca ds. rolnictwa ekologicznego.

“Badam wpływ działalności człowieka na ekosystemy i opracowuję strategie ich ochrony. Kim jestem?”	Ekolog.
“Tworzę systemy zarządzania energią, które zmniejszają zużycie prądu w budynkach i zakładach przemysłowych. Kim jestem?”	Specjalista ds. efektywności energetycznej.
“Projektuję i buduję zielone dachy oraz ogrody wertykalne w miastach. Kim jestem?”	Projektant zielonych dachów.
“Moim celem jest zmniejszenie emisji dwutlenku węgla poprzez wprowadzanie technologii przyjaznych środowisku. Kim jestem?”	Specjalista ds. neutralności klimatycznej.
“Pomagam przedsiębiorstwom przejść na gospodarkę o obiegu zamkniętym, minimalizując odpady i zwiększając recykling. Kim jestem?”	Ekspert ds. gospodarki cyrkularnej.
“Projektuję urządzenia i rozwiązania technologiczne, które wspierają ochronę środowiska, takie jak czujniki jakości powietrza. Kim jestem?”	Inżynier ekologiczny.
“Zajmuję się analizą danych środowiskowych i przygotowuję raporty na temat zmian klimatycznych. Kim jestem?”	Analitik środowiskowy.
“Pomagam społecznościom miejskim tworzyć plany adaptacji do zmian klimatycznych. Kim jestem?”	Specjalista ds. adaptacji klimatycznej.
“Prowadzę badania nad odnawialnymi źródłami energii i ich wdrażaniem w nowych technologiach. Kim jestem?”	Naukowiec ds. energii odnawialnej.
“Moim zadaniem jest opisywanie problemów środowiskowych i działań na rzecz ochrony środowiska w mediach. Kim jestem?”	Eko-dziennikarz.

Zadanie kreatywne: “Zaprojektuj swoją akcję proekologiczną”

Uczniowie projektują akcję, która promuje zrównoważony rozwój.

1. Przebieg ćwiczenia: uczniowie w grupach projektują akcję proekologiczną, której celem jest promowanie zrównoważonego rozwoju. Do dyspozycji mają karty pracy, z pomocą których muszą zaplanować akcję. prowadzący wyjaśnia zadanie i przedstawia inspirujące przykłady podobnych działań, np. organizacji warsztatów o recyklingu, akcji sadzenia drzew, tworzenia kampanii informa-

cyjnej o odnawialnych źródłach energii. Uczniowie zostają podzieleni na grupy 3-5 osobowe. W pierwszej fazie pracy przeprowadzają burzę mózgów, generując pomysły na akcję. Następnie muszą wybrać jeden z wygenerowanych pomysłów. Prowadzący powinien pouczyć uczestników o możliwych ograniczeniach - prawnych, finansowych, organizacyjnych, technicznych. Chcemy, by uczestnicy generowali pomysły możliwe do zrealizowania. Prowadzący może narzucić własne ograniczenia, np. podać kwotę budżetu dla akcji proekologicznej. Od możliwości organizacy-

2. Karty do pracy w grupach: karty mają pomóc uczestnikom zaplanować i przeprowadzić ich akcję.

jnych zależy, czy grupy ograniczą się jedynie do zaplanowania akcji, czy także ją przeprowadzą. Jeśli tak, należy po przeprowadzeniu akcji wykonać ewaluację działań. Na zakończenie ćwiczenia grupy powinny dokonać prezentacji swoich akcji, uwzględniając etap planowania, realizacji i osiągniętych efektów.

3. Efekty ćwiczenia: to rozwinięte ćwiczenie angażuje uczniów w planowanie działań proekologicznych, rozwijając ich kreatywność, umiejętność współpracy oraz zdolność argumentacji. Jest też wprowadzeniem do planowania i realizowania projektów.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Chorzów

ZAPLANUJ SWOJĄ AKCJĘ PROEKOLOGICZNĄ

Faza I: burza mózgów. Wygenerujcie trzy pomysły na akcję proekologiczną. Uwaga - pomysły muszą być możliwe do zrealizowania! Pamiętajcie o ograniczeniach: finansowych, prawnych, technicznych, organizacyjnych.

Burza mózgów to kreatywna metoda pracy grupowej, która polega na generowaniu pomysłów w krótkim czasie, bez ich oceniania. Uczestnicy swobodnie dzielą się swoimi propozycjami, co sprzyja kreatywności i wzajemnej inspiracji. Po zebraniu pomysłów grupa wybiera te najbardziej obiecujące i rozwija je.

Zapiszcie swoje pomysły:

Pomysł 1: Organizacja wydarzenia, na którym mieszkańcy mogą wymieniać się ubraniami, książkami, elektroniką i innymi używanymi przedmiotami zamiast je wyrzucać.

Pomysł 2: Wspólna akcja sadzenia drzew i krzewów na osiedlu, w parku lub w pobliżu szkoły

Pomysł 3: Wyzwanie dla uczniów i mieszkańców, aby przez tydzień unikać plastiku jednorazowego użytku i dzielić się swoimi doświadczeniami.

Faza II: wybierzcie swój pomysł na akcję proekologiczną. Nadajcie mu chwytliwą nazwę (tytuł akcji) i zapiszcie ją tutaj:

Nazwa akcji: (Pomysł 1) "Drugie życie rzeczy" – lokalna wymiana ubrań i przedmiotów

Faza III: zaplanowanie akcji. Pora zaplanować szczegóły. Odpowiedzcie sobie na kilka kluczowych pytań. Zapiszcie odpowiedzi.

1. Jaki problem ekologiczny akcja rozwiąże w Waszej społeczności?
2. Do kogo skierowana jest akcja, kto w niej weźmie udział? (Uczniowie? Nauczyciele? Rodzice?
3. Ile osób weźmie udział w akcji? Do ilu osób dotrze Wasz przekaz?
4. Jakie działania będą realizowane w ramach akcji? (Np. warsztaty, wydarzenia, kampanie informacyjne, zakup wyposażenia).
5. Jakie będą korzyści dla społeczności lokalnej?
6. Jak zmierzysz sukces swojej akcji?
7. Ile osób będą potrzebować do przeprowadzenia wszystkich planowanych działań?
8. Jakich zasobów będziecie potrzebować do przeprowadzenia wszystkich planowanych działań? Ile osób musisz zaangażować? Czy i na co potrzebujesz pieniędzy?

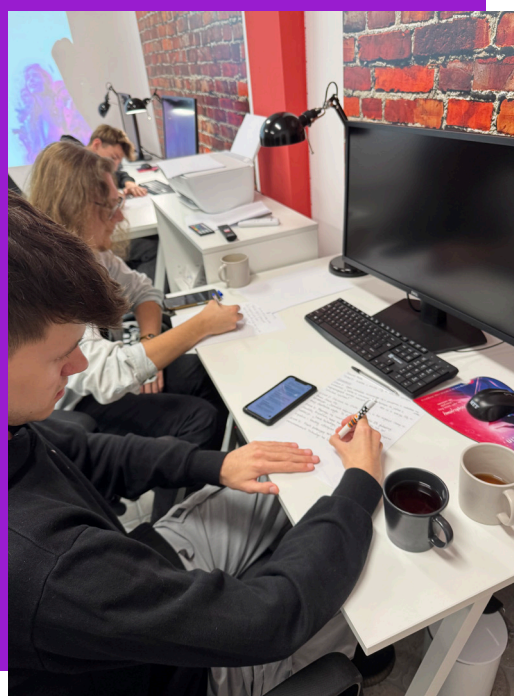
Odpowiedzi:

1. Nadmiar odpadów tekstylnych i przedmiotów codziennego użytku.
 2. Uczniowie, nauczyciele, rodzice i mieszkańcy okolicy.
 3. Planowana liczba uczestników: ok. 50-100 osób wymieniających przedmioty.
 4. Organizacja wydarzenia wymiany rzeczy (ubrania, książki, drobna elektronika, zabawki).
 5. Zmniejszenie ilości odpadów i ograniczenie wyrzucania ubrań oraz innych przedmiotów.
 6. Liczba uczestników wydarzenia. Liczba wymienionych przedmiotów (np. ile ubrań znalazło nowych właścicieli).
 7. 5-7 osób do organizacji wydarzenia i obsługi punktu wymiany.
 8. Miejsce: Sala w bibliotece, szkole lub domu kultury (do ustalenia z lokalnymi instytucjami).
- Materiały promocyjne: Plakaty, ulotki (możliwe darmowe wydruki w szkole lub bibliotece).
Stoły, wieszaki, pudełka do ekspozycji przedmiotów.
Ewentualny budżet: Na drobne wyposażenie (plakaty, oznaczenia kategorii przedmiotów) – możliwe finansowanie przez partnerów (np. szkołę, bibliotekę, organizacje ekologiczne).

Faza III: zaplanuj promocję. Każda akcja, którą planujecie, powinna być promowana, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców. Opiszcie, jakimi metodami dotrzecie do odbiorców: Metody promocji: Media społecznościowe, Plakaty i ulotki, Szkolne ogłoszenia i radiowęzeł, Współpraca z lokalnymi instytucjami, Wymyślcie i zapiszcie hasło promocyjne: Podaruj rzeczom drugie życie – wymień, nie wyrzucaj!
Faza IV: harmonogram. Każda akcja musi być zaplanowana w czasie. Rozpiszcie chronologicznie zadania, które trzeba wykonać. Napiszcie kiedy należy je przeprowadzić i kto będzie za nie odpowiedzialny. Przygotowanie akcji Termin: Pierwszy tydzień organizacji Odpowiedzialni: Koordynator akcji, 2-3 osoby do podziału zadań Promocja wydarzenia Termin: Drugi tydzień organizacji Odpowiedzialni: Zespół promocyjny (2-3 osoby) Organizacja miejsca wydarzenia Termin: Dwa dni przed wydarzeniem Odpowiedzialni: Zespół organizacyjny (5-7 osób) Wymiana rzeczy Termin: Wybrana data akcji Odpowiedzialni: Cały zespół organizacyjny Podsumowanie i ewaluacja Termin: Pierwszy tydzień po akcji Odpowiedzialni: Koordynator, 2-3 osoby do podsumowania
Faza V: realizacja projektu. Jesteście przygotowani do przeprowadzenia Waszej akcji. Wiecie kto, co i kiedy ma robić, jesteście przygotowani merytorycznie i organizacyjnie. Powodzenia!
Faza VI: pomiar rezultatów. Po przeprowadzeniu akcji musicie ocenić, czy osiągnęliście sukces. Porównajcie planowane efekty akcji z osiągniętymi rzeczywistymi rezultatami. Czy akcja odniosła sukces? Planowane rezultaty: Uczestnicy: Min. 50 osób, Wymienione przedmioty: Min. 100 rzeczy, Zaangażowanie: Wysoka frekwencja, aktywny udział, Świadomość ekologiczna: Większa wiedza o recyklingu, Zasięg promocji: Min. 500 odbiorców Faktycznie osiągnięte rezultaty: Uczestnicy: XX osób (np. 60 – sukces, 40 – niżej od planu), Wymienione przedmioty: XX rzeczy (np. 150 – sukces, 80 – do poprawy), Zaangażowanie: Chętna wymiana, dyskusje o ekologii, Świadomość ekologiczna: Uczestnicy chcą kolejnych edycji, Zasięg promocji: XX wyświetleń, szeroki odbiór
Faza VII: ewaluacja. Ewaluacja to proces systematycznego oceniania skuteczności, jakości i efektywności działań, projektów lub programów. Polega na zbieraniu i analizowaniu informacji, aby ocenić, czy zamierzone cele zostały osiągnięte oraz jakie były ich efekty. Ewaluacja pomaga w identyfikacji mocnych i słabych stron oraz dostarcza rekomendacji do poprawy przyszłych działań. Po przeprowadzonej akcji należy poddać ją ewaluacji - zapiszcie swoje spostrzeżenia, uwagi, odczucia, które towarzyszyły Wam podczas realizacji projektu. Czy czegoś się nauczyliście? Co można było zrobić lepiej? Co sprawiło największe trudności?

Ćwiczenie i karta pracy: “Moje zielone kompetencje”

1. Cel ćwiczenia: ćwiczenie ma na celu rozwijanie samoświadomości uczniów w zakresie ich mocnych stron i potencjału do rozwijania zielonych kompetencji. Uczniowie analizują swoje umiejętności, pasje i wartości, a następnie zastanawiają się, jak mogą je wykorzystać w działaniach proekologicznych lub w przyszłości na rynku pracy.
2. Przebieg ćwiczenia: karta zawiera pytania o zainteresowania uczestników. Wychodząc od wskazanych zainteresowań, uczestnicy zastanawiają się jakie kompetencje dzięki nim rozwijają. Następnie starają się wskazać jak te kompetencje mogą być wykorzystane w działaniach ekologicznych. Na tej podstawie odkrywają jak ich wartości, zainteresowania związane są z zielonymi kompetencjami. Uczniowie pracują indywidualnie, a następnie omawiają wyniki w parach. W ramach ćwiczenia uczestnicy mogą korzystać z narzędzi pomocniczych, np. sztucznej inteligencji (Chat GPT). Kilka chętnych par przedstawia swoje wnioski na forum klasy. prowadzący podkreśla różnorodność kompetencji i zwraca uwagę, że każdy może przyczynić się do ochrony środowiska na swój sposób.
3. Opis narzędzia: karty pracy indywidualnej. Każdy uczestnik otrzymuje kartę do samodzielnego wypełnienia. Karta zawiera pytania o pasje, zainteresowania i kompetencje. Następnie w parach uczestnicy przedstawiają wyniki swojej pracy. Zadaniem pary jest wzajemne dzielenie się swoimi mocnymi stronami i wspólne zastanowienie się, jakie działania ekologiczne można podejmować, wykorzystując te kompetencje.
4. Efekty ćwiczenia: uczniowie lepiej poznają swoje mocne strony, zainteresowania i pasje, co pozwala im świadomie rozwijać zielone kompetencje. Dzięki analizie własnych umiejętności uczą się, jak ich indywidualny potencjał może być wykorzystany w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Uczestnicy odkrywają, w jaki sposób ich pasje i umiejętności są powiązane z zielonymi kompetencjami, co motywuje ich do dalszego rozwoju w tym obszarze. Ćwiczenie ukazuje, że ochrona środowiska wymaga różnorodnych talentów i działań.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Katowice

karta pracy indywidualnej - przykład wypełnienia

Moje pasje/ zainteresowania	Jakie kompetencje rozwijam?	Jak wykorzystać te kompetencje w działaniach ekologicznych?
Lubię rysować/ malować.	Kreatywność i innowacyjność Umiejętność wizualizacji przestrzennej Precyzja i cierpliwość Sprawność manualna i koordynacja ruchowa Umiejętność analizy i planowania Koncentracja i uważność Wyrażanie emocji i komunikacja wizualna Estetyka i wrażliwość na piękno	Tworzenie innowacyjnych projektów ekologicznych i kampanii uwrażliwiających na problemy środowiskowe. Projektowanie zielonych przestrzeni miejskich i wizualnych koncepcji budynków przyjaznych środowisku. Wykonywanie dzieł z materiałów z recyklingu oraz budowanie prototypów ekologicznych rozwiązań. Planowanie działań proekologicznych i projektowanie rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko. Monitorowanie środowiska i precyzyjne działania na rzecz ochrony przyrody. Tworzenie treści wizualnych i artystycznych promujących świadomość ekologiczną. Projektowanie estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni sprzyjających bioróżnorodności.

Karta pracy indywidualnej
(.pdf 235 kB)

Zadanie kreatywne: “Stwórz profil idealnego specjalisty ds. ochrony środowiska”

1. Cel ćwiczenia: celem zadania jest rozwijanie świadomości uczniów na temat kluczowych kompetencji, cech osobowości i umiejętności, które są przydatne dla ról związanych z ekologią, w tym przypadku specjalistów ds. ochrony środowiska. Uczniowie analizują, jakie wymagania stawia praca w tym zawodzie oraz jak można przygotować się do roli osoby aktywnie działającej na rzecz środowiska.

2. Przebieg ćwiczenia: prowadzący wyjaśnia cel zadania: „Zastanowimy się dziś, jakie cechy, umiejętności i wiedza są kluczowe dla idealnego specjalisty ds. ochrony środowiska.” Przedstawienie krótkiej definicji zawodu: „Specjalista ds. ochrony środowiska to osoba odpowiedzialna za monitorowanie stanu środowiska, wdrażanie rozwiązań minimalizujących wpływ działalności człowieka na przyrodę oraz edukację i promowanie postaw proekologicznych.” prowadzący inspirował uczniów, podając przykłady działań podejmowanych przez takich specjalistów, np. zarządzanie odpadami, ochrona bioróżnorodności, praca nad projektami zrównoważonego rozwoju. Praca indywidualna lub w grupach - uczestnicy projektują profil idealnego specjalisty ds. ochrony środowiska, wypełniając przygotowaną kartę pracy. Uczestnicy tworzą graficzny lub tekstowy opis swojego profilu w formie plakatu, kolażu lub notatki wizualnej. Profil może zawierać hasła, rysunki, diagramy lub krótkie opisy. Każda grupa lub indywidualny uczestnik prezentuje swój profil, omawiając wybrane cechy, umiejętności i obowiązki. Uczniowie mają możliwość zadawania pytań i proponowania uzupełnień do przedstawionych profili. Prowadzący podkreśla różnorodność zaprezentowanych pomysłów i zwraca uwagę, że specjaliści ds. ochrony środowiska mogą działać w wielu obszarach, od edukacji ekologicznej po zaawansowane technologie.

3. Opis narzędzia: karta pracy zawiera sekcje do uzupełnienia, takie jak:

- Cechy osobowości: Jakie cechy powinien mieć taki specjalista? (np. odpowiedzialność, empatia, kreatywność).
- Umiejętności i kompetencje: Jakie umiejętności są kluczowe w tym zawodzie? (np. analiza danych środowiskowych, komunikacja, znajomość prawa ekologicznego).
- Obowiązki zawodowe: Jakie zadania realizuje na co dzień? (np. prowadzenie badań, organizacja warsztatów edukacyjnych, konsultacje z firmami i instytucjami).
- Ścieżka rozwoju: Jakie studia, kursy lub doświadczenia są przydatne? (np. kierunki przyrodnicze, techniczne, praktyki w organizacjach ekologicznych).

To zadanie łączy wiedzę teoretyczną z kreatywnym podejściem, angażując uczniów w aktywną refleksję nad własnym potencjałem i możliwościami rozwoju.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Katowice

Karta pracy uczestnika
(.pdf 269 kB)

Kategoria	Odpowiedź
Cechy osobowości	Jakie cechy charakteru powinien mieć idealny specjalista? Empatyczny, odpowiedzialny, otwarty na nowe technologie, kreatywny w rozwiązywaniu problemów.
Umiejętności i kompetencje	Jakie konkretne umiejętności są potrzebne w pracy specjalisty? Znajomość prawa ekologicznego, analiza danych środowiskowych, umiejętność komunikacji i edukacji ekologicznej.
Obowiązki zawodowe	Jakie zadania realizuje taka osoba? Monitorowanie jakości powietrza i wody, opracowywanie raportów środowiskowych, organizacja warsztatów edukacyjnych.
Ścieżka rozwoju	Jakie kroki należy podjąć, aby zostać specjalistą? Studia z zakresu ochrony środowiska lub ekologii, praktyki w organizacjach pozarządowych, kursy z zakresu odnawialnych źródeł energii.

Ćwiczenie i karta pracy: “Stwórz post eko-dziennikarski”

1. Celem ćwiczenia jest rozwijanie umiejętności tworzenia treści dziennikarskich o tematyce ekologicznej, które są angażujące i edukacyjne. Uczestnicy uczą się identyfikować problemy środowiskowe, przedstawiać je w przystępny sposób oraz inspirować do działania poprzez wizualne i werbalne formy komunikacji. Dodatkowym celem jest doskonalenie kompetencji w korzystaniu z narzędzi mediów społecznościowych i rozwijanie kreatywności w zakresie ekologicznego przekazu. Karta pracy prowadzi uczniów krok po kroku przez proces tworzenia posta w mediach społecznościowych.

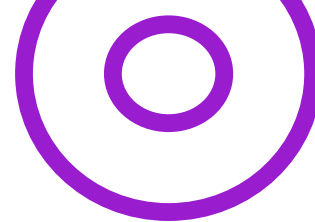
2. Przebieg ćwiczenia: prowadzący rozpoczyna ćwiczenie, omawiając zasady skutecznego tworzenia postów, takie jak jasny przekaz, atrakcyjna grafika i wezwanie do działania. Następnie zachęca uczniów do refleksji nad problemami środowiskowymi, które uważają za istotne, i wyboru tematu na post. Uczestnicy wybierają temat swojego posta, np. ograniczenie plastiku, ochrona pszczoł czy oszczędzanie wody. Następnie, korzystając z karty pracy, tworzą treść posta, uwzględniając: tytuł, główny przekaz, kluczowe dane lub fakty, grafikę (rysunek, schemat, zdjęcie) i wezwanie do działania. W zależności od dostępnych narzędzi uczniowie mogą tworzyć posty na papierze lub w aplikacjach graficznych. Mogą pracować grupowo lub indywidualnie. Każdy uczestnik lub grupa prezentuje swoją pracę, omawiając wybór tematu, użyte elementy wizualne i przekaz posta. Grupa może wspólnie ocenić mocne strony i wskazać sugestie, jak uczynić post bardziej angażującym. Na zakończenie prowadzący podkreśla rolę skutecznego przekazu w mediach społecznościowych jako narzędzia zmiany społecznej i ekologicznej, zachęcając uczniów do dalszego rozwijania umiejętności eko-dziennikarskich. W zależności od warunków warsztatu, uczniowie mogą ograniczyć się jedynie do zaplanowania posta. Jeśli jest to możliwe, mogą także stworzyć grafikę np. w programie Canva i publikować posty w swoich mediach społecznościowych.

3. Opis narzędzia. Karta pracy wspiera uczniów w procesie tworzenia posta, zawierając sekcje do uzupełnienia:

- Na jakiej platformie opublikujesz post?
- Temat posta: “O czym będzie Twój post?”
- Przekaz: “Jakie informacje lub przesłanie chcesz przekazać odbiorcom?”
- Grafika: “Jaką wizualizację wykorzystasz, aby przyciągnąć uwagę?”
- Wezwanie do działania: “Jak zachęcisz odbiorców do podjęcia konkretnego działania?”
- Hasztagi: “Jakich hasztagów użyjesz?”

4. Efekty ćwiczenia - ćwiczenie rozwija kreatywność uczniów, ucząc ich, jak skutecznie przedstawiać problemy środowiskowe w sposób angażujący i zrozumiały. Poprzez analizę i tworzenie treści młodzież zdobywa praktyczne umiejętności komunikacyjne, przydatne w świecie mediów społecznościowych. Ćwiczenie podnosi również świadomość ekologiczną, pomagając uczniom dostrzec ich rolę jako influencerów zmian na rzecz środowiska. Dzięki prezentacjom postów uczniowie uczą się konstruktywnej krytyki i doskonalą umiejętność pracy w grupie, co sprzyja lepszemu rozumieniu siły zespołowego działania.

Karta pracy uczestnika
(.pdf 389 kB)

Quiz ekologiczny: “Eko-dziennikarskie dobre praktyki”

1. Celem ćwiczenia jest rozwijanie wiedzy uczniów na temat zasad eko-dziennikarstwa oraz praktycznych umiejętności związanych z tworzeniem rzetelnych i angażujących treści o tematyce ekologicznej. Uczniowie uczą się, jak stosować dobre praktyki, takie jak wiarygodność źródeł, jasność przekazu, unikanie dezinformacji oraz skuteczne angażowanie odbiorców. Ćwiczenie wspiera również rozwój umiejętności analitycznych i krytycznego myślenia w kontekście tworzenia i oceny treści medialnych.

2. Przebieg ćwiczenia: prowadzący wprowadza uczniów w tematykę dobrych praktyk eko-dziennikarskich, omawiając ich znaczenie w edukowaniu społeczeństwa o problemach środowiskowych. Uczniowie indywidualnie odpowiadają na pytania quizowe. Quiz może być przeprowadzony w formie papierowej, ustnej lub interaktywnej za pomocą narzędzi online, takich jak Kahoot czy Google Forms. Po zakończeniu quizu prowadzący omawia wyniki, wyjaśniając poprawne odpowiedzi i prezentuje dobre praktyki. Uczniowie mogą wspólnie analizować, dlaczego określone odpowiedzi są poprawne, co sprzyja wymianie pomysłów i refleksji. Ćwiczenie kończy się krótką dyskusją na forum klasy, gdzie uczniowie dzielą się swoimi refleksjami na temat dobrych praktyk eko-dziennikarskich. prowadzący zachęca uczestników do stosowania zdobytej wiedzy w przyszłych zadaniach, takich jak tworzenie postów czy reportaży o tematyce ekologicznej.

3. Opis narzędzia: quiz składa się z 15 pytań związanych z zasadami eko-dziennikarstwa. Może być przeprowadzony papierowo, online lub ustnie. Pytania dotyczą podstawowych zasad, takich jak rzetelność informacji, przyciąganie uwagi odbiorców, atrakcyjna forma wizualna i wezwanie do działania.

4. Efekty ćwiczenia: Uczniowie zdobywają podstawową wiedzę na temat zasad eko-dziennikarstwa, co pomaga im lepiej rozumieć, jak tworzyć treści o wysokiej wartości merytorycznej i wizualnej. Pytania sytuacyjne uczą uczniów analizy problemów i podejmowania decyzji, jak tworzyć wiarygodne treści dziennikarskie. Dzięki temu rozwijają zdolność oceny informacji i ich jakości. Quiz inspirowanie uczniów do wykorzystania poznanych zasad w tworzeniu własnych treści, takich jak posty ekologiczne, reportaże czy kampanie edukacyjne w mediach społecznościowych. Ćwiczenie rozwija krytyczne myślenie, ucząc uczniów, jak identyfikować dezinformację i odpowiedzialnie podejść do tworzenia i udostępniania treści. Omówienie wyników i wspólna analiza odpowiedzi sprzyjają współpracy w grupie oraz wymianie pomysłów, co wzbogaca proces nauki. To ćwiczenie skutecznie łączy teorię z praktyką, inspirowanie uczniów do odpowiedzialnego działania jako eko-dziennikarze.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Siemowice Śląskie

Zestaw pytań i odpowiedzi:

Lp.	Pytanie	Możliwe odpowiedzi	Prawidłowa odpowiedź
1	Które źródło informacji jest najbardziej wiarygodne w tematach ekologicznych?	a) Blog osoby prywatnej bez podanych źródeł b) Strona organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną środowiska c) Post na mediach społecznościowych z popularnego konta d) Artykuł w gazecie plotkarskiej	b) Strona organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną środowiska
2	Co oznacza wezwanie do działania w eko-dziennikarstwie?	a) Podanie wiarygodnych źródeł informacji b) Wskazanie odbiorcom konkretnych działań, które mogą podjąć c) Zachęcanie do udostępnienia posta d) Wywołanie emocji, takich jak strach czy gniew	b) Wskazanie odbiorcom konkretnych działań, które mogą podjąć
3	Jak powinien wyglądać nagłówek posta o tematyce ekologicznej?	a) Przeróżający i sensacyjny, by przyciągnąć uwagę b) Krótki, jasny i związany z tematem c) Długi, szczegółowy i pełen statystyk d) Żartobliwy, nawet jeśli nie pasuje do treści	b) Krótki, jasny i związany z tematem
4	Co należy zrobić, jeśli nie można potwierdzić informacji z wiarygodnego źródła?	a) Opublikować ją, ale zaznaczyć, że nie jest pewna b) Zignorować i poszukać innego tematu c) Skonsultować z ekspertem lub poszukać potwierdzenia w innych źródłach d) Zmienić treść, aby pasowała do wybranej narracji	c) Skonsultować z ekspertem lub poszukać potwierdzenia w innych źródłach
5	Jaki jest główny cel eko-dziennikarstwa?	a) Wzbudzenie emocji i kontrowersji b) Edukowanie i inspirowanie do działań na rzecz środowiska c) Zwiększenie liczby obserwujących w mediach społecznościowych d) Publikowanie wyłącznie pozytywnych informacji	b) Edukowanie i inspirowanie do działań na rzecz środowiska

6	Który z poniższych elementów zwiększa atrakcyjność posta?	a) Zastosowanie dużej liczby skomplikowanych danych b) Krótkie zdania i atrakcyjna grafika c) Wyłącznie tekst bez grafiki d) Sensacyjne nagłówki bez związku z treścią	b) Krótkie zdania i atrakcyjna grafika
7	Jak uniknąć dezinformacji w eko-dziennikarstwie?	a) Korzystać z popularnych źródeł bez sprawdzania ich wiarygodności b) Opierać się na faktach i sprawdzonych danych c) Publikować informacje bez konsultacji z ekspertami d) Skupiać się na emocjonalnym przekazie, nawet jeśli dane są niepewne	b) Opierać się na faktach i sprawdzonych danych
8	Co należy zrobić, aby post był bardziej angażujący?	a) Zachęcić odbiorców do komentowania i dzielenia się swoimi opiniami b) Unikać pytań lub interakcji z odbiorcami c) Skupić się na bardzo szczegółowych danych naukowych d) Użyć wyłącznie tekstu bez grafiki	a) Zachęcić odbiorców do komentowania i dzielenia się swoimi opiniami
9	Który przykład najlepiej pokazuje wezwanie do działania?	a) „Nie pozwólmy, aby nasza planeta cierpiała!” b) „Podpisz petycję w sprawie ochrony lasów tutaj: [link]” c) „Wkrótce pojawią się nowe informacje o tym temacie.” d) „To naprawdę smutne, co się dzieje ze środowiskiem.”	b) „Podpisz petycję w sprawie ochrony lasów tutaj: [link]”
10	Dlaczego ważne jest używanie prostego języka w eko-dziennikarstwie?	a) Aby treść była zrozumiała dla jak najszerszego grona odbiorców b) Aby uniknąć krytyki ze strony ekspertów c) Aby posty były krótsze i szybsze do napisania d) Aby treści wyglądały mniej profesjonalnie	a) Aby treść była zrozumiała dla jak najszerszego grona odbiorców
11	Który z poniższych formatów najlepiej nadaje się do postów ekologicznych?	a) Sam tekst b) Zdjęcie z krótkim podpisem i hashtagiem c) Infografika z kluczowymi informacjami d) Wideo z animacjami i narracją	c) Infografika z kluczowymi informacjami

12	Jaka powinna być rola emocji w ekodziennikarstwie?	a) Służyć jedynie do wywołania sensacji b) Wzmacniać przekaz, ale opierać się na faktach c) Być głównym elementem każdego posta d) Być całkowicie pomijana	b) Wzmacniać przekaz, ale opierać się na faktach
13	Jakie zdjęcia najlepiej wspierają ekologiczne treści w mediach społecznościowych?	a) Zdjęcia wysokiej jakości związane z tematem posta b) Losowe obrazy, które przyciągną uwagę c) Grafiki z dużą ilością tekstu d) Zdjęcia z banków zdjęć bez związku z treścią	a) Zdjęcia wysokiej jakości związane z tematem posta
14	Co jest najważniejsze w wyborze tematu posta ekologicznego?	a) Popularność tematu w mediach b) Znaczenie tematu dla środowiska i społeczności c) Możliwość wywołania kontrowersji d) Łatwość napisania posta	b) Znaczenie tematu dla środowiska i społeczności
15	Jakie pytanie najlepiej angażuje odbiorców?	a) „Czy kiedykolwiek widziałeś ten gatunek drzewa?” b) „Co myślisz o ochronie przyrody?” c) „Jakie działania podejmujesz, aby chronić środowisko?” d) „Kiedy ostatnio odwiedziłeś las?”	c) „Jakie działania podejmujesz, aby chronić środowisko?”

Zadanie kreatywne: “Tworzymy eko-reportaż”

1. Cel ćwiczenia: Rozwijanie umiejętności dziennikarskich poprzez tworzenie reportażu o tematyce ekologicznej. Kształtowanie zdolności badania problemów środowiskowych, zbierania informacji oraz przedstawiania ich w atrakcyjnej i zrozumiałej formie. Rozwijanie umiejętności współpracy w grupie, kreatywności oraz krytycznego myślenia. Uświadomienie uczniom, jak poprzez reportaże można promować postawy proekologiczne i zwiększać świadomość społeczną.

2. Przebieg ćwiczenia: Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że ich zadaniem będzie stworzenie indywidualnego eko-reportażu na wybrany temat związany z ochroną środowiska. Podaje przykłady tematów, takich jak „Jak lokalna społeczność radzi sobie z recyklingiem?”, „Dlaczego warto oszczędzać wodę?” lub „Historia lasu w naszej okolicy”.

Wyjaśnia również, czym charakteryzuje się reportaż – powinien być rzetelny, oparty na faktach, a jednocześnie angażujący. Uczniowie samodzielnie wybierają temat swojego reportażu i zapisują plan działania. W planie powinni uwzględnić: Jakie informacje i dane będą potrzebne do opracowania reportażu? Jakie źródła informacji wykorzystają (np. internet, wywiady, własne obserwacje)? Uczniowie samodzielnie zbierają dane, np. przeprowadzając wywiady z członkami rodziny, nauczycielami, sąsiadami lub korzystając z dostępnych materiałów (artykuły, strony internetowe). Analizują zebrane informacje, wyciągają wnioski i opracowują kluczowe punkty swojego reportażu. Każdy uczeń przedstawia swój eko-reportaż na forum klasy lub przesyła go nauczycielowi do indywidualnej oceny. Podczas prezentacji uczniowie mogą podkreślić, co było dla nich najciekawsze lub najtrudniejsze w realizacji zadania. Nauczyciel omawia wyniki prac,

wskazuje mocne strony każdego reportażu oraz daje uczniom indywidualne wskazówki, jak rozwijać swoje dziennikarskie umiejętności w przyszłości. Zachęca do dalszego zaangażowania w działania na rzecz ochrony środowiska.

3. Opis narzędzia:

- karta pracy wspiera uczniów w planowaniu i realizacji eko-reportażu. Zawiera pytania i sekcje do wypełnienia.

4. Materiały pomocnicze:

- Wzór struktury reportażu z podpowiedziami do każdego segmentu.
- Lista potencjalnych tematów, które uczniowie mogą wybrać, np. „Historia lokalnego parku” lub „Dlaczego warto chronić pszczoły?”.
- Porady, jak przeprowadzić wywiad lub znaleźć wiarygodne źródła informacji.

5. Efekty ćwiczenia: uczniowie uczą się samodzielnego planowania, zbierania danych i opracowywania atrakcyjnych materiałów, co wzmacnia ich kompetencje analityczne i organizacyjne. Ćwiczenie pozwala uczniom lepiej zrozumieć problemy środowiskowe oraz sposoby ich rozwiązywania, zachęcając ich do refleksji i aktywnego działania. Samodzielne tworzenie reportażu sprzyja rozwijaniu wyobraźni i kreatywnego myślenia, szczególnie przy wyborze formy prezentacji materiału. Indywidualne podejście do zadania wymaga od uczniów samodyscypliny, co wzmacnia ich poczucie odpowiedzialności za jakość i rzetelność własnej pracy. Przygotowanie reportażu, szczególnie w formie tekstowej lub wideo, rozwija zdolność jasnego przekazywania informacji i argumentowania swoich racji.

Źródło: Zdjęcie własne zrobione podczas warsztatów z młodzieżą w mieście Siemawice Śląskie

Karta pracy indywidualnej
(.pdf 322 kB)

Temat	Opis
„Recykling w naszej miejscowości – sukcesy i wyzwania”	Reportaż może poruszyć temat dostępności punktów selektywnej zbiórki odpadów, efektywności działań związanych z recyklingiem oraz świadomości mieszkańców. Można zaprezentować przykłady dobrze działających inicjatyw i wskazać, co jeszcze wymaga poprawy.
„Pszczoły – strażniczki środowiska”	Ten reportaż może opowiedzieć o lokalnych działaniach wspierających populację pszczoł, np. tworzeniu łąk kwietnych lub pasiek. Można porozmawiać z pszczelarzami i ekspertami o roli pszczoł w ekosystemie i zagrożeniach, jakie przed nimi stoją.
„Jak szkoły promują ekologię?”	Uczniowie mogą zbadać, jakie działania ekologiczne są podejmowane w ich szkole – segregacja odpadów, warsztaty edukacyjne, akcje sprzątania. Można zapytać nauczycieli lub uczniów o pomysły na dalsze rozwijanie ekologicznego podejścia.
„Co zrobić z odpadami bio w naszym domu?”	Reportaż może pokazać, jak lokalne rodziny radzą sobie z kompostowaniem i ograniczaniem odpadów organicznych. Można przedstawić zalety kompostowania oraz sposoby wykorzystania bioodpadów w ogrodnictwie.
„Odnawialne źródła energii w naszym regionie”	Reportaż może opisać instalacje fotowoltaiczne, farmy wiatrowe lub inne źródła energii odnawialnej w okolicy. Uczniowie mogą zbadać, jak takie technologie wpływają na lokalną społeczność i środowisko.
„Historia parku miejskiego – zielone płuca naszej miejscowości”	Ten temat pozwala opisać znaczenie lokalnego parku dla mieszkańców i środowiska. Można uwzględnić historię jego powstania, obecne zagrożenia oraz działania na rzecz jego ochrony.
„Jak zmienia się klimat w naszej okolicy?”	Reportaż może przedstawiać obserwacje dotyczące zmian klimatycznych, np. częstsze upały, susze lub intensywne opady. Można porozmawiać z lokalnymi rolnikami, naukowcami lub starszymi mieszkańcami, którzy pamiętają, jak było kiedyś.
„Eko-życie na co dzień – jak mieszkańcy oszczędzają wodę i energię?”	Ten temat może pokazać, jakie praktyczne rozwiązania stosują lokalne rodziny, aby żyć bardziej ekologicznie. Można opisać np. wykorzystanie deszczówki, energooszczędne urządzenia czy zmniejszanie zużycia plastiku.
„Eko-życie na co dzień – jak mieszkańcy oszczędzają wodę i energię?”	Reportaż może przedstawić zalety sadzenia drzew dla środowiska i społeczności lokalnej. Można opisać akcje sadzenia drzew, jakie odbyły się w okolicy, oraz wpływ zalesienia na jakość powietrza i życie zwierząt.

„Zagrożenia dla rzeki w naszej okolicy”	Temat ten może ukazać problemy związane z zanieczyszczeniem rzeki lub jej niskim poziomem wody. Można porozmawiać z ekologami lub lokalnymi wędkarzami o przyczynach i sposobach ochrony rzeki.
„Moda na ekologię – czy wybieramy zrównoważone produkty?”	Reportaż może dotyczyć tego, jak mieszkańcy wybierają produkty ekologiczne, takie jak odzież z recyklingu czy biodegradowalne opakowania. Można zaprezentować zalety takich wyborów i wskazać, jak rozwijać świadomość konsumencką.
„Segregacja odpadów – co robimy dobrze, a co możemy poprawić?”	Uczniowie mogą zbadać, jak wygląda proces segregacji odpadów w lokalnych gospodarstwach domowych. Reportaż może zawierać porady dotyczące właściwego postępowania z odpadami oraz wskazanie miejscowych problemów.
„Ochrona lokalnych lasów – dlaczego jest tak ważna?”	Ten reportaż może ukazać znaczenie lokalnych lasów dla bioróżnorodności i klimatu. Można porozmawiać z leśnikami lub mieszkańcami, którzy korzystają z lasów, np. do spacerów czy grzybobrania.
„Zielone technologie w lokalnych firmach”	Reportaż może przedstawić, jak firmy z okolicy wprowadzają ekologiczne rozwiązania, takie jak redukcja odpadów czy korzystanie z odnawialnych źródeł energii. Można pokazać, jakie korzyści przynoszą takie działania.
„Jak media społecznościowe mogą pomóc środowisku?”	Ten temat może dotyczyć roli mediów społecznościowych w promowaniu ekologii. Uczniowie mogą zbadać, jakie kampanie ekologiczne są popularne online i jak angażują ludzi w działania proekologiczne.

Wzór struktury reportażu
(.pdf 491 kB)

Porady dotyczące przeprowadzania wywiadów

1. Przygotowanie do wywiadu:

Wybierz osobę, która może dostarczyć interesujących informacji (np. nauczyciel biologii, członek lokalnej organizacji ekologicznej, rodzic zaangażowany w recykling).

2. Przygotuj kilka pytań otwartych, np.:

„Jakie są największe wyzwania związane z ochroną środowiska w naszej okolicy?”

„Czy widzisz, jak nasza społeczność zmienia się na bardziej ekologiczną?”

“Jak możemy zachęcić więcej osób do działań proekologicznych?”

Unikaj pytań, na które rozmówca może odpowiedzieć tylko “tak” lub “nie”.

3. Podczas wywiadu:

Słuchaj uważnie i zadawaj dodatkowe pytania, jeśli coś wymaga doprecyzowania.

Notuj kluczowe wypowiedzi lub nagrywaj rozmowę za zgodą rozmówcy.

4. Po wywiadzie:

Wybierz najważniejsze cytaty, które będą uzupełniały treść reportażu.

Podziękuj rozmówcy za czas i informacje.

Zapytaj, czy rozmówca życzy sobie autoryzować treść wywiadu.

Analiza tematu reportażu

Aby napisać dobry reportaż, warto przeanalizować następujące elementy:

Dlaczego ten temat jest ważny dla naszej społeczności?	Zastanów się, jakie znaczenie ma temat dla ludzi wokół Ciebie. Czy dotyczy codziennego życia mieszkańców, zdrowia, estetyki otoczenia, czy przyszłości kolejnych pokoleń? Przykładowe pytania uzupełniające: Czy ten problem dotyczy wielu osób w naszej okolicy? Jakie korzyści przyniosłoby rozwiązanie tego problemu? Czy temat wpływa na środowisko naturalne w naszej miejscowości? Wskazówka: Odpowiedz, dlaczego warto, aby inni też zainteresowali się tym tematem.
Jakie są główne problemy związane z tym tematem?	Zidentyfikuj najważniejsze wyzwania i przeszkody, które sprawiają, że temat wymaga uwagi. Przykładowe pytania uzupełniające: Jakie konsekwencje niesie nierozwiązanie tego problemu? Kto lub co jest najbardziej narażone na skutki problemu? Czy problem ten narasta, czy jest stabilny? Wskazówka: Postaraj się wymienić kilka kluczowych problemów, które najlepiej oddają skalę wyzwania.
Jakie działania podejmują lokalne organizacje lub społeczność, by rozwiązać ten problem?	Dowiedz się, czy ktoś już zajmuje się tym problemem i jakie kroki są podejmowane w celu jego rozwiązania. Przykładowe pytania uzupełniające: Czy w naszej miejscowości działają organizacje ekologiczne, które pracują nad tym tematem? Jakie konkretne działania już zostały podjęte? (np. warsztaty, kampanie, zbiórki). Czy mieszkańcy są zaangażowani w rozwiązanie tego problemu? Jeśli tak, w jaki sposób? Wskazówka: Skontaktuj się z lokalnymi organizacjami, aby dowiedzieć się więcej lub znajdź informacje w mediach lokalnych.
Jakie dane, liczby lub fakty mogą wzmocnić przekaz mojego reportażu?	Fakty i liczby dodają reportażowi wiarygodności i wzmacniają jego wartość informacyjną. Przykładowe pytania uzupełniające: Jakie dane statystyczne są dostępne na temat tego problemu w naszej okolicy? (np. ilość odpadów, liczba posadzonych drzew, poziom zanieczyszczenia). Czy mogę znaleźć porównania z innymi miejscowościami, regionami lub krajami? Czy istnieją badania naukowe, które dotyczą tego tematu? Wskazówka: Skorzystaj z wiarygodnych źródeł, takich jak raporty organizacji pozarządowych, urzędów gminy czy instytutów badawczych.
Co chciałbym/ chciałabym, aby odbiorcy mojego reportażu zrobili po jego przeczytaniu?	Pomyśl o efekcie, jaki Twój reportaż ma wywołać. Czy ma inspirować, edukować, czy mobilizować do działania? Przykładowe pytania uzupełniające: Czy chciałbym, aby odbiorcy zmienili swoje codzienne nawyki? Jeśli tak, jakie? Czy mogę zachęcić ich do wzięcia udziału w konkretnej akcji lub kampanii? Jak mogę wyjaśnić, że ich działanie ma znaczenie dla rozwiązania problemu? Wskazówka: Zakończ swój reportaż wezwaniem do działania, które będzie jasne i możliwe do zrealizowania, np. „Dołącz do akcji sprzątania parku w najbliższą sobotę”.
Dodatkowe wskazówki	Udziel szczegółowych odpowiedzi na każde z pytań – to pomoże Ci lepiej zrozumieć wybrany temat i znaleźć ciekawe elementy do reportażu. Nie musisz znać wszystkich odpowiedzi od razu – wykorzystaj swoje badania i rozmowy, aby uzupełnić brakujące informacje. Skup się na lokalnej perspektywie – to, co dzieje się wokół Ciebie, może być bardziej interesujące i bardziej oddziaływać na odbiorców Twojego reportażu.

Rozdział IV. Zadania projektowe

Zadania projektowe to metoda pracy edukacyjnej, która polega na realizacji przez uczniów konkretnych, długoterminowych działań mających określony cel, często związany z rozwiązywaniem realnych problemów, rozwijaniem umiejętności praktycznych i budowaniem zaangażowania. Są to projekty realizowane indywidualnie lub w grupach, w których uczniowie planują, tworzą i prezentują wyniki swojej pracy. Zadania projektowe są szczególnie skuteczne w nauczaniu praktycznym, ponieważ łączą teorię z działaniem.

W kontekście Ekologicznego Dziennikarza Obywatelskiego, zadania projektowe mogą obejmować działania mające na celu edukację ekologiczną, promowanie postaw proekologicznych, diagnozowanie problemów środowiskowych w lokalnej społeczności oraz szukanie rozwiązań. Uczniowie realizując zadania projektowe, rozwijają szereg kompetencji, takich jak praca w grupie, umiejętność krytycznego myślenia, planowanie i odpowiedzialność.

Cechy zadań projektowych

1. **Celowość:** zadania mają jasno określony cel, np. edukowanie społeczności o problemach ekologicznych, promowanie recyklingu czy tworzenie treści medialnych.
2. **Autonomia:** uczniowie mają dużą swobodę w planowaniu i realizacji projektu, co pozwala im rozwijać kreatywność.
3. **Proces:** zadania projektowe to długoterminowe działania obejmujące etapy od planowania, przez realizację, aż po prezentację wyników.
4. **Kontekst praktyczny:** projekty są osadzone w rzeczywistych problemach i sytuacjach, co zwiększa ich wartość edukacyjną i społeczną.
5. **Kooperacja:** wiele projektów wymaga pracy zespołowej, co sprzyja rozwijaniu umiejętności współpracy.

Znaczenie zadań projektowych

Uczniowie uczą się pracy zespołowej, samodzielnego rozwiązywania problemów i zarządzania czasem. Projekty często wychodzą poza klasę, angażując rodziny, sąsiadów lub lokalne organizacje. Zadania projektowe pokazują, że każdy może mieć wpływ na środowisko i przyszłość swojej społeczności. Uczniowie widzą, jak teoria znajduje zastosowanie w praktyce, co zwiększa ich motywację i zrozumienie tematu.

Podczas realizowania zadań projektowych prowadzący może zdecydować, czy chce dać uczniom pełną dowolność wyboru tematu projektu, czy narzucić już przygotowane wcześniej tematy.

Przykładowe tematy projektów:

“Nasza szkoła bez plastiku”

Tytuł projektu:

„Nasza szkoła bez plastiku”

1. Identyfikacja problemu do rozwiązania:

W szkole występuje nadmierne zużycie plastiku jednorazowego, takiego jak butelki, słomki czy plastikowe torebki, co zwiększa ilość odpadów.

2. Cel projektu:

Zmniejszenie zużycia plastiku w szkole i edukacja uczniów na temat negatywnego wpływu tworzyw sztucznych na środowisko.

3. Planowane działania:

- Przeprowadzenie ankiety: Uczniowie przeprowadzają krótką ankietę wśród kolegów i nauczycieli, aby określić, jakiego rodzaju plastik jest najczęściej używany w szkole.
- Warsztaty edukacyjne: Organizacja zajęć, podczas których uczniowie dowiadują się o zagrożeniach związanych z plastikiem i poznają alternatywy wielokrotnego użytku.
- Plakaty i ulotki: Przygotowanie wizualnych materiałów edukacyjnych na temat korzyści płynących z ograniczenia plastiku. Plakaty będą rozmieszczone w kluczowych miejscach, np. w stołówce.
- Konkurs na eko-nawyki: Ogłoszenie konkursu na najlepszy pomysł na zmniejszenie zużycia plastiku w szkole z nagrodami (np. bidony wielokrotnego użytku).

4. Planowane rezultaty projektu:

Zmniejszenie ilości plastikowych odpadów generowanych w szkole.

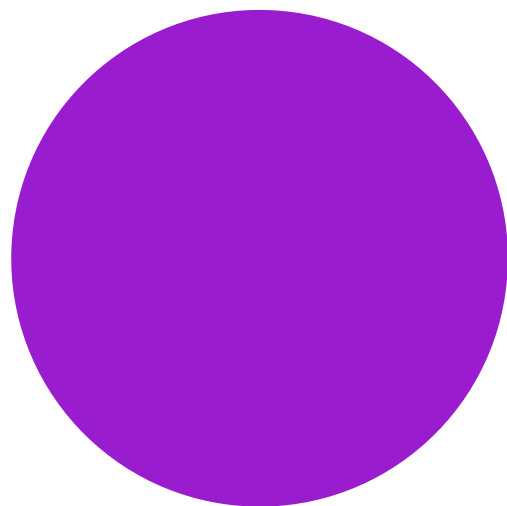
Wzrost liczby uczniów korzystających z ekologicznych zamienników, takich jak bidony czy metalowe słomki.

5. Zasoby potrzebne do realizacji projektu:

Materiały na plakaty i ulotki (papier, druk, markery, 150 zł), nagrody dla zwycięzców konkursu (50 zł).

6. Zasoby potrzebne do realizacji projektu:

Materiały do druku (200 zł), dostęp do narzędzi internetowych.

Mapa terenów zielonych naszej miejscowości

Identyfikacja problemu

Brak wiedzy mieszkańców o terenach zielonych i ich funkcjach.

Cel projektu

Stworzenie mapy terenów zielonych i promocja ich wartości ekologicznych i rekreacyjnych.

Planowane działania

- Obserwacje terenowe
- Wywiady
- Zebranie danych
- Tworzenie mapy
- Promocja

Rezultaty

- Gotowa mapa terenów zielonych.
- Wzrost zainteresowania rekreacją na świeżym powietrzu.

"Mapa terenów zielonych naszej miejscowości"

1. Tytuł projektu:

„Mapa terenów zielonych naszej miejscowości”

2. Identyfikacja problemu do rozwiązania:

Mieszkańcy nie wiedzą, gdzie znajdują się tereny zielone w ich okolicy i jakie możliwości rekreacyjne oferują.

3. Cel projektu:

Stworzenie mapy lokalnych terenów zielonych z opisem ich funkcji ekologicznych i rekreacyjnych oraz promocja tych miejsc wśród mieszkańców.

4. Planowane działania:

- Obserwacje terenowe: Uczniowie odwiedzają parki, lasy, ogrody i inne zielone miejsca w miejscowości, notując ich cechy, np. dostępność ścieżek, roślinność, atrakcje.
- Wywiady z mieszkańcami: Przeprowadzenie krótkich rozmów z mieszkańcami, aby dowiedzieć się, które miejsca zielone cenią najbardziej i dlaczego.
- Zebranie danych: Pozyskanie map z urzędu miasta lub za pomocą narzędzi online, np. Google Maps, w celu dokładnego odwzorowania terenów.
- Tworzenie mapy: Zespoły uczniów przygotowują mapę w wersji cyfrowej oraz papierowej z oznaczeniami miejsc, ich opisami i zdjęciami.
- Promocja: Udostępnienie mapy w internecie (np. na stronach szkoły) oraz w lokalnych instytucjach, takich jak biblioteki.

5. Planowane rezultaty projektu:

Łatwo dostępna mapa terenów zielonych z opisami ich wartości ekologicznych. Wzrost zainteresowania mieszkańców spędzaniem czasu na świeżym powietrzu.

„Recykling w naszej szkole – jak to robimy?”

1. Tytuł projektu:

„Recykling w naszej szkole – jak to robimy?”

2. Identyfikacja problemu do rozwiązania:

Brak wiedzy o poprawnym recyklingu oraz słaba segregacja odpadów w szkole.

3. Cel projektu:

Poprawa systemu segregacji odpadów w szkole oraz edukacja uczniów i pracowników w zakresie recyklingu.

4. Planowane działania:

- Obserwacja obecnej sytuacji: Uczniowie analizują rozmieszczenie koszy i sposób segregacji odpadów w różnych częściach szkoły.
- Stworzenie nowych oznaczeń: Przygotowanie czytelnych plakatów nad koszami, wyjaśniających, co można wyrzucać do poszczególnych pojemników.
- Warsztaty edukacyjne: Organizacja krótkich zajęć na temat zasad recyklingu, skierowanych do uczniów i nauczycieli.
- Konkurs ekologiczny: Ogłoszenie konkursu dla klas na największą redukcję odpadów w ciągu miesiąca.

5. Planowane rezultaty projektu:

Poprawa jakości segregacji odpadów w szkole.

Wzrost świadomości ekologicznej wśród uczniów i nauczycieli.

6. Zasoby potrzebne do realizacji projektu:

Materiały na plakaty (papier, druk, 150 zł), drobne nagrody dla zwycięzców konkursu (50 zł).

"Dlaczego pszczoły są ważne?"

1. Tytuł projektu:

„Dlaczego pszczoły są ważne?”

2. Identyfikacja problemu do rozwiązania:

Mieszkańcy i uczniowie często nie zdają sobie sprawy z kluczowej roli pszczół w ekosystemie oraz zagrożeń, jakie wynikają z ich malejącej populacji.

3. Cel projektu:

Zwiększenie świadomości społeczności szkolnej i lokalnej na temat znaczenia pszczół dla środowiska oraz zachęcenie do działań wspierających ich ochronę.

4. Planowane działania:

- Przeprowadzenie krótkiej ankiety wśród uczniów na temat ich wiedzy o pszczołach i ich roli w ekosystemie.
- Zgromadzenie informacji naukowych o pszczołach i ich wpływie na rolnictwo i bioróżnorodność.
- Przygotowanie prezentacji multimedialnej o znaczeniu pszczół oraz ich zagrożeniach (np. pestycydy, zmiany klimatyczne).
- Zaproszenie lokalnego pszczelarza (opcjonalnie, w ramach wolontariatu), aby opowiedział o swojej pracy i pokazał narzędzia pszczelarskie.
- Stworzenie ulotek i plakatów na temat tego, jak każdy może pomóc pszczołom (np. sadzenie roślin miododajnych, ograniczenie pestycydów).
- Rozwieszenie plakatów w szkole i na terenie lokalnej społeczności (np. w bibliotece lub świetlicy).

- Przygotowanie małego miejsca na terenie szkoły, które będzie przyjazne dla pszczół.

- Sadzenie roślin miododajnych, takich jak lawenda, mięta, słonecznik, facelia czy nagietek.

5. Planowane rezultaty projektu:

Zwiększenie wiedzy uczniów i nauczycieli na temat roli pszczół w środowisku.

Stworzenie przestrzeni przyjaznej pszczołom na terenie szkoły.

Zainspirowanie społeczności szkolnej do podejmowania działań na rzecz ochrony pszczół (np. sadzenie roślin miododajnych w ogrodach domowych).

6. Zasoby potrzebne do realizacji projektu:

Nasiona roślin miododajnych (50 zł).

Materiały do tworzenia plakatów i ulotek (papier, markery, druk – 100 zł).

Akcesoria do sadzenia (ziemia, łopatkę, 50 zł).

Uczniowie wybierają własny temat projektu

Jak podejść do wyboru tematu projektu przez uczniów? Na początku nauczyciel powinien wyjaśnić uczniom, czym jest projekt edukacyjny oraz jakie są jego kluczowe założenia. Należy podkreślić, że projekt to zorganizowana praca nad rozwiązaniem problemu, zrealizowaniem pomysłu lub osiągnięciem konkretnego celu.

Każdy projekt ma ramy czasowe - start i koniec. Należy wybrać konkretne daty. W ramach realizacji projektu uczniowie będą starać się zlikwidować wybrany problem lub zaspokoić potrzebę społeczną. Należy zadbać o to, aby wybrany problem był zjawiskiem realnym - aby uczniowie swoim projektem odpowiadali na istniejące zapotrzebowanie.

W nawiązaniu do zidentyfikowanego problemu należy wybrać cel projektu. Warto podkreślić, iż cel projektu powinien być sformułowany w oparciu o metodę SMART.

Wybierz cel zgodnie z metodą SMART

Metoda SMART to technika planowania, która pomaga formułować cele w sposób jasny, realistyczny i osiągalny. Skrót SMART oznacza pięć kluczowych kryteriów, którymi powinien charakteryzować się dobrze sformułowany cel projektu:

- S (Specific) – Konkretny
- M (Measurable) – Mierzalny
- A (Achievable) – Osiągalny
- R (Relevant) – Istotny
- T (Time-bound) – Określony w czasie

Korzystanie z tej metody pozwala uczniom określić, czego dokładnie chcą osiągnąć w ramach swojego projektu i jak to zmierzą, co zwiększa szansę na jego skuteczną realizację.

Specific (Konkretny)

Cel projektu powinien być jasno określony i zrozumiały, tak aby każdy wiedział, co dokładnie należy zrobić.

Przykładowe pytania pomocnicze:

Co dokładnie chcemy osiągnąć?
Kto będzie zaangażowany w realizację projektu?
Jakie działania będą potrzebne, aby osiągnąć cel?

Przykład: Zamiast sformułowania „Poprawa recyklingu w szkole” lepiej użyć: „Zwiększenie poziomu segregacji odpadów w szkole o 30% poprzez edukację i usprawnienie systemu koszy na śmieci.”

Measurable (Mierzalny)

Cel powinien być możliwy do zmierzenia, aby na koniec projektu można było ocenić, czy został osiągnięty.

Przykładowe pytania pomocnicze:

Jak będziemy mierzyć postępy?
Jakie wskaźniki pokażą nam, że cel został osiągnięty?

Przykład: „Zorganizowanie 3 warsztatów na temat ochrony pszczół i posadzenie 50 roślin miododajnych na terenie szkoły.”

Achievable (Osiągalny)

Cel powinien być realistyczny i możliwy do zrealizowania z wykorzystaniem dostępnych zasobów, takich jak czas, budżet i umiejętności.

Przykładowe pytania pomocnicze:

Czy mamy wystarczające zasoby (czas, pieniądze, wiedzę), aby osiągnąć ten cel?

Czy cel jest realistyczny, biorąc pod uwagę nasze możliwości?

Przykład: „W ciągu dwóch miesięcy stworzymy kampanię edukacyjną na temat recyklingu w naszej szkole, korzystając z budżetu 200 zł i zasobów graficznych dostępnych online.”

Relevant (Istotny)

Cel powinien być istotny, to znaczy mieć znaczenie dla uczniów, szkoły lub społeczności lokalnej oraz wpisywać się w tematykę projektu.

Przykładowe pytania pomocnicze:

Dlaczego ten cel jest ważny?

Jakie problemy pomoże rozwiązać?

Czy cel wpisuje się w nasze wartości lub potrzeby szkoły?

Przykład: „Zmniejszenie ilości plastikowych odpadów w szkole poprzez zachęcanie do korzystania z wielorazowych opakowań i bidonów – ważne dla ochrony środowiska i zdrowia społeczności.”

Time-bound (Określony w czasie)

Cel powinien mieć jasno określony czas realizacji, aby uczniowie wiedzieli, ile mają na jego wykonanie i mogli zaplanować działania w odpowiednich terminach.

Przykładowe pytania pomocnicze:

Do kiedy cel powinien zostać osiągnięty?

Czy mamy wystarczająco dużo czasu na realizację projektu?

Jakie terminy musimy ustalić dla poszczególnych etapów?

Przykład: „Do końca maja 2024 roku zmniejszymy zużycie plastikowych opakowań w szkole o 20%.”

Zalety metody SMART w pracy z uczniami:

- Uczy jasnego formułowania celów.
- Pomaga unikać zbyt ambitnych lub ogólnych założeń.
- Ułatwia planowanie i ocenę postępów projektu.
- Wzmacnia poczucie odpowiedzialności i samodyscypliny.
- Zwiększa szanse na sukces dzięki skupieniu się na konkretnych i mierzalnych wynikach.

Wykorzystanie metody SMART w procesie wyboru celu projektu pozwala uczniom działać bardziej efektywnie i z pełnym zrozumieniem swoich działań.

Etapy przygotowania projektu

Zidentyfikuj obszary tematyczne związane z projektem. Nauczyciel powinien zaproponować ogólne obszary tematyczne, w których uczniowie będą szukać inspiracji. Przykładowe kategorie:

- Problemy ekologiczne w szkole (np. recykling, zużycie energii).
- Lokalna ochrona środowiska (np. ochrona pszczół, terenów zielonych).
- Edukacja ekologiczna w społeczności.
- Zielone kompetencje i zawody przyszłości.

Zachęć uczniów do refleksji i analizy swojego otoczenia. Poproś uczniów, aby zastanowili się, jakie problemy ekologiczne zauważają w swoim codziennym życiu, szkole lub społeczności. Zadaj pytania pomocnicze, które pomogą zidentyfikować potencjalne tematy:

- Co jest największym problemem środowiskowym w naszej szkole/miejscowości?
- Jakie działania ekologiczne już są podejmowane, ale mogłyby być ulepszone?
- Czy są miejsca lub działania, które można promować w naszej społeczności?

Omów kryteria wyboru tematu projektu. Podczas wyboru tematu uczniowie powinni kierować się następującymi kryteriami:

- Znaczenie: Czy temat jest istotny dla uczniów, szkoły lub lokalnej społeczności?
- Realność: Czy projekt jest wykonalny w dostępnych ramach czasowych i finansowych?
- Zaangażowanie: Czy temat jest interesujący dla uczniów i motywuje ich do działania?
- Oryginalność: Czy projekt wnosi coś nowego lub rozwija dotychczasowe działania?

Zaproponuj burzę mózgów jako metodę wyboru tematu. Poproś uczniów, aby indywidualnie zapisali 1-2 pomysły na projekt. Uczniowie w małych grupach omawiają swoje pomysły, wybierają najbardziej interesujące i przedstawiają je na forum klasy. Grupa może wspólnie ocenić zaproponowane tematy, korzystając z wcześniej omówionych kryteriów.

Ustal ogólny harmonogram pracy. Uczniowie powinni przygotować krótkie wyjaśnienie, dlaczego wybrali ten temat i jaki problem zamierzają rozwiązać. Kolejne etapy: Nauczyciel wyznacza kamienie milowe, takie jak opracowanie planu projektu, realizacja działań i prezentacja efektów.

Monitoruj proces i wspieraj uczniów. Nauczyciel powinien pełnić rolę mentora, pomagając uczniom w wyborze tematu, ale nie narzucając gotowych rozwiązań. W trakcie pracy uczniowie mogą konsultować swoje pomysły z nauczycielem, aby upewnić się, że wybrany temat spełnia wszystkie kryteria i jest wykonalny. Utrzymuj równowagę między samodzielnością a wsparciem.

Pamiętaj, że uczniowie mają sami wybrać temat, ale nauczyciel powinien wspierać ich w procesie, zwłaszcza jeśli napotykają trudności w podjęciu decyzji lub mają ograniczone pomysły.

Realizacja projektu

Wspieranie uczniów podczas realizacji projektu zaczyna się od zapewnienia im jasnych wytycznych. Nauczyciel powinien wyjaśnić cele projektu, oczekiwane rezultaty i sposób ich oceny, a także pomóc uczniom zrozumieć strukturę pracy, obejmującą planowanie, realizację i prezentację wyników. Warto zapewnić przykład lub szablon, który ułatwi uczniom zrozumienie, jak podejść do zadania.

Na etapie planowania nauczyciel odgrywa kluczową rolę, pomagając uczniom w ustaleniu harmonogramu pracy z jasno określonymi terminami dla poszczególnych etapów. Ważne jest, aby nauczyciel nauczył uczniów, jak formułować cele projektu w sposób konkretny i realistyczny, np. korzystając z metody SMART. Pomocne jest także podzielenie projektu na mniejsze kroki, co ułatwia zarządzanie czasem i zmniejsza uczucie przytłoczenia.

Podczas realizacji nauczyciel pełni rolę mentora, wspierając uczniów w rozwiązywaniu problemów, ale pozostawiając im autonomię w podejmowaniu decyzji. Zamiast dostarczać gotowe odpowiedzi, nauczyciel powinien zadawać pytania, które zachęcają uczniów do samodzielnego myślenia i poszukiwania rozwiązań. Ważne jest, aby obserwować postępy uczniów, zapewniając jednocześnie przestrzeń na ich własne pomysły i inicjatywę.

Nauczyciel powinien także regularnie monitorować pracę uczniów, organizując krótkie spotkania podsumowujące postępy. W trakcie tych spotkań warto omawiać ewentualne trudności i pomagać uczniom w modyfikowaniu planów, jeśli to konieczne. Na zakończenie projektu nauczyciel powinien wspierać uczniów w przygotowaniu do prezentacji wyników, pomagając im wyeksponować kluczowe osiągnięcia i wnioski.

Ważne jest, aby w całym procesie budować w uczniach poczucie odpowiedzialności za projekt, jednocześnie wzmacniając ich pewność siebie i satysfakcję z własnej pracy.

Rozdział V. Instrukcje obsługi wybranych narzędzi cyfrowych

W dzisiejszym świecie narzędzia cyfrowe odgrywają kluczową rolę w edukacji, umożliwiając nie tylko łatwiejszy dostęp do wiedzy, ale także zwiększając efektywność nauczania oraz zaangażowanie uczniów. Dzięki ich zastosowaniu możliwe jest rozwijanie kompetencji cyfrowych, kreatywności, umiejętności współpracy oraz krytycznego myślenia. Narzędzia takie jak Padlet, Canva, Veed.io, Chat GPT, Kahoot czy Mentimeter pozwalają w innowacyjny sposób prowadzić lekcje, projekty i warsztaty, łącząc edukację z praktyką.

Wprowadzenie technologii do procesu nauczania umożliwia nauczycielom organizowanie dynamicznych i interaktywnych zajęć, które lepiej odpowiadają na potrzeby współczesnych uczniów. Narzędzia te mogą być wykorzystane zarówno do pracy grupowej, jak i indywidualnej, wspierając proces tworzenia treści, analizy danych, rozwiązywania problemów czy prezentowania wyników. Jednocześnie stanowią one istotny element w rozwijaniu tzw. zielonych kompetencji, takich jak świadomość ekologiczna, innowacyjność oraz efektywne korzystanie z technologii w celu ochrony środowiska.

Rozdział ten przedstawia wybrane narzędzia cyfrowe, które mogą wspierać nauczycieli i uczniów w realizacji projektów, tworzeniu angażujących materiałów edukacyjnych oraz wprowadzaniu interaktywnych metod nauczania. Opisano w nim nie tylko możliwości każdego narzędzia, ale także szczegółowe instrukcje ich użycia, co pozwoli nauczycielom na szybkie i skuteczne wdrożenie ich w swojej pracy. Celem tego rozdziału jest zachęcenie do eksperymentowania z technologią w nauczaniu, jednocześnie podkreślając jej potencjał w budowaniu świadomego i zaangażowanego społeczeństwa.

Instrukcja obsługi: Padlet

Padlet to nowoczesna, intuicyjna platforma, która umożliwia tworzenie interaktywnych tablic do współpracy. Dzięki szerokim możliwościom edycji i personalizacji, Padlet pozwala użytkownikom na łatwe dodawanie różnorodnych treści, takich jak teksty, obrazy, filmy, dokumenty czy linki. Narzędzie idealnie sprawdza się w edukacji, pracy zespołowej, planowaniu projektów, organizacji burz mózgów oraz w kreatywnym zarządzaniu zadaniami. Jego zaletą jest możliwość pracy w czasie rzeczywistym, co umożliwia szybkie reagowanie i dynamiczną wymianę pomysłów między użytkownikami.

Jak z niego skorzystać?

1. Przejdź na stronę [Padlet] (<https://padlet.com/>) i załóż konto, podając adres e-mail lub logując się za pomocą Google.
2. Po zalogowaniu wybierz opcję „Make a Padlet” (Utwórz tablicę).
3. Wybierz szablon, który najlepiej odpowiada Twoim potrzebom (np. siatka, oś czasu, mapa).
4. Udostępnij link do tablicy uczestnikom, aby mogli dodawać swoje materiały.

Informacja o subskrypcjach:

Padlet oferuje darmowy plan z ograniczoną liczbą tablic (3 aktywne tablice). Plany płatne odblokowują nieograniczoną liczbę tablic, większą przestrzeń na pliki i dodatkowe opcje personalizacji. Koszt subskrypcji zaczyna się od około 10 USD miesięcznie.

Podstawowe funkcje i instrukcja ich użycia

1. Tworzenie tablicy:

- Kliknij „Make a Padlet”.
- Wybierz szablon tablicy, dostosuj jej nazwę, opis i tło.

2. Dodawanie treści:

- Kliknij ikonę „+” na tablicy, aby dodać nowe elementy.
- Możesz dodawać tekst, obrazy, filmy, pliki PDF, linki i inne formaty.

3. Udostępnianie:

- Kliknij ikonę „Udostępnij” w prawym górnym rogu.
- Wybierz opcję udostępniania: przez link, e-mail lub QR kod.

4. Zarządzanie tablicą:

- Edytuj lub usuwaj istniejące wpisy, klikając ikonę ołówka lub kosza.
- Zmień widok tablicy, klikając „Settings” i wybierając układ (np. siatka, kolumny).

5. Eksportowanie:

- Możesz eksportować tablicę jako plik PDF, obraz lub arkusz kalkulacyjny. W tym celu przejdź do ustawień i wybierz „Export”.

6. Przykłady użycia

a) Burza mózgów przed projektem. Nauczyciel tworzy tablicę z pytaniem przewodnim, np. „Jakie działania możemy podjąć, aby ograniczyć ślad węglowy naszej szkoły?”. Uczniowie dodają swoje pomysły w formie notatek, zdjęć czy linków do źródeł. Korzyści: ułatwia generowanie i porządkowanie pomysłów w jednym miejscu, co pozwala na szybką ocenę i wybór najbardziej obiecujących propozycji.

b) Planowanie projektu grupowego. Uczniowie pracują w grupach nad realizacją projektu, np. „Zorganizuj kampanię na rzecz recyklingu”. Na tablicy każda grupa ma swoją kolumnę, w której dodaje zadania, harmonogramy i materiały pomocnicze. Korzyści: ułatwia podział pracy i monitorowanie postępów realizacji projektu przez nauczyciela i uczestników.

c) Tworzenie zbioru zasobów edukacyjnych. Nauczyciel tworzy tablicę, na której uczniowie zamieszczają linki, artykuły, filmy i inne materiały związane z tematem zajęć, np. „Zmiany klimatyczne i ich wpływ na lokalne środowisko”.

Korzyści: uczniowie rozwijają umiejętności wyszukiwania i selekcji informacji, jednocześnie współtworząc bazę wiedzy dostępną dla wszystkich.

d) Podsumowanie warsztatów. Po zakończeniu warsztatu uczniowie dodają na tablicę swoje wnioski, refleksje lub odpowiedzi na pytanie: „Co nowego dowiedziałem się podczas zajęć?”. Mogą dołączyć również zdjęcia lub filmy dokumentujące ich pracę. Korzyści: umożliwia uczniom wyrażenie opinii i ocenę zajęć, co może być cennym źródłem informacji dla nauczyciela.

e) Interaktywna mapa problemów lokalnych. Na tablicy w formie mapy uczniowie dodają informacje o lokalnych problemach ekologicznych, takich jak nielegalne wysypiska śmieci czy miejsca wymagające rewitalizacji. Każdy wpis zawiera opis problemu, zdjęcia oraz propozycję rozwiązania. Korzyści: zwiększa zaangażowanie uczniów w problemy swojej społeczności i pomaga im lepiej zrozumieć otaczające ich wyzwania środowiskowe.

Te przykłady ilustrują wszechstronność Padlet jako narzędzia do współpracy, organizacji pracy oraz rozwijania kreatywności uczniów. Możesz je dostosować do swoich potrzeb i tematów zajęć, aby maksymalnie wykorzystać potencjał tego narzędzia.

Instrukcja obsługi: Canva

Canva to platforma do projektowania graficznego, która umożliwia tworzenie atrakcyjnych wizualnie projektów, takich jak plakaty, prezentacje, posty w mediach społecznościowych czy ulotki. Dzięki gotowym szablonom i intuicyjnemu interfejsowi nawet początkujący użytkownicy mogą tworzyć profesjonalne materiały.

Jak z niego skorzystać?

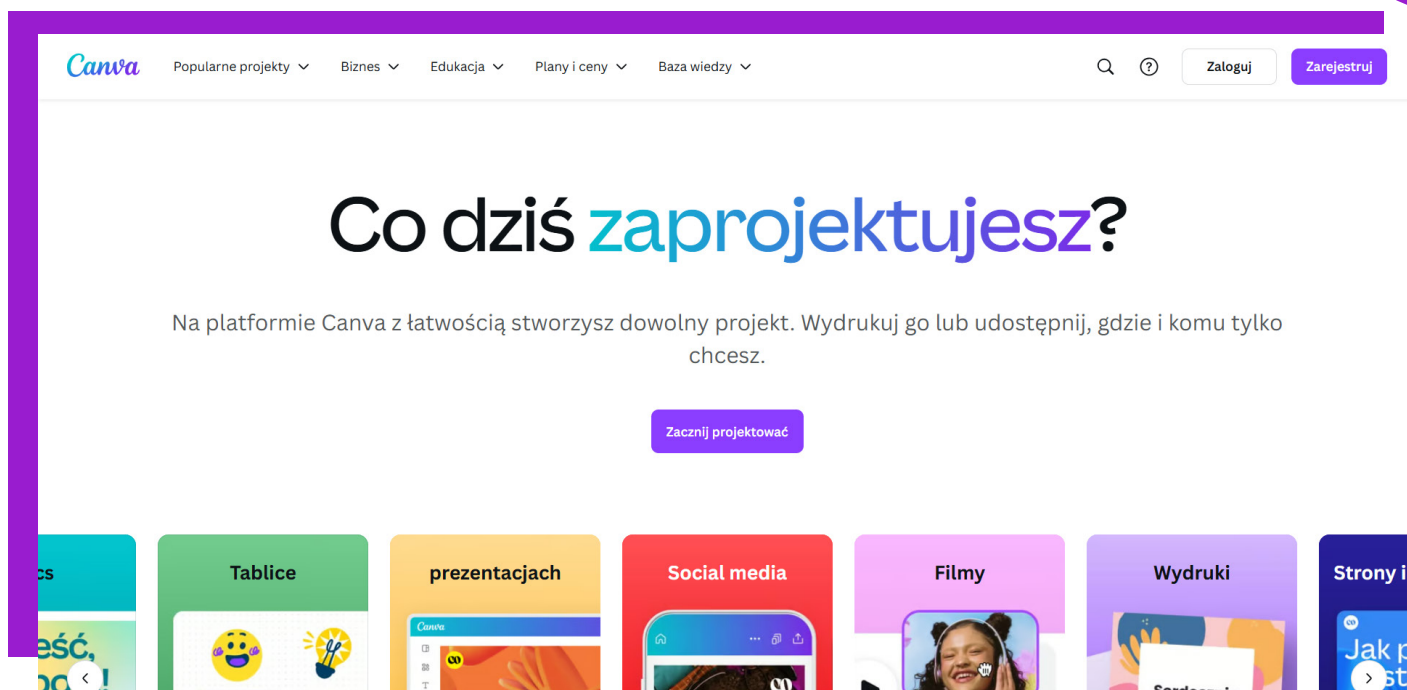
1. Przejdź na stronę [Canva] (<https://www.canva.com/>) i załóż konto, korzystając z e-maila, Google lub Facebooka.
2. Po zalogowaniu wybierz rodzaj projektu (np. plakat, prezentacja, post na Instagram).
3. Dostosuj wybrany szablon, dodając swoje obrazy, teksty i grafiki.

Informacja o subskrypcjach

Canva oferuje darmowy plan z dostępem do wielu szablonów i podstawowych funkcji. Wersja płatna Canva Pro (od około 13 USD miesięcznie) odblokowuje dodatkowe zasoby, funkcję usuwania tła z obrazów oraz większą przestrzeń na pliki.

Podstawowe funkcje i instrukcja ich użycia

1. Tworzenie projektu:
 - Wybierz typ projektu z menu głównego lub wpisz jego nazwę w wyszukiwarce.
 - Kliknij szablon, aby otworzyć edytor.
2. Dodawanie elementów:
 - Użyj panelu bocznego, aby dodać tekst, obrazy, kształty, grafiki lub ikony.
 - Przeciągnij elementy na wybrany obszar projektu i dostosuj ich rozmiar.
3. Personalizacja:
 - Kliknij na tekst, aby edytować treść, zmienić czcionkę, kolor lub styl.
 - Dodaj własne zdjęcia, przeciągając je do obszaru roboczego lub klikając „Upload”.
4. Udostępnianie i eksport:
 - Kliknij „Share”, aby wysłać projekt przez link lub e-mail.
 - Aby pobrać projekt, wybierz „Download” i format (np. PNG, PDF).
5. Przykłady użycia:
 - a) Tworzenie plakatów edukacyjnych. Nauczyciel lub uczniowie wykorzystują Canva do zaprojektowania plakatów na temat, np. „Top 10 działań, które pomagają chronić środowisko”. Mogą korzystać z gotowych szablonów, dodawać zdjęcia, teksty oraz elementy graficzne. Korzyści: ułatwia tworzenie atrakcyjnych wizualnie materiałów, które przyciągają uwagę i wzmacniają przekaz edukacyjny.
 - b) Projektowanie prezentacji na zajęcia. Uczniowie przygotowują multimedialne prezentacje na tematy takie jak „Zmiany klimatyczne w mojej okolicy”. Dzięki Canva mogą korzystać z szablonów slajdów i dodawać interaktywne elementy, takie jak animacje czy grafiki. Korzyści: uczniowie rozwijają umiejętności tworzenia profesjonalnych prezentacji oraz kreatywnego myślenia.

Źródło: https://www.canva.com/pl_pl/

c) Infografiki podsumowujące wiedzę. Uczniowie tworzą infografiki przedstawiające, np. „Cykl życia produktu” lub „Wpływ emisji CO₂ na środowisko”. Canva oferuje szeroką bazę ikon, wykresów i diagramów, które ułatwiają przedstawianie danych w przystępny sposób. Korzyści: uczniowie uczą się wizualizować informacje, co wspiera ich zrozumienie i zapamiętywanie treści.

d) Projektowanie materiałów promocyjnych do akcji ekologicznych. Uczniowie wykorzystują Canva do tworzenia ulotek, zaproszeń i plakatów promujących ich akcje ekologiczne, np. „Dzień bez plastiku w naszej szkole”. Narzędzie umożliwia łatwe dodawanie elementów identyfikacji wizualnej, takich jak logo czy hasła. Korzyści: wzmacnia zaangażowanie uczniów w organizację działań i rozwija umiejętności promocji społecznej.

e) Tworzenie postów do mediów społecznościowych. Uczniowie projektują posty na platformy takie jak Instagram czy Facebook, promujące działania ekologiczne, np. „10 sposobów na oszczędzanie wody”. Canva oferuje gotowe rozmiary i szablony dopasowane do mediów społecznościowych. Korzyści: uczniowie rozwijają umiejętność pracy z mediami społecznościowymi i docierania do szerokiego grona odbiorców.

Te przykłady pokazują, jak wszechstronnym narzędziem jest Canva. Dzięki swojej intuicyjności i różnorodnym funkcjom może być wykorzystana zarówno przez nauczycieli, jak i uczniów do tworzenia atrakcyjnych materiałów edukacyjnych i promocyjnych.

Instrukcja obsługi: Veed.io

Veed.io to platforma online do edycji wideo, która pozwala na łatwe tworzenie i edytowanie materiałów wideo. Narzędzie jest przyjazne dla początkujących, oferując funkcje takie jak dodawanie napisów, animacji, muzyki, a także możliwość eksportowania materiałów w różnych formatach. Idealnie nadaje się do tworzenia krótkich filmów promocyjnych, materiałów edukacyjnych i prezentacji.

Jak z niego skorzystać

1. Przejdź na stronę [Veed.io] (<https://www.veed.io/>) i załóż konto lub zaloguj się za pomocą Google.
2. Kliknij „Create New Project” (Utwórz nowy projekt).
3. Prześlij swoje nagranie lub rozpocznij projekt od podstaw, dodając wideo z dostępnych zasobów.

Informacja o subskrypcjach

Veed.io oferuje darmowy plan z podstawowymi funkcjami edycji i ograniczeniami dotyczącymi długości wideo oraz jakości eksportu. Wersje płatne zaczynają się od około 12 USD miesięcznie i odblokowują funkcje takie jak eksport w HD, większa przestrzeń na pliki i brak znaku wodnego.

Podstawowe funkcje i instrukcja ich użycia

1. Dodawanie wideo:

- Kliknij „Upload” i wybierz plik wideo z komputera.
- Możesz także przeciągnąć plik na obszar roboczy.

2. Edytowanie wideo:

- Przycinaj wideo, przeciągając krawędzie klipu na osi czasu.
- Dodaj tekst, wybierając „Text” z panelu bocznego i wpisując treść.

3. Dodawanie efektów i napisów:

- Kliknij „Subtitles”, aby dodać napisy ręcznie lub wygenerować je automatycznie.
- Wybierz „Effects”, aby dodać filtry lub animacje.

4. Eksportowanie:

- Kliknij „Export” w prawym górnym rogu.
- Wybierz jakość eksportu (np. HD) i pobierz gotowy plik.

5. Przykłady użycia:

a) Tworzenie edukacyjnych filmów o tematyce ekologicznej. Uczniowie lub nauczyciele mogą stworzyć krótki film instruktażowy, np. „Jak segregować odpady?”. Veed.io pozwala na edycję nagrań, dodawanie napisów, obrazów i dźwięków,

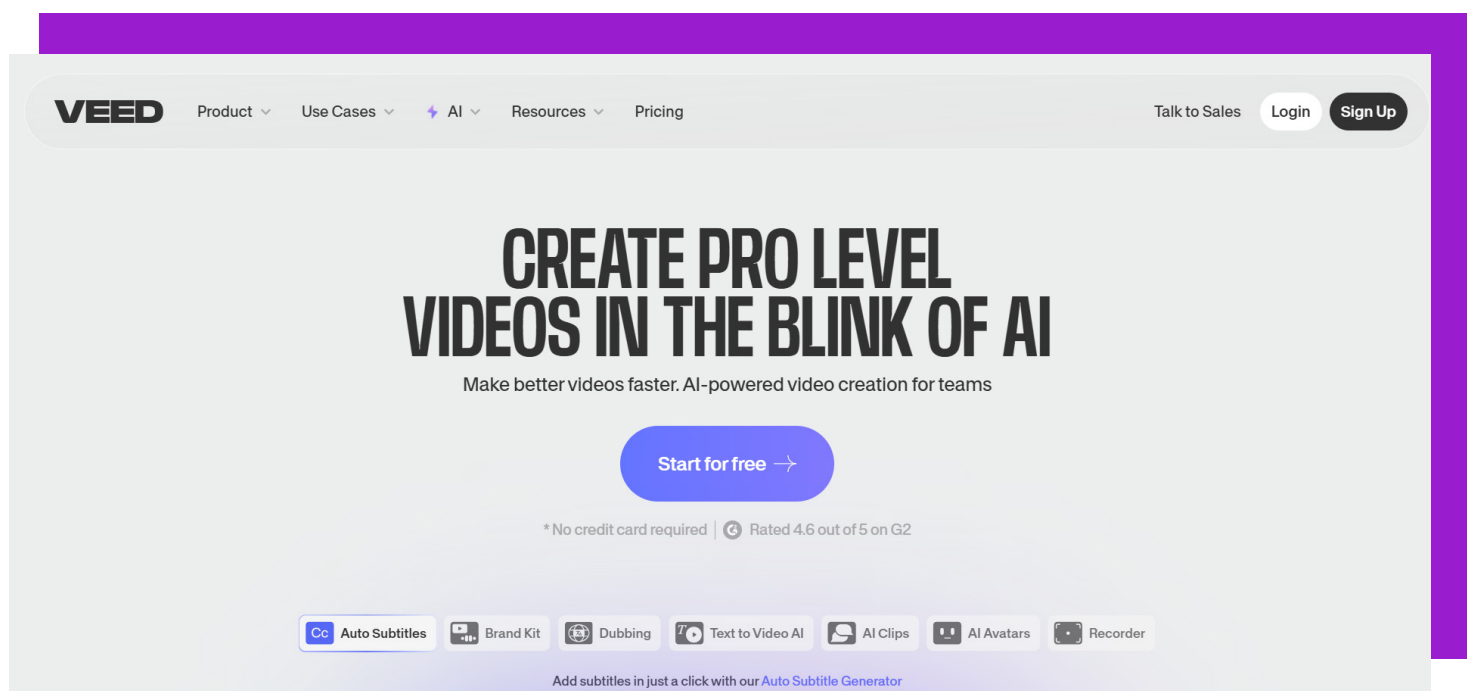
co wzbogaca przekaz wizualny. Korzyści: uczniowie uczą się skutecznego przekazywania informacji w formie wizualnej, rozwijając jednocześnie swoje umiejętności techniczne.

b) Przygotowanie wideorelacji z wydarzeń szkolnych. Po zakończeniu akcji ekologicznej, np. sprzątnięcia parku, uczniowie mogą stworzyć relację wideo dokumentującą przebieg wydarzenia. W Veed.io można łatwo edytować materiał, dodać napisy czy przejścia między ujęciami. Korzyści: tworzenie relacji pomaga uczniom utrwalać ich działania, a także stanowi inspirację i przykład dla innych.

c) Nagrywanie wywiadów z lokalnymi aktywistami. Uczniowie przeprowadzają wywiady z osobami zaangażowanymi w ochronę środowiska, np. przedstawicielami organizacji ekologicznych. W Veed.io edytują nagrania, dodając wstępy, podpisy i efekty wizualne. Korzyści: uczniowie rozwijają umiejętności komunikacyjne oraz uczą się montażu materiałów filmowych, jednocześnie zdobywając cenną wiedzę od ekspertów.

d) Tworzenie animowanych prezentacji tematycznych. Uczniowie projektują animowane wideo na temat, np. „Wpływ emisji CO₂ na środowisko”. Dzięki Veed.io mogą dodawać grafiki, teksty i narrację głosową, co tworzy nowoczesną formę prezentacji. Korzyści: uczniowie rozwijają kreatywność oraz umiejętność przekazywania informacji w przystępny i atrakcyjny sposób.

e) Personalizowanie materiałów wideo na potrzeby mediów społecznościowych. Uczniowie przygotowują krótkie filmy, np. „Dlaczego warto oszczędzać wodę?”, które dostosowują do wymagań platform takich jak Instagram czy TikTok. Veed.io umożliwia zmianę formatu, dodanie napisów i dynamicznych efektów. Korzyści: uczniowie uczą się dostosowywania treści do różnych kanałów komunikacji, rozwijając swoje umiejętności cyfrowe i promocyjne.

Źródło: <https://www.veed.io/>

Instrukcja obsługi: Chat GPT

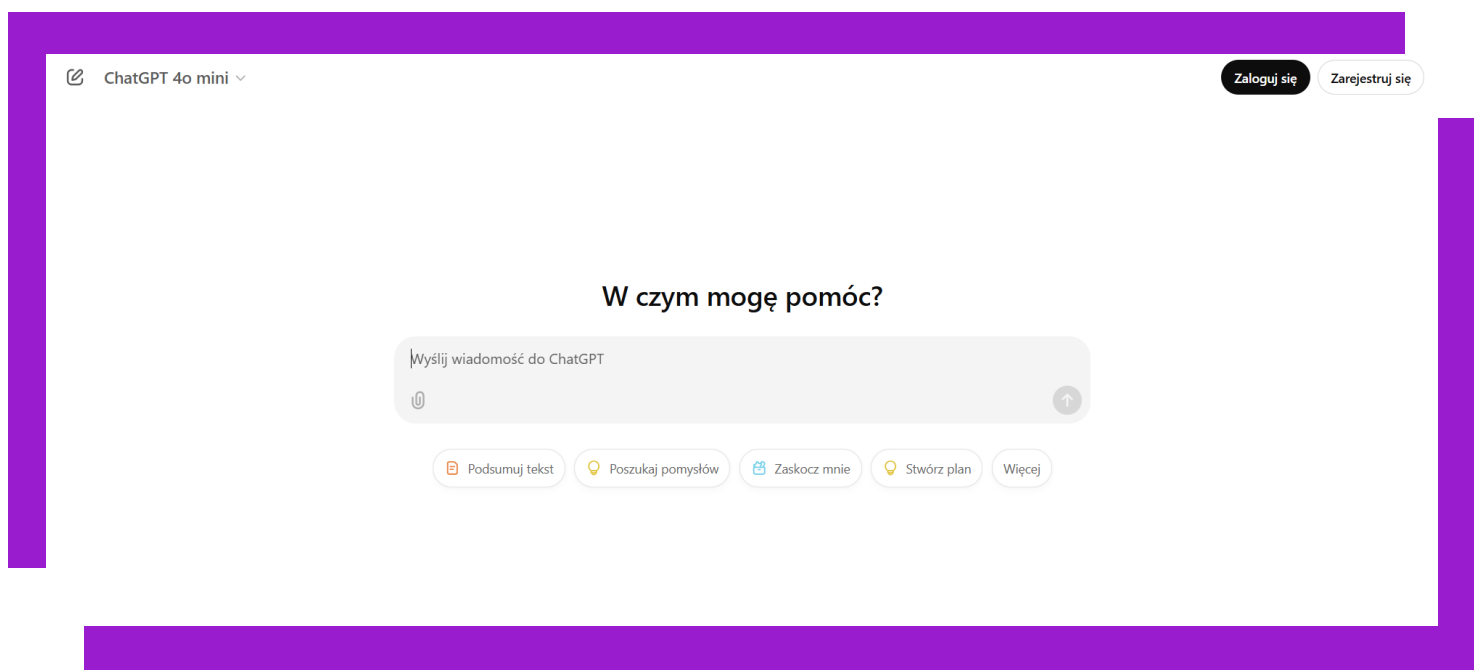
Chat GPT to model sztucznej inteligencji, który umożliwia generowanie tekstów, odpowiadanie na pytania, tworzenie treści edukacyjnych, prowadzenie analiz i wiele więcej. Może być używany do pisanie esejów, tworzenia scenariuszy, pomocy w nauce czy odpowiadania na pytania użytkowników.

Jak z niego skorzystać?

1. Przejdź na stronę [OpenAI] (<https://chat.openai.com/>) i zaloguj się lub zarejestruj konto.
2. Po zalogowaniu wpisz pytanie lub zadanie w polu tekstowym na dole ekranu.
3. Otrzymasz odpowiedź w ciągu kilku sekund, którą możesz modyfikować, pytając o szczegóły.

Informacja o subskrypcjach

Chat GPT oferuje darmowy dostęp z ograniczonymi funkcjami. Subskrypcja ChatGPT Plus (od około 20 USD miesięcznie) zapewnia szybsze odpowiedzi, dostęp do modeli o większych możliwościach (np. GPT-4) i priorytetowe wsparcie.

Źródło: <https://chatgpt.com/>

Podstawowe funkcje i instrukcja ich użycia

1. Zadawanie pytań:

- Wpisz pytanie lub opis problemu (np. „Stwórz plan lekcji na temat recyklingu”).
- Otrzymasz szczegółową odpowiedź, którą możesz dostosować.

2. Tworzenie treści:

- Podaj szczegółowe wytyczne, np. „Napisz esej o zmianach klimatycznych w 500 słowach”.
- Otrzymany tekst można skopiować i edytować według potrzeb.

3. Generowanie pomysłów:

- Zapytaj np. „Jakie są kreatywne pomysły na projekty ekologiczne dla uczniów?”.
- Możesz otrzymać listę sugestii do dalszego rozwinięcia.

4. Udoskonalanie odpowiedzi:

- Dodaj pytanie uzupełniające, np. „Czy możesz rozwinąć temat o przykłady lokalne?”.

5. Przykłady użycia:

a) Tworzenie treści edukacyjnych. Uczniowie i nauczyciele mogą wykorzystać Chat GPT do przygotowania materiałów edukacyjnych, takich jak krótkie artykuły, streszczenia czy pytania quizowe na temat ekologii. Narzędzie generuje treści na podstawie wprowadzonych zapytań, co pozwala

ła szybko uzyskać gotowe materiały. Korzyści: oszczędza czas i wspiera kreatywność w tworzeniu angażujących materiałów.

b) Pomoc w generowaniu pomysłów na projekty. Uczniowie mogą korzystać z Chat GPT do burzy mózgów, wpisując pytania w stylu „Jakie projekty ekologiczne mogę zrealizować w swojej społeczności?”. Narzędzie podaje różnorodne pomysły, które można dostosować do lokalnych potrzeb. Korzyści: inspirowanie uczniów do podejmowania działań i rozwijanie ich umiejętności planowania.

c) Tworzenie symulacji rozmów. Chat GPT może służyć do symulacji dialogów, np. rozmowy z lokalnym urzędnikiem na temat problemów środowiskowych. Uczniowie wpisują pytania lub stwierdzenia, a narzędzie generuje odpowiedzi, które mogą być wykorzystane w ćwiczeniach komunikacyjnych. Korzyści: pomaga uczniom rozwijać umiejętności argumentacji i przygotowania do rzeczywistych rozmów.

d) Edukacyjne sesje pytań i odpowiedzi. Uczniowie mogą zadawać Chat GPT pytania dotyczące zagadnień ekologicznych, takich jak zmiany klimatyczne czy odnawialne źródła energii, a narzędzie odpowiada w sposób prosty i zrozumiały. Korzyści: umożliwia szybkie zdobywanie wiedzy oraz rozwijanie ciekawości i umiejętności zadawania pytań.

e) Wsparcie w poprawianiu tekstów. Uczniowie mogą wprowadzać swoje eseje, raporty lub inne teksty, a Chat GPT sugeruje poprawki, ulepsza styl lub podpowiada, jak poprawić strukturę tekstu. Korzyści: uczniowie doskonalą swoje umiejętności pisarskie i rozwijają świadomość językową.

Te przykłady pokazują, jak wszechstronnym narzędziem jest Chat GPT. Może być wykorzystany zarówno do nauki, jak i do rozwijania umiejętności twórczych i komunikacyjnych, wspierając uczniów oraz nauczycieli w efektywnym osiągnięciu celów edukacyjnych.

Instrukcja obsługi: Kahoot

Kahoot to platforma do tworzenia interaktywnych quizów i gier edukacyjnych. Uczestnicy mogą odpowiadać na pytania za pomocą swoich urządzeń (telefonów, komputerów), co sprawia, że nauka staje się angażująca i zabawna.

Jak z niego skorzystać?

1. Wejdź na stronę [Kahoot!](https://kahoot.com/) i załóż konto jako nauczyciel.
2. Kliknij „Create” (Utwórz) w górnym menu, aby stworzyć nowy quiz.
3. Dodaj pytania, odpowiedzi oraz multimedia (zdjęcia, filmy).

Informacja o subskrypcjach

Kahoot oferuje darmowy plan z możliwością tworzenia podstawowych quizów. Plany premium zaczynają się od 10 USD miesięcznie, odblokowując funkcje takie jak analiza wyników i zaawansowane opcje personalizacji.

The screenshot shows the Kahoot! website homepage. At the top, there's a navigation bar with the Kahoot! logo and links for 'For all', 'At work', 'At school', and 'At home'. Below this, there are several featured quiz categories: 'Lunar New Year 2023', 'Valentine's Day Quiz', 'Fresno Quiz', 'Kahoot! of the week!', 'Disney Quiz', and 'STAR WARS Quiz'. Each category has a 'Classic mode' or 'Self-study' option. To the right, there are buttons for 'Create a kahoot!' and 'Join game'. Below the navigation bar, there's a 'News' section with a 'Work' tab selected. The main content area features a large banner for 'Introducing Kahoot!+ One' with the text 'Start the new year with the ultimate learning and quiz experience in one complete solution! Find out more >'. Below this banner, there are four columns of promotional content for Kahoot!+ One, each with an 'AI ASSISTED' badge. The columns are: 'For Businesses & Professionals', 'Kahoot!+ for Teachers', 'Kahoot!+ for Students', and 'For Family & Friends'. Each column includes a description of the benefits, a 'Buy now' button, and a 'Learn more >' link. The bottom of the page has a large purple decorative arc.

Źródło: <https://kahoot.com/>

Podstawowe funkcje i instrukcja ich użycia

1. Tworzenie quizu:

- Kliknij „Create” i wybierz typ quizu (np. test wielokrotnego wyboru).
- Dodaj pytanie i cztery możliwe odpowiedzi, wskazując poprawną.

2. Udostępnianie:

- Wygeneruj kod gry, który uczniowie wprowadzą na stronie [Kahoot.it] (<https://kahoot.it/>).

3. Analiza wyników:

- Po zakończeniu gry możesz pobrać raport z wynikami uczestników.

4. Przykłady użycia:

a) Tworzenie quizów edukacyjnych. Nauczyciele mogą wykorzystać Kahoot do tworzenia interaktywnych quizów na temat ekologii, np. „Jakie są przyczyny zmian klimatycznych?”. Quizy mogą zawierać pytania wielokrotnego wyboru, prawda/fałsz czy pytania z obrazkami. Korzyści: angażuje uczniów w aktywne uczenie się, a jednocześnie umożliwia nauczycielowi ocenę poziomu zrozumienia materiału.

b) Recenzowanie materiału przed testem. Uczniowie mogą grać w quizy stworzone przez nauczyciela, aby utrwalić materiał przed sprawdzianem. Na przykład, quiz „Zielone kompetencje przyszłości” może sprawdzić ich wiedzę o umiejętnościach potrzebnych w ekologicznych zawodach. Korzyści: wprowadza element zabawy do nauki, co zwiększa motywację uczniów i efektywność powtórek.

c) Organizowanie konkursów wiedzy. Kahoot może być używany do organizacji klasowych lub międzyszkolnych konkursów, np. „Mistrz ekologii”. Uczniowie rywalizują w czasie rzeczywistym, odpowiadając na pytania, a wyniki są wyświetlane na żywo. Korzyści: tworzy atmosferę zdrowej rywalizacji, jednocześnie wzmacniając wiedzę uczniów.

d) Zbieranie opinii od uczniów. Nauczyciel może przygotować ankietę w Kahoot, np. „Który temat ekologii zainteresował Cię najbardziej?”. Uczniowie odpowiadają anonimowo, co pozwala nauczycielowi zrozumieć ich preferencje i dostosować przyszłe zajęcia. Korzyści: pomaga nauczycielowi lepiej zrozumieć potrzeby uczniów i zwiększyć ich zaangażowanie w proces nauki.

e) Wprowadzenie nowych tematów. Kahoot można wykorzystać na początku lekcji, aby wprowadzić uczniów w nowy temat, np. quiz „Jakie są największe zagrożenia dla środowiska?”. Pytania mogą pobudzać do refleksji i dyskusji. Korzyści: angażuje uczniów od samego początku zajęć, pobudzając ich ciekawość i chęć eksplorowania tematu.

Te przykłady pokazują, jak Kahoot może uczynić naukę bardziej angażującą i interaktywną. Narzędzie to pozwala na skuteczne połączenie edukacji z elementami zabawy, wspierając zarówno nauczycieli, jak i uczniów w procesie przyswajania wiedzy.

Instrukcja obsługi: Mentimeter

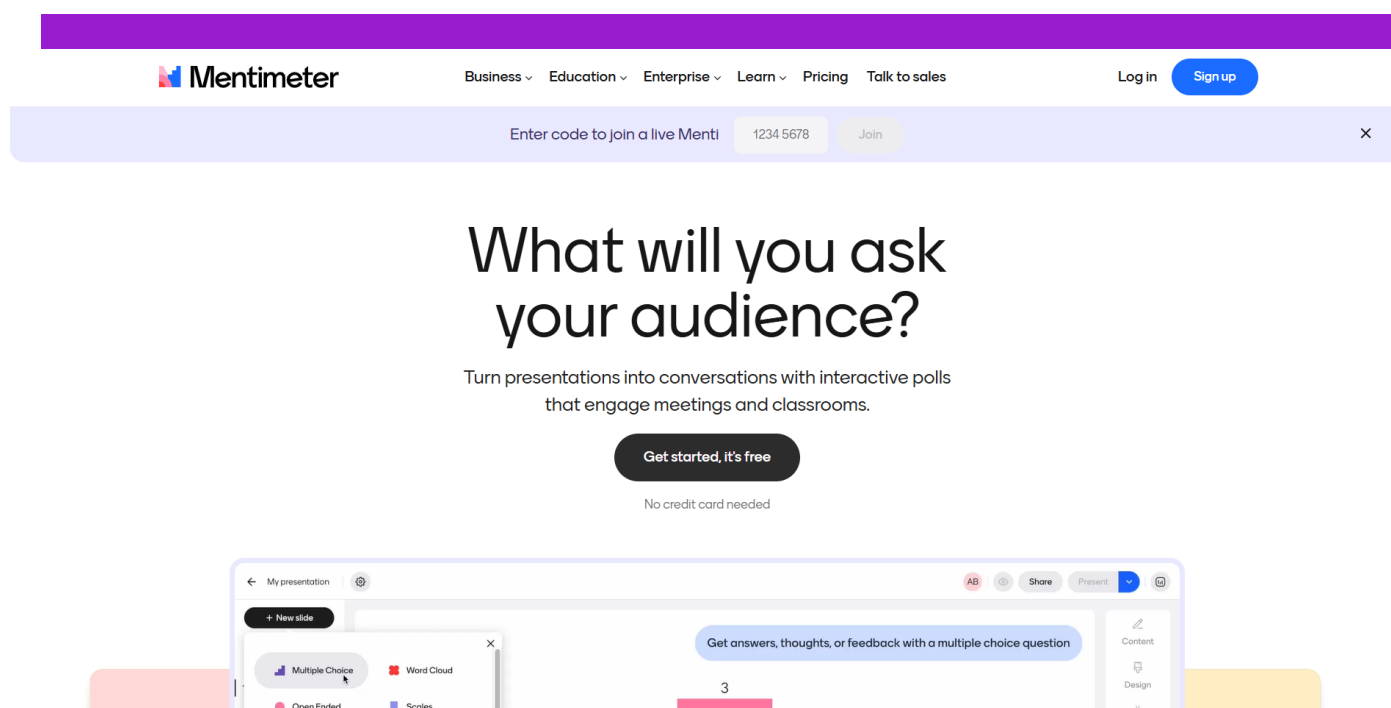
Mentimeter to platforma do tworzenia interaktywnych prezentacji, ankiet i quizów. Umożliwia zbieranie opinii w czasie rzeczywistym i wizualizowanie wyników, co czyni ją świetnym narzędziem do pracy w klasie lub podczas spotkań.

Jak z niego skorzystać?

1. Przejdź na stronę [Mentimeter] (<https://www.mentimeter.com/>) i zarejestruj się.
2. Kliknij „Create Presentation” (Utwórz prezentację) i wybierz rodzaj aktywności (np. ankieta, quiz, chmura słów).
3. Udostępnij kod dostępu uczestnikom, aby mogli wziąć udział.

Informacja o subskrypcjach

Mentimeter oferuje darmowy plan z ograniczoną liczbą slajdów na prezentację. Płatne plany od około 10 USD miesięcznie pozwalają na większą elastyczność i dostęp do zaawansowanych funkcji.

Źródło: <https://www.mentimeter.com/>

Podstawowe funkcje i instrukcja ich użycia

1. Tworzenie prezentacji:

- Kliknij „Create Presentation” i dodaj slajdy z pytaniami lub treściami do dyskusji.
- Wybierz typ slajdu, np. pytania otwarte, wielokrotny wybór, chmurę słów.

2. Zbieranie odpowiedzi:

- Udostępnij kod dostępu (wyświetlany w górnym rogu ekranu) uczestnikom.
- Odpowiedzi będą zbierane i wyświetlane w czasie rzeczywistym na ekranie.

3. Eksportowanie wyników:

- Po zakończeniu prezentacji możesz pobrać raport z odpowiedziami w formacie PDF lub CSV.

4. Przykłady użycia:

a) Zbieranie opinii uczniów w czasie rzeczywistym. Nauczyciel może użyć Mentimeter do stworzenia ankiety, np. „Jakie działania ekologiczne uważasz za najważniejsze?”. Uczniowie odpowiadają za pomocą swoich urządzeń, a wyniki są natychmiast wyświetlane na ekranie w formie

graficznej, np. wykresu lub chmury słów. Korzyści: pozwala nauczycielowi szybko zrozumieć opinie i preferencje uczniów, jednocześnie angażując ich w dyskusję.

b) Burza mózgów z wizualizacją pomysłów. Nauczyciel tworzy interaktywną tablicę, na której uczniowie dzielą się pomysłami, np. „Jakie projekty ekologiczne możemy zrealizować w naszej szkole?”. Wszystkie odpowiedzi są wyświetlane w formie dynamicznej chmury słów lub listy. Korzyści: narzędzie wspiera kreatywność i pozwala zebrać pomysły w sposób uporządkowany i wizualny.

c) Interaktywne quizy podczas lekcji. Nauczyciel może przeprowadzić quiz, np. „Które z poniższych źródeł energii jest odnawialne?”. Uczniowie odpowiadają za pomocą swoich urządzeń, a wyniki są wyświetlane w formie rankingów lub punktacji na żywo. Korzyści: quizy zwiększają zaangażowanie uczniów i umożliwiają nauczycielowi ocenę poziomu zrozumienia materiału w czasie rzeczywistym.

d) Ocena skuteczności lekcji. Na zakończenie zajęć nauczyciel może zadać pytanie ewaluacyjne, np. „Czego nowego nauczyłeś/nauczyłaś się dzisiaj?”. Odpowiedzi mogą być wyświetlane jako lista lub anonimowe komentarze. Korzyści: pomaga nauczycielowi zrozumieć, które treści były najbardziej wartościowe dla uczniów i co wymaga dodatkowego wyjaśnienia.

e) Wizualizacja danych w projektach uczniowskich. Uczniowie mogą wykorzystać Mentimeter do prezentacji wyników swoich projektów, np. „Ankieta na temat poziomu świadomości ekologicznej w naszej społeczności”. Wyniki ankiety mogą być przedstawione w formie atrakcyjnych wykresów, które są automatycznie generowane przez narzędzie. Korzyści: uczniowie uczą się prezentowania danych w sposób czytelny i profesjonalny.

Mentimeter to wszechstronne narzędzie, które wzbogaca zajęcia poprzez interaktywność i wizualizację treści. Dzięki różnorodnym funkcjom pozwala na angażowanie uczniów, ułatwienie współpracy oraz prezentowanie informacji w nowoczesny i przejrzysty sposób.

Rozdział VI. Dodatki i załączniki

Inspirujące cytaty

Cytaty inspirowane troską o środowisko i odpowiedzialnością obywatelską to doskonały sposób, aby wzbudzić refleksję i motywację do działania. Słowa wypowiedziane przez znanych myślicieli, naukowców, ekologów i liderów społecznych mogą stać się impulsem do zmiany nawyków, głębszego zrozumienia problemów środowiskowych oraz zaangażowania w ochronę naszej planety.

W tej sekcji zebraliśmy inspirujące cytaty, które mogą być wykorzystane jako element dekoracyjny sal lekcyjnych, motywator w materiałach dydaktycznych lub wprowadzenie do dyskusji i warsztatów. Niech te słowa staną się źródłem inspiracji i przypomnieniem, że każdy z nas ma moc, aby przyczynić się do ochrony środowiska i budowy bardziej zrównoważonej przyszłości.

„Zmiany zaczynają się od jednej osoby, jednego gestu, jednego działania.” - Jane Goodall (Parafraza myśli Jane Goodall, znanej prymatolog i działaczki na rzecz ochrony środowiska.)

„Świat jest piękny i warto o niego walczyć.” - Ernest Hemingway, cytata z powieści „Komu bije dzwon”.

„Bądź zmianą, którą pragniesz ujrzeć w świecie. Jeśli chcesz zmiany, zacznij ją od siebie. Nie zmieniaj świata, zmień siebie.” - Mahatma Gandhi

“Zła wiadomość jest taka, że czas leci. Dobra wiadomość jest taka, że to ty jesteś pilotem”. - Michael Altshuler

„Przyroda nigdy się nie spieszy, a mimo to wszystko jest zrobione.” - Laozi (Laozi (wym. [ˈlaoˈdzɫ]; dosł. „Stary Mistrz”); - półlegendarny chiński filozof, twórca taoizmu. Autor Daodejing, jednej z najważniejszych ksiąg taoizmu, zarówno filozoficznego, jak i religijnego.

„Jest tylko jedna rzecz bardziej kosztowna od edukacji – ignorancja.” - Benjamin Franklin

„Ziemia zapewnia dość, aby zaspokoić potrzeby każdego człowieka, ale nie chciwość każdego człowieka.” - Mahatma Gandhi

„Nasz dom płonie, a my patrzymy w inną stronę. Natura, którą niszczymy, jest naszym własnym środowiskiem życia.” - Jacques Chirac

„Nie mamy innej planety B. Musimy działać teraz, aby chronić naszą planetę i przyszłe pokolenia.” - Barack Obama

„Najlepszy czas na zasadzenie drzewa był 20 lat temu. Drugi najlepszy czas jest teraz.” - tradycyjne chińskie przysłowie.

“Nie dziedziczymy Ziemi po naszych przodkach, pożyczamy ją od naszych dzieci.” - Antoine de Saint-Exupéry

„Edukacja jest najpotężniejszą bronią, której możemy użyć, aby zmienić świat.” - Nelson Mandela

„Jeśli sądzisz, że jesteś zbyt mały, aby coś zmienić, spróbuj spać w pokoju z komarem.” - Dalajlama XIV (Tenzin Gjatao)

„Nie ma czegoś takiego jak odpadki – są tylko zasoby na niewłaściwym miejscu.” - R. Buckminster Fuller (amerykański architekt, wynalazca i futurysta). To parafraza jego myśli na temat zanieczyszczeń i niewykorzystanych zasobów.

„Stwórca chciał, aby człowiek obcował z przyrodą jako jej rozumny i szlachetny pan i stróż, a nie jako bezwzględny eksplorator.” – Jan Paweł II

„Wszystko, co możesz sobie wyobrazić, natura już to stworzyła.” - Albert Einstein

„Nie można nakazać wiatrowi, aby nie wiał, ale można budować wiatraki.” – przysłowie holenderskie

„Największym zagrożeniem dla naszej planety jest przekonanie, że ktoś inny ją uratuje.” – Robert Swan

„Ekologia uczy, że światu wszyscyśmy potrzebni, choć niektórzy na dziwne sposoby.” - Artur Baniewicz (polski pisarz, głównie autor książek fantasy). Cytat z książki „Gadzie gody”.

„Dobrze jest człowiekowi żyć z głową w chmurach a myślom dać mieszkać pośród orłów, ale musi on też myśleć o tym, że im wyżej drzewo wspina się ku niebu, tym głębiej musi zapuścić korzenie w serce matki Ziemi” - przysłowie plemienia Kruków.

Na koniec zamieszczamy fragmenty przemowy (listu) z 1855 roku napisanego przez wodza Si'ahl (Seattle) Wódz plemienia Duwamish w ten sposób odpowiadał na żądanie sprzedaży ziemi prezydentowi USA, Franklinowi Pierce'owi. Jej tekst został spisany i przetłumaczony na angielski kilka lat później, stąd kontrowersje odnośnie do samego faktu, jak też i wierności przekazu. Sam tekst przemowy jest swoistym manifestem i krytyką marnowania zasobów naturalnych przez „Białego Człowieka”. Cały list jest kopalnią cytatów dotyczących stosunku człowieka do przyrody.

„Każda połać tej ziemi jest dla mojego narodu święta, każda błyszcząca igła jodły, każdy piaszczysty brzeg, każda mgła w ciemnych lasach, każdy błyszczący owad – wszystko to jest święte; w myślach i praktyce mojego narodu”

„Pachnące kwiaty to nasze siostry; sarna, koń, wielki orzeł – to nasi bracia. Skaliste góry, soczyste łąki, ciepło ciała kucyka – i człowiek – wszystko to należy do jednej rodziny.”

„Błyszcząca woda, co goni w strumieniach i rzekach, jest nie tylko wodą – ale także krwią naszych przodków. (...) Szmer wody jest głosem naszych praojców.”

„Rzeki są naszymi braćmi; to one gaszą nasze pragnienie, dźwigają nasze łodzie i żywią nasze dzieci.”

„W miastach Białych brakuje ciszy. Nie ma takiego miejsca gdzie można by słuchać jak rozwijają się liście wiosną, jak brzęczą owady. (...) Miejski łoskot jest zniewagą dla uszu. Co to za życie, gdy nie można usłyszeć wołania samotnego lelka albo nocnego kumkania żab w stawie? (...) Indianin kocha łagodny szmer wiatru przelatującego nad stawem, kocha zapach wiatru oczyszczonego południowym deszczem, albo wiatru ciężkiego od sosnowej woni.”

„Powietrze jest czymś drogocennym dla Czerwonego Człowieka – bo wszystkie rzeczy dzielają ten sam oddech: zwierzę, drzewo, człowiek – wszystk-

ie dzielają ten sam oddech. (...). Wiatr dawał naszym ojcom pierwszy oddech i przyjmował ich tchnienie ostatnie. I wiatr musi także naszym dzieciom dawać ducha życia.” (...)

„Czymże jest człowiek bez zwierząt? gdyby odeszły wszystkie zwierzęta, szczęłby człowiek w wielkiej samotności ducha. Co przydarzy się zwierzętom – wkrótce przydarzy się też ludziom. Wszystkie rzeczy są ze sobą wzajemnie powiązane.”

„Uczcie wasze dzieci tego, czego my uczymy nasze: ziemia jest naszą matką. Co spotyka ziemię, spotyka także synów tej ziemi.”

„Ziemia nie jest własnością człowieka, to człowiek należy do ziemi – to wiemy. Wszystko jest ze sobą związane jak krew, która wiąże jedną rodzinę.”

„Co się przydarzy ziemi, przydarzy się także synom tej ziemi. To nie człowiek przedzie tkaninę życia, on jest w niej tylko małą nitką. Cokolwiek uczyni tkaninie, uczyni samemu sobie.”

„Gdzie ostał się gąszcz? Zniknął. Gdzie jest orzeł? Zniknął. Cóż oznacza pożegnanie się z rączyim koniem? Oznacza koniec życia i początek wegetacji.”

(Tekst z „Thinking Like a Mountain”, na podstawie tłumaczenia Kazimierza Wójtowicza z wersji zamieszczonej w „Tygodniku Powszechnym” z 1979 r)

Załączniki do podręcznika

Integralną częścią podręcznika są załączniki elektroniczne do pobrania na stronie ekodziennikarz.pl:

- prezentacje multimedialne do prowadzenia warsztatów,
- plakaty informacyjne,
- materiały graficzne, infografiki i treści motywujące,
- materiały edukacyjne (mini podręczniki) dla uczestników projektu.

W ramach prowadzenia warsztatów edukatorzy mogą korzystać także z artykułów prasowych opublikowanych na stronie www.ekodziennikarz.pl oraz filmów opublikowanych w ramach projektu.

Dziękujemy za wykorzystanie przygotowanych przez nas materiałów edukacyjnych. Podręcznik powstał w ramach projektu “Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski” realizowanego przez Społeczną Grupę Medialną Sp. z o.o. w latach 2024-2025.

Projekt finansowany przez

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWEFIO na lata 2021-2030

Podręcznik i wszystkie materiały edukacyjne powstały w ramach projektu “Ekologiczny Dziennikarz Obywatelski”, realizowanego przez Społeczną Grupę Medialną Sp. z o.o. w latach 2024-2025.

Społeczna Grupa Medialna Sp. z o.o.
Marszałkowska 31,
42-400 Zawiercie, Polska

kontakt@mediagroup.org.pl

Wersja elektroniczna materiałów edukacyjnych dostępna jest pod adresem:
<https://www.ekodziennikarz.pl/>

Zawiercie, 2024 r.

Licencje:

Treść podręcznika udostępniamy na podstawie otwartej licencji z uznaniem autorstwa.

Uznanie autorstwa 4.0 – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

